

DE BASISREGISTRATIES VAN DE NEDERLANDSE OVERHEID

DIENSTBAAR EN TRANSPARANT

‘Dienstbaar en transparant’

Dit rapport geeft aan welke *besparingen* mogelijk zijn door een betere inzet van de basisregistraties bij de overheid.

Dit rapport geeft ook aan hoe het *stelsel toekomstbestendiger* kan worden.

De begrippen ‘dienstbaar’ en ‘transparant’ zijn de sleutelbegrippen voor de ontwikkeling van het stelsel van basisregistraties en de bijbehorende digitale infrastructuur.

Voor het realiseren van de besparingen en de verbetering van het stelsel biedt dit rapport een aantal concrete adviezen aan.

INHOUDSOPGAVE

Pagina

1	De opdracht	7
	Interpretatie van de opdracht	7
	Opdracht raakt ook andere doelen	7
	Stuurgroep, werkgroep en Taskforce	7
	Werkwijze	7
	Eindrapport	8
	Speech voor het congres in Everkijk	8
2	Het stelsel van basisregistraties	9
	Elf basisregistraties	9
	Vier stelselvoorzieningen	9
	Aansturing door vijf departementen	10
	Financiering gespreid over departementen en bronhouders	10
	Het stelsel is nog steeds in ontwikkeling	10
3	De problemen	11
	Het stelsel is aan revisie toe, maar er is ook al veel bereikt	11
	De belangrijkste problemen	11
	<i>Het stelsel is te ingewikkeld geworden</i>	12
	<i>De aansturing is verkokerd</i>	12
	<i>De financiering is verkokerd</i>	12
	<i>Burgers en bedrijven hebben onvoldoende inzagemogelijkheden</i>	12
	<i>Gegevensuitwisseling wordt belemmerd door niet-eenduidige wetgeving</i>	13
	<i>Het gebruik van gegevens is nog niet optimaal</i>	13
	<i>Er is onvoldoende besef van urgentie</i>	13
	<i>Er dreigen bestuurlijke risico's</i>	13
4	Oplossen vanuit één visie	15
	De oplossing vraagt een heldere en aansprekende visie	15
	De problemen aanpakken in een snel veranderende omgeving	15
	Een goede relatie met burgers en bedrijven is cruciaal	15
	'Dienstbaarheid' en 'transparantie' als leidende principes	16
	De praktische betekenis van 'Dienstbaar en transparant'	16
	Niet nieuw, maar nu wel echt doen	17

5	Advies 1: Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen	18
	De kosten en baten zijn nu niet zichtbaar	18
	Besparingen waren niet mogelijk zonder het stelsel van basisregistraties	18
	Verdere ontwikkeling van het stelsel is noodzakelijk om de ingeboekte besparingen te kunnen realiseren	19
	Een Nationaal Commissaris digitale overheid moet sturen op kosten en baten	19
	De stuurgroep onderzocht twaalf besparingsmogelijkheden	20
	Zes besparingsmogelijkheden nader verkend:	20
	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Business case 1: Breder gebruik van persoonsgegevens</i> 20 <ul style="list-style-type: none"> Besparing € 490 mln. minus een deel van de kosten voor investeringen en beheer eID Aanbeveling: Haast maken met eID • <i>Business case 2: Basisregistraties gebruiken voor doelgroepenbeleid</i> 22 <ul style="list-style-type: none"> Besparing minstens € 404 mln. Aanbeveling: Uitwerken en implementeren • <i>Business case 3: Dienstverlening opschorten bij foutieve registratie in de BRP</i> 22 <ul style="list-style-type: none"> Besparing op grote geldstroom nog niet in beeld maar waarschijnlijk substantieel Aanbeveling: Eerst effecten in kaart brengen • <i>Business case 4: Eén bankrekeningnummer voor alle betalingen aan burgers</i> 23 <ul style="list-style-type: none"> Besparing door vermeden fraude waarschijnlijk Aanbeveling: Wachten op evaluatie Belastingdienst; alternatief onderzoeken • <i>Onderzoek 1: Een andere grondslag voor de waardering van onroerende zaken</i> 24 <ul style="list-style-type: none"> Besparingsmogelijkheden door terugdringen bezwaar en beroep (bijvangst) Aanbeveling: Kosten bezwaar en beroep terugdringen (WenR) • <i>Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen</i> 25 <ul style="list-style-type: none"> Win-win-situatie mogelijk voor bedrijfsleven en overheid Aanbeveling: Verkennen via pilots 	
	De resultaten samengevat	27
	De belangrijkste conclusies uit de business cases en onderzoeken die besparingen opleveren	28
	Twee business cases leveren geen positief resultaat op	29
	Zijn er op termijn nog meer besparingen mogelijk?	30
	De maatregelen in de programmadefinitie	31
6	Advies 2: Vereenvoudig de werking van het stelsel	32
	Noodzaak vereenvoudiging breed erkend	32
	Het stelsel is te veel een kluwen	32
	Het 'rotondeconcept' als nieuw ordeningsprincipe	33
	Het beeld van de rotonde is verhelderd	33
	De rotonde is gevalideerd door experts	34

	De experts bieden ook meer zicht op de impact	34
	Aanbeveling: Rotondeconcept verder uitwerken en invoeren	
	De rotonde helpt bij de voorstellen in drie onderzoeken	35
	<i>De rotonde helpt het slim bevragen</i>	35
	Aanbeveling: Pilots uitvoeren	
	<i>De rotonde helpt met het harmoniseren van begrippen</i>	36
	Aanbevelingen: Geef de Nationaal Commissaris regie bij het verbeteren van de naleving en handhaving van de afspraken over gegevens in nieuwe regelgeving; hou de vinger aan de pols van het harmoniseren van bestaande regelgeving	
	<i>De rotonde helpt bij het uitwisselen van gegevens in een stelsel van persoonsgegevens</i>	37
	Aanbeveling: Werk aan een stelsel van persoonsgegevens	
	De rotonde is van belang voor burgers en bedrijven	38
	De rotonde helpt bij het realiseren van de besparingen	38
	Wat voegt dit advies toe?	38
	De maatregelen in de programmadefinitie	39
7	Advies 3: Wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven	40
	Naar andere verhoudingen tussen overheid en burgers en bedrijven	40
	De publieke opinie kan zomaar omslaan	40
	Transparantie werkt	40
	Inzage en correctie zijn al wettelijk geregeld	40
	Daar is in de praktijk echter onvoldoende aan gedaan	41
	Maatregelen om de transparantie vorm te geven	41
	<i>Verleen op een toegankelijke wijze en actief inzage in gegevens</i>	41
	<i>Zorg dat burgers op een gemakkelijke wijze hun gegevens kunnen laten corrigeren</i>	41
	<i>Zorg dat burgers bezwaar en beroep kunnen aantekenen</i>	42
	<i>Wees open over het gebruik van gegevens</i>	42
	Aanbeveling: Ontwikkel een gebruikersvriendelijke digitale interface die het gegevensgebruik volledig transparant maakt	
	Business case inzage en correctie; negatief maar toch uitvoeren	42
	Stel gegevens die niet privacygevoelig zijn zoveel mogelijk gratis ter beschikking	42
	Aanbeveling: Weeg zorgvuldig af of gegevens in het Handelsregister en Kadaster gratis of tegen marginale verstrekkingkosten verstrekt kunnen worden	
	Bescherm de privacy nog beter	43
	<i>Bescherm de privacy door niet meer gegevens uit te wisselen dan strikt noodzakelijk is</i>	43
	<i>Bescherm de privacy door geen gegevens aan private partijen te verstrekken zonder toestemming van betrokkene</i>	44
	<i>Bescherm de privacy door de privacywetgeving hanteerbaarder te maken voor de uitvoering</i>	44
	Aanbeveling: Maak een kaderwet voor betere hanteerbaarheid van	

	de privacywetgeving	
	Denkrichting	45
	Aanbeveling: Maak eerst een hoofdlijnennotie en bespreek die met de Tweede Kamer	
	Transparantie is voor burgers en bedrijven niet vrijblijvend	46
	<i>Zorg dat burgers en bedrijven meer belang hebben bij goede gegevens</i>	46
	<i>Schakel andere partijen in</i>	46
	Aanbeveling: Inventariseer mogelijkheden om andere partijen in te schakelen	
	<i>Schort tijdelijk dienstverlening op als burgers of bedrijven echt niet willen meewerken</i>	47
	Wat voegt dit advies toe?	47
	De maatregelen in de programmadefinitie	48
8	Hoe verder?	49
	Programmatische aanpak	49
	De Nationaal Commissaris digitale overheid	49
	Tot slot: Al met al kan veel vooruitgang worden geboekt	50

BIJLAGEN

- 1 Samenstelling stuurgroep, werkgroep en taskforce
- 2 Het komt er nu echt op aan; speech voor het congres in Everkijk
- 3 De basisregistraties
- 4 Waar worden de business cases en onderzoeken besproken
- 5 Reeds gerealiseerde besparingen bij vijf uitvoeringsorganisaties
- 6 De financiële uitkomsten van de business cases
- 7 Validatie en impactanalyse rotondemodel
- 8 Programmadefinitie 'Versnelde effectieve inzet van basisregistraties'

BUSINESS CASES, ONDERZOEKEN EN ANDERE RELEVANTE RAPPORTEN OP INTERNET

De verslagen van de business cases en onderzoeken die SGO-3 heeft laten verrichten, zijn te vinden op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid> (klik op 'documenten en publicaties' en zoek op trefwoord 'SGO3-eindrapport'). Daar zijn ook andere relevante rapporten te vinden.

1 De opdracht

Interpretatie van de opdracht

Ook het gebruik van de basisregistraties moet een bijdrage leveren aan de besparingen op de kosten van de uitvoeringsorganisaties van het Rijk. Liefst al op korte termijn, omdat de taakstellingen die voortvloeien uit het regeerakkoord van het kabinet Rutte II reeds zijn ingeboekt. De initiële opdracht aan SGO-3¹ luidt dan ook: “Verken en tref maatregelen bij het gebruik van basisgegevens door de uitvoeringsorganisaties bij het Rijk, teneinde de uitvoeringskosten te reduceren”. SGO-3 draagt echter de titel “Versnelde effectieve inzet van basisregistraties”. De stuurgroep heeft zich dan ook behalve op *besparingen op de uitvoeringskosten* gericht op:

- maatregelen die het stelsel van basisregistraties *toekomstbestendiger* maken;
- maatregelen die besparingen opleveren in de ‘*grote geldstroom*’ van de Rijksoverheid of de *uitgaven van andere overheden*, o.a. via het terugdringen van *fraude en oneigenlijk gebruik*.

Opdracht raakt ook andere doelen

Een effectieve inzet van de basisregistraties is evenzeer van belang voor andere politiek-bestuurlijke doelen:

- ‘Digitaal 2017’ (de ambitie van het kabinet om vanaf 2017 de communicatie met burgers en bedrijven digitaal te laten verlopen)²;
- de decentralisatie van overheidstaken;
- het terugdringen van de regeldruk.

Stuurgroep, werkgroep en Taskforce³.

In december 2012 is het project SGO-3 ‘Versnelde effectieve inzet van basisregistraties’ van start gegaan. Het project werd uitgevoerd door een *stuurgroep*, waarin nagenoeg alle departementen en grote uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd waren. Deze stuurgroep werd ondersteund door een *werkgroep* van deskundigen (op persoonlijke titel) van ministeries en uitvoeringsorganisaties. In september 2013 werd ook een *Taskforce* ingesteld die zich heeft gebogen over de vraag hoe het stelsel vereenvoudigd kan worden en de aansturing kan worden verbeterd. Het door deze Taskforce voorgestelde rotondemodel is vervolgens beoordeeld door een *expertgroep*. Omdat alle overheden verantwoordelijkheden dragen voor het stelsel van basisregistraties, is over de toekomst van het stelsel ook overleg gevoerd met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, het Interprovinciaal Overleg en de Unie van Waterschappen.

Werkwijze

Voor de *beoogde besparingen* is eerst een groslijst van mogelijke maatregelen opgesteld. Voor zes maatregelen is daarna een ‘business case’ uitgewerkt. Zes andere maatregelen waren daarvoor nog onvoldoende rijp en zijn eerst nader onderzocht. Daarnaast zijn voor *het toekomstbestendiger maken van het stelsel* diverse randvoorwaarden gedefinieerd en heeft een Taskforce zich gebogen over de architectuur van het stelsel. Door BZK zijn studies gemaakt van de *aansturing* en de *financiering*. De business cases zijn voorgelegd aan een rekengroep.

¹ SGO staat voor ‘Secretarissen Generaal Overleg’. Voorafgaand aan de komst van het kabinet Rutte II is in dit overleg een 9-tal projecten geïnventariseerd die bijdragen aan de hervorming van de rijksdienst en besparingen kunnen opleveren. Het SGO-3 project is er daar een van.

² Zie Visiebrief digitale overheid 2017, kamerstuk 26643, nr. 280, 6 juni 2013.

³ Zie bijlage 1 voor de samenstelling van de stuurgroep, de werkgroep, de Taskforce, de expertgroep en de projectleiding en het secretariaat.

Vanuit het project *Compacte Rijksdienst 12 inkomensvoorzieningen*, dat in september 2013 is beëindigd, zijn vier deelprojecten overgedragen aan SGO-3. Deze projecten zijn inmiddels afgerond⁴. De thema's 'bevorderen hergebruik van gegevens in de basisregistraties' en 'standaardiseren van begrippen' krijgen een vervolg in dit SGO-3-rapport⁵.

Eindrapport

In juli en december 2013 bracht de stuurgroep voortgangsrapporten uit⁶. Het voorliggende rapport is het eindverslag dat zelfstandig kan worden gelezen. Alle overwegingen en conclusies in de eerdere rapporten zijn, voor zover relevant voor het finale beeld, verwerkt in dit eindverslag.

Speech voor het congres in Everkijk

De stuurgroep van SGO-3 is zo enthousiast geraakt dat zij de minister graag een speech wil aanbieden die uitgesproken kan worden op een toepasselijke bijeenkomst. Deze nog denkbeeldige bijeenkomst vindt plaats in E-verkijk. Daarbij zijn bestuurders aanwezig van alle overheden, maar ook bijvoorbeeld directeuren van de 'intermediairs' die samen werken aan de rotonde en directeuren van uitvoeringsorganisaties. En er zijn natuurlijk ook medewerkers aanwezig die dagelijks met de basisregistraties werken. De deelnemers kennen het belang van de basisregistraties en zijn nieuwsgierig naar de resultaten van SGO-3. Deze speech, die is opgenomen in bijlage 2, geeft op een beknopte wijze het gedachtegoed weer van SGO-3.

---

4 Dit betreft de projecten 'Toegankelijk en inzichtelijk maken van begrippen met de Stelselcatalogus', 'Bevorderen hergebruik van gegevens in de basisregistraties', 'Standaardiseren van begrippen' en 'Beschikbaar stellen van meer gegevens voor hergebruik'.

5 Het eerste thema is expliciet aan de orde in de business case *breder gebruik van persoonsgegevens* en is daarnaast het doel van veel maatregelen die SGO-3 voorstelt. Ten aanzien van het tweede thema worden concrete voorstellen gedaan in hoofdstuk 6.

6 Eerste voortgangsrapport d.d. 9 juli 2013 (referentie 2013-000093629); tweede voortgangsrapport d.d. 18 december 2013 (referentie 2013-0000177658).

2 HET STELSEL VAN BASISREGISTRATIES

Elf basisregistraties⁷

De Nederlandse overheid werkt niet met één grote administratie van alle gegevens. De belangrijkste gegevens worden bijgehouden in elf gescheiden basisregistraties⁸. Er zijn basisregistraties die gerelateerd zijn aan *personen* (de Basisregistratie Personen), aan *rechtspersonen* (het Handelsregister), aan *eigendom* (het Kadaster), aan *locaties* (de basisregistraties topografie, adressen en gebouwen) en aan *voertuigen* (de Basisregistratie Voertuigen).

Uitvoeringsinstanties zoals het UWV en de Belastingdienst gebruiken daarnaast eigen registraties⁹, al dan niet in combinatie met gegevens uit de elf basisregistraties. Voor de uitvoering van de overheidstaken worden grote aantallen gegevens uit de basisregistraties beschikbaar gesteld aan de uitvoeringsorganisaties.

Het stelsel van basisregistraties is niet op de tekentafel bedacht, maar historisch gegroeid en daardoor zijn de afzonderlijke basisregistraties min of meer onafhankelijk van elkaar ontwikkeld. Het is aannemelijk dat de bestanden minder kwetsbaar zijn doordat de registraties van elkaar gescheiden zijn.

Het stelsel bevat de belangrijkste gegevens voor een goede uitvoering van overheidstaken in de verschillende beleidsdomeinen. De uitwisseling van herbruikbare gegevens staat in het stelsel centraal. Door het gebruik van ‘authentieke gegevens’ in beginsel verplicht te stellen, hoeven ze slechts één keer te worden opgevraagd bij burgers en bedrijven.

Vier stelselvoorzieningen

Het stelsel omvat ook vier ‘stelselvoorzieningen’. Dat zijn instrumenten die het stelsel ontsluiten, de uitwisseling van gegevens bevorderen en de kwaliteit van gegevens verbeteren:

- *Digikoppeling*, een set standaarden voor digitaal berichtenverkeer tussen overheidsorganisaties;
- *Digimelding*, een voorziening voor het terugmelden van onjuistheden aan de bronhouder;
- *Digilevering*, een systeem dat op abonnementsbasis berichten verstuurt aan afnemers over wijzigingen van gegevens;
- *de Stelselcatalogus*, waarin de structuur van het stelsel, de definities en begrippen in het stelsel en de daarvan afgeleide gegevens worden beschreven.

Daarnaast zijn er nog instrumenten die de overheid in staat stellen digitaal te communiceren met burgers en bedrijven, zoals *MijnOverheid*, *de Berichtenbox voor Bedrijven* en *DigiD/eID*.

MijnOverheid is nog in ontwikkeling en bevat onder meer een Berichtenbox die het mogelijk maakt digitale overheidsberichten naar burgers te sturen en een (nog onvolledig) overzicht van persoonsgegevens waarover overheidsorganisaties beschikken.

⁷ Tot voor kort waren er dertien basisregistraties maar onlangs zijn de GBA en de RNI opgegaan in de BRP.

⁸ Zie bijlage 3 voor de volledige lijst van basisregistraties.

⁹ DUO beheert bijvoorbeeld vier eigen registraties: het Basisregister Onderwijs (BRON), het Centraal Register Opleidingen Hoger Onderwijs (CROHO), het Diplomaregister en het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Willekeurige voorbeelden van registraties in andere sectoren zijn: het BIG-register voor beroepen in de gezondheidszorg, het ZBO-register, het Schuldenregister, het Apothekenregister, het Landelijk Register van Gerechtigde Deskundigen (LRGD), het KIWA-register (vergunningen en bevoegdheden in de vervoersbranche) en het Nederlands Register van Vissersvaartuigen.

Aansturing door vijf departementen

De politieke en bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de afzonderlijke basisregistraties ligt bij vijf verschillende departementen die *eigenaar* zijn van deze registraties. De minister van BZK is verantwoordelijk voor de coördinatie van het stelsel en stuurt vanuit die verantwoordelijkheid op de gemeenschappelijke aspecten van het stelsel. Hij is ook verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de vier stelselvoorzieningen, MijnOverheid en DigiD/eID.

Er zijn verder *bronhouders*, die verantwoordelijk zijn voor het ter beschikking stellen van juiste en actuele gegevens in hun basisregistratie. Soms zijn meerdere bronhouders aangewezen om de registraties actueel te houden. Bronhouders komen voor op het niveau van het Rijk, de gemeenten, de provincies en de waterschappen. De bronhouder van een registratie bevindt zich dan ook niet altijd in het zelfde bestuurlijke domein als de eigenaar van die zelfde registratie.

Financiering gespreid over departementen en bronhouders

De financiering van het stelsel is vergelijkbaar gespreid. Vijf departementen zijn verantwoordelijk voor de financiering van de basisregistraties en BZK is verantwoordelijk voor de financiering van de stelselvoorzieningen. Daarnaast beschikken de bronhouders, die zich bevinden op verschillende bestuurlijke niveaus, over financiële middelen voor de uitvoering van hun taken.

De kosten die de Rijksoverheid maakt om het stelsel van basisregistraties in stand te houden en te ontwikkelen worden niet als zodanig vermeld in de begrotingen van de departementen. Wel is in 2011 onderzoek gedaan naar de kosten van de zes belangrijke basisregistraties¹⁰. De jaarlijkse kosten bedroegen toen ca € 500 mln. Meer dan de helft daarvan werd opgebracht door private partijen¹¹. Daarnaast werden (soms substantiële) incidentele bedragen beschikbaar gesteld voor ontwikkeling en innovatie. Deze kosten hebben overigens uitsluitend betrekking op de registraties zelf. De kosten voor het verzamelen en bijhouden van de gegevens zijn hierin niet meegerekend.

Het stelsel is nog steeds in ontwikkeling

Negen registraties hebben officieel de status van basisregistratie bereikt. Twee registraties¹² zijn nog onderweg naar die officiële erkenning. Digilevering, Digikoppeling en de Stelselcatalogus zijn inmiddels operationeel en Digimelding is nog in ontwikkeling. Dit alles betreft de digitale *infrastructuur*. Maar het feitelijk gebruik van de gegevens uit de basisregistraties is ook nog niet optimaal. Er wordt gewerkt aan afspraken en procedures die de uitwisseling van de gegevens uit de basisregistraties moeten vereenvoudigen. De twee belangrijkste programma's zijn daarbij:

- het *Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en e-overheid* (i-NUP) dat werkt aan de realisatie van de overheidsbrede digitale infrastructuur (het programma loopt tot 2015);
- het programma *Operatie BRP*¹³ dat werkt aan de verbetering van de basisregistratie personen (BRP) (het programma loopt tot circa 2018).

Het gebruik van de gegevens verschilt per beleidssector. Zo zijn de sectoren Werk en Inkomen, Financiën (Belastingdienst) en Infrastructuur en Milieu het verst gevorderd met het gebruik van gegevens in het stelsel. De sectoren Onderwijs en Veiligheid en Justitie volgen op korte afstand. In de Zorgsector lijkt op dit moment nog de meeste progressie te kunnen worden geboekt.

¹⁰ Impactanalyse Financiering Stelsel van Basisregistraties, versie 1.1. september 2012. Studie in opdracht van de Programmaraad Stelsel van Basisregistraties.

¹¹ Dit betreft o.m. inkomsten door inschrijvingen in, en gegevensverstrekkingen uit het Kadaster en het Handelsregister.

¹² Dit betreft de BLAU en de BRO.

¹³ Voorheen bekend als het programma Modernisering GBA (mGBA).

3 DE PROBLEMEN

Het stelsel is aan revisie toe, maar er is ook al veel bereikt

De ontwikkelingen rond het gebruik van digitale informatie gaan de laatste jaren zo snel dat het functioneren van het stelsel van basisregistraties dringend aan revisie toe is. Dat neemt niet weg dat er in de afgelopen jaren veel is bereikt. Ter illustratie de volgende voorbeelden:

- Door de *Basisregistratie Persoonsgegevens* (BRP) is het niet meer nodig dat burgers en bedrijven keer op keer dezelfde gegevens moeten verstrekken. Bijna alle grote uitvoeringsorganisaties zijn aangesloten op de BRP.
- De *geografische basisregistraties* hebben grote vooruitgang geboekt. Informatie uit deze registraties wordt gebruikt in allerlei digitale toepassingen, waarvan ook private partijen gebruik maken.
- De *Belastingdienst* maakt onder meer gebruik van het Nieuw Handelsregister (NHR), de basisregistratie WOZ en de Basisregistratie Persoonsgegevens (BRP).
- De *identificatie en authenticatie* bij de toegang tot gegevens is sterk verbeterd (o.a. via DigiD).
- *Digikoppeling* wordt gebruikt door de grote uitvoeringsorganisaties, gemeenten en provincies. Ook Gemnet en RINIS gebruiken deze standaard, evenals het pensioenregister.
- *Het Bureau Keteninformatisering Werk en Inkomen* (BKWI)¹⁴ zorgt ervoor dat gegevens over burgers en bedrijven in het domein werk en inkomen op een snelle en veilige manier worden gedeeld tussen het UWV, de SVB en de gemeenten.
- Ambulances navigeren op gegevens uit de *Basisregistraties Adressen en Gebouwen* (BAG). Deze gegevens zijn zeer actueel, waardoor nieuwbouwlocaties vaker te vinden zijn dan in andere gegevensbestanden. De ambulances zijn hierdoor gemiddeld sneller ter plaatse.

Uit internationale vergelijkingen blijkt bovendien dat Nederland met zijn informatiehuishouding en e-dienstverlening een hoog kwaliteitsniveau heeft bereikt. Zo scoort Nederland in de eGovernment Benchmark 2012 van de EU¹⁵ goed in het benutten van basisregistraties voor overheidsdoelen. Dat beeld wordt bevestigd door het winnen van de 'United Nations Award for public excellence' in juni 2012. Deze prijs is toegekend aan de vijf landen die in een regio het beste presteren in 'e-service en e-participatie'. Nederland is de winnaar in Europa¹⁶.

De belangrijkste problemen

De belangrijkste problemen zijn:

- het stelsel is te ingewikkeld geworden;
- de aansturing is verkokerd;
- de financiering is verkokerd;
- burgers en bedrijven hebben onvoldoende inzagemogelijkheden;
- de gegevensuitwisseling wordt belemmerd door niet-eenduidige wetgeving;

---

¹⁴ Het BKWI is onderdeel van het UWV.

¹⁵ Zie https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/eGov_Benchmark_2012%20background%20report%20published%20version%200.1%20.pdf

¹⁶ Zie <http://www.un.org/News/Press/docs/2012/note6351.doc.htm>

- het gebruik van gegevens is nog niet optimaal;
- er is onvoldoende besef van de urgentie;
- er dreigen bestuurlijke risico's.

Het stelsel is te ingewikkeld geworden

De uitwisseling van gegevens vanuit de basisregistraties is te ingewikkeld geworden. Omdat veel gegevens rechtstreeks worden uitgewisseld tussen leverende en afnemende partijen is een 'spaghetti' van verbindingen en koppelingen ontstaan. En die zijn weer voorzien van verschillende leveringsvoorwaarden, beveiligingsvereisten, technische specificaties e.d. Ook de wet- en regelgeving voor het gebruik van persoonsgegevens is complex en heeft geleid tot een woud van materiewetten. Verder zijn gegevens in het stelsel niet altijd bruikbaar omdat wettelijk is bepaald dat organisaties net iets andere gegevens moeten gebruiken. Ten slotte zijn verbeteringen lastig door te voeren, omdat erg veel partijen hierbij moeten worden betrokken en het overleg stroperig is geworden. Daarmee is het stelsel als geheel complex geworden en moeilijk hanteerbaar voor de uitvoering.

De aansturing is verkokerd

De sturing op het stelsel is op dit moment onvoldoende effectief. De coördinerende rol van het ministerie van BZK wordt beperkt door het de facto ontbreken van doorzettingsmacht. Er is een sturingsstructuur met een Bestuurlijke Regiegroep¹⁷, een dagelijks bestuur van deze Regiegroep en een Programmaraad Stelsel van Basisregistraties (PSB). In de PSB zijn zeven departementen, de medeoverheden en de belangrijkste uitvoeringsorganisaties vertegenwoordigd. Als voorportaal en inhoudelijk adviesorgaan voor de Programmaraad is een Stelseloverleg ingericht. Verder zijn onder de Programmaraad vijf stuurgroepen¹⁸ actief die één of meer projecten aansturen. Hoe waardevol het werk van deze gremia ook is, feit is dat de sturing op het stelsel niet krachtig genoeg is voor een optimale ontwikkeling.

De financiering is verkokerd

In het eerste tussenrapport schreef de stuurgroep al dat het meest urgente probleem de verkokerde financiering van het stelsel is. Juist omdat in het stelsel allerlei ketens met elkaar worden verbonden (verschillende beleidsdomeinen, overheden en uitvoeringsorganisaties) doet zich het probleem voor dat besparingen op de ene plaats tot extra kosten elders leiden. Ook kan een enkele beleidsinspanning ertoe leiden dat één registratie veel vaker gegevens moet leveren. Bij de huidige verkokerde financiering komen de extra kosten dan terecht bij de leverancier van die gegevens. Iets dergelijks doet zich ook voor als investeringen nodig zijn. Omdat er geen integrale financiering is voor het stelsel als geheel, is het lastig middelen vrij te maken voor noodzakelijke investeringen in de infrastructuur.

Burgers en bedrijven hebben onvoldoende inzagemogelijkheden

Door burgers en bedrijven inzage te verlenen in hun gegevens en de mogelijkheid te bieden te reageren als ze menen dat die gegevens niet kloppen, zal de kwaliteit van de gegevens toenemen. Er wordt al aan gewerkt, door de verdere ontwikkeling van *MijnOverheid*, de *Berichtenbox voor bedrijven* en het *Ondernemingsdossier*, maar het aantal gegevens dat hier beschikbaar is, is nog niet compleet. Daar komt bij dat MijnOverheid nog weinig bekendheid geniet bij de bevolking.

17 In de bestuurlijke Regiegroep, die wordt voorgezeten door de Minister van BZK, zijn BZK, EZ, IenM, VenJ, de Manifestgroep, IPO, VNG, de Unie van Waterschappen en het Waterschapshuis vertegenwoordigd.

18 Dit betreft de stuurgroepen : Werkend Stelsel, Digilevering, Digimelding, Digikoppeling, Stelselcatalogus en Visie & Planning.

Gegevensuitwisseling wordt belemmerd door niet-eenduidige wetgeving

De gegevensuitwisseling wordt belemmerd doordat de wetgeving voor het gebruik van persoonsgegevens in de praktijk niet altijd hanteerbaar is. De Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp) is niet in alle gevallen helder genoeg over het gebruik van gegevens in basisregistraties. Dat geldt bijvoorbeeld voor de eisen die gesteld worden aan het 'verwerken' en 'verder verwerken' van persoonsgegevens¹⁹. De wet laat ruimte voor verschillende interpretaties. Dat is ook het geval voor de eisen die worden gesteld aan de beveiliging van persoonsgegevens. Daar komt bij dat veel zaken nader worden geregeld in materiewetten. En dat leidt weer tot onverklaarbare verschillen in het gebruik van persoonsgegevens in de beleidssectoren. Zo is een woud van wetten en regels ontstaan, dat voor burgers, bedrijven, overheden en uitvoeringsorganisaties onoverzichtelijk en complex is²⁰.

Het gebruik van gegevens is nog niet optimaal

Gegevens die de overheid al heeft zou de overheid niet opnieuw hoeven opvragen bij burgers en bedrijven. Dat lukt ook al bij veel werkprocessen (60 tot 85%), maar het moet nog beter. Uit onderzoek is verder gebleken dat sommige uitvoeringsorganisaties nog onvoldoende gebruik maken van gegevens in basisregistraties²¹. Dat komt onder meer omdat zij net iets andere gegevens nodig hebben dan vergelijkbare gegevens in de (basis)registraties. Ook zijn nog maar weinig basisregistraties aangesloten op Digilevering, dat nog maar kort geleden beschikbaar kwam. De uitwisseling van gegevens wordt ook belemmerd door de complexiteit van het stelsel.

Er is onvoldoende besef van urgentie

Het belang van de basisregistraties wordt onvoldoende herkend door politiek, burgers en bedrijven. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) schreef hierover in 2011²²: "Door dit gebrekkige 'bewustzijn' worden de karakteristieken van de iOverheid nauwelijks in de beleidsontwikkeling betrokken en ontbreekt het aan een goed politiek-bestuurlijk besef van wat zich ontwikkelt, laat staan van een besef hoe die ontwikkeling in goede banen geleid kan worden." We zijn inmiddels drie jaar verder en deze constatering is nog steeds actueel.

Er dreigen bestuurlijke risico's

De genoemde problemen moeten aangepakt worden, ook al omdat er bestuurlijke risico's dreigen. Er zijn beleidsvoornemens waarvan het succes van de implementatie mede afhankelijk is van een verbetering van de werking van het stelsel van basisregistraties.

- *Decentralisaties*

De overheveling van taken van het Rijk naar de gemeenten vraagt om een goed inzicht in de

---

¹⁹ De termen 'verwerken' en 'verder verwerken' kunnen op zichzelf al aanleiding zijn tot misverstanden. 'Verwerking' wordt in de Wbp gedefinieerd als: elke handeling of elk geheel van handelingen met betrekking tot persoonsgegevens, waaronder in ieder geval het verzamelen, vastleggen, ordenen, bewaren, bijwerken, wijzigen, opvragen, raadplegen, gebruiken, verstrekken door middel van doorzending, verspreiding of enige andere vorm van terbeschikkingstelling, samenbrengen, met elkaar in verband brengen, alsmede het afschermen, uitwissen of vernietigen van gegevens. 'Verdere verwerking' wordt niet gedefinieerd in de Wbp maar wordt doorgaans geïnterpreteerd als verwerking door een organisatie die persoonsgegevens heeft ontvangen van een andere organisatie die deze heeft verzameld.

²⁰ Voor een vollediger beeld van de problematiek rond het gebruik van persoonsgegevens wordt verwezen naar het rapport 'Bij twijfel niet gebruiken?' dat is opgesteld in opdracht van de PSB en voorbeelden bevat van onduidelijkheden met betrekking tot het gebruik van persoonsgegevens. 'Bij twijfel niet gebruiken? Een verkenning naar oplossingen voor belemmeringen bij het gebruik van persoonsgegevens uit basisregistraties, Programma Stelsel van Basisregistraties', maart 2013.

²¹ 'Niet meer naar de bekende weg vragen, onderzoek naar het gebruik van basisregistraties bij contacten met burgers en bedrijven door organisaties die publieke taken uitvoeren', 12 december 2012, SIRA consulting.

²² 'iOverheid', Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, maart 2011.

beschikbare gegevens. In veel gevallen hebben gemeenten en hun uitvoeringsorganisaties toegang tot gegevens in basisregistraties nodig om een genuanceerd beeld te kunnen vormen van de problematiek die zij moeten oplossen.

- *Fraudebestrijding*

Een van de meest voor de hand liggende vormen van fraudebestrijding is die van het koppelen van gegevens. De samenleving accepteert niet dat de overheid er onvoldoende in slaagt fraude op deze manier te bestrijden.

- *Digitaal 2017*

De beslissing van het kabinet om vanaf 2017 alle communicatie tussen de overheid en de burgers en bedrijven in principe digitaal te laten verlopen, stelt hoge eisen aan de basisregistraties en aan instrumenten als MijnOverheid en de Berichtenbox voor bedrijven.

4 OPLOSSEN VANUIT ÉÉN VISIE

De oplossing vraagt een heldere en aansprekende visie

Het aantal instanties en overlegsituaties rond de basisregistraties is groot en de deelbelangen sporen lang niet altijd. Een succesvolle aanpak van de problemen vraagt een richtinggevende visie. Iedereen die aan het stelsel werkt moet weten wat de overheid met de registraties wil, wat belangrijk is, wat minder belangrijk is en hoe de doelen bereikt moeten worden. Maar ook burgers en bedrijven moeten zich bewust zijn van de voordelen die zij hebben als de overheid gebruik kan maken van de gegevens die zij verstrekken. Dat ligt voor de hand, maar is nu nog geen realiteit.

Een richtinggevende visie is maatschappelijk van belang, want zoiets praktisch als het gebruik van gegevens is ook een uitdrukking van de wijze waarop overheden en burgers en bedrijven menen zich tot elkaar te moeten verhouden.

De problemen aanpakken in een snel veranderende omgeving

De noodzaak om de problemen aan te pakken wordt nog eens vergroot door de veranderingen die zich gelijktijdig voordoen in de samenleving en in het overheidsbeleid.

Veranderingen in de samenleving

- Het gebruik van digitale voorzieningen neemt snel toe, niet alleen in het publieke domein, maar vooral ook in de private sector. Het gebruik van sociale media is de laatste jaren enorm gegroeid. Via deze media wisselen burgers veel persoonlijke gegevens met elkaar uit.
- De overheid en het bedrijfsleven slagen er steeds beter in digitale voorzieningen te ontwikkelen die aansluiten op de wensen en digivaardigheden van burgers.
- Er groeit een zekere digitale zelfredzaamheid bij burgers en bedrijven. Zij gaan steeds hogere eisen stellen aan de beschikbaarheid en het bedieningsgemak van digitale voorzieningen.
- Burgers en bedrijven kijken in toenemende mate kritisch naar het gebruik van persoonsgegevens door publieke en private partijen en naar de mogelijke gevolgen daarvan voor hun privacy.

Veranderingen in het overheidsbeleid

Het overheidsbeleid maakt de laatste jaren een aantal ingrijpende veranderingen door. In het regeerakkoord van het huidige kabinet gaat het onder meer over de volgende onderwerpen:

- De overheid moet op alle fronten fors bezuinigen. Ze wil ook besparen op de uitvoeringskosten.
- De overheid wil de dienstverlening aan burgers en bedrijven verbeteren. Ze wil ook de regeldruk en administratieve lasten van burgers en bedrijven verminderen.
- De overheid wil in 2017 volledig digitaal kunnen communiceren.
- De overheid wil haar gegevens ook gebruiken voor fraudebestrijding.

Een goede relatie met burgers en bedrijven is cruciaal

Bij zoveel veranderingen die zich min of meer gelijktijdig voordoen is cruciaal dat de overheid en burgers en bedrijven een open relatie onderhouden en samen optrekken om transparant en privacyveilig gegevensgebruik mogelijk te maken. Het ligt dan ook voor de hand dat burgers en bedrijven centraal komen te staan in het denken over het gegevensgebruik van de overheid.

'Dienstbaarheid' en 'transparantie' als leidende principes

De stuurgroep trekt deze denklijn door en concludeert dat het werken met basisregistraties zich door twee principes moet laten leiden: *dienstbaarheid* en *transparantie*. De stuurgroep is ervan overtuigd dat dit op den duur zal leiden tot betere kwaliteit en efficiënter gebruik van de gegevens én een betere borging van de privacy. Kortom, het functioneren van de overheid en het verkeer met burgers en bedrijven zijn gebaat bij het werken vanuit deze principes.

'*Dienstbaarheid*' betekent concreet dat het stelsel van basisregistraties zo moet functioneren dat het maximaal inspeelt op de wensen en vaardigheden van burgers en bedrijven. Dat is nu nog niet het geval. In de praktijk staat bij de overheid de eigen efficiency nog te vaak voorop.

'*Transparantie*' is een principe dat vanwege de zorgen van burgers en bedrijven over privacy en veiligheid steeds belangrijker wordt. Burgers en bedrijven moeten kunnen controleren wat hun gegevens zijn en wat ermee wordt gedaan. Transparantie draagt, juist als er zorgen zijn over privacy en veiligheid, heel direct bij aan het vertrouwen in de overheid.

De principes 'dienstbaar' en 'transparant' zijn volgens de stuurgroep zozeer van belang dat ze naamgevers zijn geworden van de visie van de stuurgroep '*Dienstbaar en transparant*'.

De praktische betekenis van 'Dienstbaar en transparant'

Een dienstbare overheid zorgt er voor dat burgers en bedrijven zoveel mogelijk zaken via internet kunnen regelen, waar en wanneer ze maar willen. Aan gebruikersvriendelijkheid worden hoge eisen gesteld. Iedereen die niet digivaardig is kan rekenen op hulp.

- Dienstbaarheid betekent bijvoorbeeld dat burgers en bedrijven bij digitale communicatie geen gegevens meer hoeven in te vullen die de overheid al heeft. De vooringevulde belastingaangiftes zijn daar een goed voorbeeld van.
- Transparantie betekent bijvoorbeeld dat burgers en bedrijven kunnen zien welke gegevens bewaard worden en waarom. Ze moeten ook kunnen zien welke gegevens worden uitgewisseld, met welke partij en waarom. Verder moeten zij de mogelijkheid hebben om foutieve gegevens te laten corrigeren. Transparantie is de beste bescherming tegen privacyschending.
- Dienstbaarheid betekent bijvoorbeeld dat de overheid, als de privacy voldoende geborgd kan worden, burgers in staat stelt om bepaalde gegevens uit het overheidsdomein zelf digitaal te verstrekken aan derde partijen, zowel (semi)publiek als privaat. Dit kan voor burgers en bedrijven veel rompslomp besparen.
- Transparantie bestaat ook uit garanties. Zo garandeert de overheid bijvoorbeeld dat geen gegevens worden uitgewisseld met private partijen zonder toestemming van de betrokkene. En de huidige Wet bescherming persoonsgegevens bevat al garanties dat niet elke ambtenaar alle gegevens mag zien. Daarom worden afspraken gemaakt over de autorisatie van medewerkers.

De basisregistraties gingen indertijd van start met doelstellingen die gericht waren op een efficiënt en effectief functionerende overheid²³. De principes dienstbaar en transparant komen natuurlijk niet

---

²³ In 2001 zijn de volgende doelstellingen geformuleerd:

- Een overheid die niet naar de bekende weg vraagt;
- Een overheid die klantgericht is;

in de plaats van die doelstellingen, maar zijn een aanvulling hierop. Ze helpen een betere aansluiting te realiseren bij een tijdsgewricht waarin burgers en bedrijven digivaardiger worden en zich kritischere opstellen tegenover het gebruik van 'hun gegevens' door overheden en private partijen.

Er zijn overigens ook situaties denkbaar waarbij 'dienstbaar en transparant' als basishouding van de overheid juist ongewenst is, omdat dit in strijd is met het algemeen belang of het belang van een derde partij. Daarom mag niet van alle overheidsdiensten worden verwacht dat ze dezelfde grote mate van transparantie betrachten. Politie, Justitie en de inlichtingen- en veiligheidsdiensten kunnen uiteraard maar in beperkte mate transparant zijn.

Niet nieuw, maar nu wel echt doen

Het bovenstaande is niet nieuw. Op veel plekken wordt al intensief nagedacht over de meest gewenste ontwikkelingsrichting. Steeds meer spelers raken ervan doordrongen dat de burgers en de bedrijven in de overheidsadministratie meer centraal moeten staan. Zo hebben de ministeries van BZK, WenR en EZ in het kader van Digitaal 2017 in diverse kamerbrieven en beleidsnota's dit uitgangspunt omarmd en verder geconcretiseerd²⁴. Daarmee wordt meer en meer afstand genomen van een opvatting waarin de belangen van het overheidsbeleid en de vereisten vanuit de registraties voorop staan.

De stuurgroep wil aansluiten bij het gedachtegoed dat onder meer wordt ontwikkeld in het kader van Digitaal 2017 en wil benadrukken hoe belangrijk het is het principe 'burgers en bedrijven centraal' nu echt consequent en vasthoudend te implementeren.

-
- Een overheid die zich niet voor de gek laat houden;
  - Een overheid die weet waarover ze het heeft;
  - Een overheid die haar zaken op orde heeft en niet meer kost dan nodig is.

²⁴ Visie open overheid, Roadmap digitaal 2017, de Uitvoeringsagenda, De Generieke Digitale Infrastructuur voor burger en bedrijf: versteviging, vernieuwing en versnelling (two pager t.b.v. de Ministerraad).

5 ADVIES 1

MAAK KOSTEN EN BATEN INZICHTELIJK EN REALISEER BESPARINGEN

De kosten en baten zijn nu niet zichtbaar

SGO-3 heeft getracht inzicht te krijgen in de kosten en baten van het stelsel van basisregistraties. Dat blijkt niet gemakkelijk. De kosten van de verschillende onderdelen van het stelsel worden niet zichtbaar gemaakt in de begrotingen van ministeries en door de andere overheden. De baten vallen op veel plekken en worden gerealiseerd bij uitvoeringsorganisaties en in de grote geldstroom. Bovendien worden de kosten gemaakt door, en komen de baten terecht bij verschillende overheden: het Rijk, de gemeenten, de provincies en de waterschappen.

Besparingen waren niet mogelijk zonder het stelsel van basisregistraties

De stuurgroep vond het belangrijk om toch meer inzicht te krijgen in de baten van het stelsel. Ze heeft aan de vijf grote uitvoeringsorganisaties die deelnemen aan SGO-3 gevraagd hoeveel kosten zij de afgelopen vijf jaar hebben kunnen besparen door gebruik te maken van het stelsel van basisregistraties en eID.

De uitvoeringsorganisaties stellen voorop dat zij in de afgelopen vijf jaar de opgelegde bezuinigingen zonder de basisregistraties en de bijbehorende digitale infrastructuur niet hadden kunnen realiseren. Zij geven verder aan dat de exacte kosten en baten niet zijn bijgehouden in begrotingen en jaarverslagen. Een ruwe schatting maakt het aannemelijk dat het waarschijnlijk gaat om vele tientallen tot enige honderden miljoenen. De antwoorden van de uitvoeringsorganisaties zijn opgenomen in bijlage 5 ('Reeds gerealiseerde besparingen bij vijf uitvoeringsorganisaties').

Om het beeld te kunnen aanscherpen is een extern bureau gevraagd onderzoek²⁵ te doen naar een al bestaande kosten-batenanalyse uit 2010²⁶. In die analyse waren de kosten en baten in kaart gebracht voor de stelselvoorzieningen Digikoppeling, Digilevering en Digimelding. De besparingen zouden volgens de schattingen van toen minimaal € 55 mln. zijn en kunnen oplopen tot € 720 mln. Het onderzoek van nu leert dat de invoering van Digikoppeling waarschijnlijk de voorspelde besparing van € 55 mln. heeft opgeleverd. Digilevering heeft de geschatte besparing van € 30 mln. echter nog niet gerealiseerd, maar het is aannemelijk dat dat in de komende jaren alsnog zal gebeuren.

Uit ander onderzoek²⁷ blijkt dat het stelsel ook flinke besparingen oplevert voor burgers en bedrijven. In de periode 2010-2017 nemen de administratieve lasten voor burgers af met ca € 130 mln. en voor bedrijven met ca € 33 mln.²⁸.

25 Rapport 'Evaluaties business cases door PriceWaterhouseCoopers', nader geanalyseerd door PBLQ, 10 april 2014.

26 'Verfijning en herijking kosten-batenanalyse voor investeringen in gemeenschappelijke voorzieningen in het stelsel van basisregistraties', PriceWaterhouseCoopers, 23 februari 2010.

27 Regeldrukeffecten van het stelsel van basisregistraties, Onderzoek naar de bijdrage van de basisregistraties aan de reductie van de regeldruk voor burgers en bedrijven, Sira Consulting, 4 maart 2014.

Verdere ontwikkeling van het stelsel is noodzakelijk om de ingeboekte besparingen te kunnen realiseren

De vijf uitvoeringsorganisaties stellen bovendien dat om aan de bezuinigingsopdrachten van de kabinetten Rutte I en II te kunnen voldoen de verdere ontwikkeling van het stelsel niet mag stagneren. Het betreft alleen al voor enkele grote uitvoerders samen een bedrag van omstreeks € 220 mln. structureel. Deze bezuinigingen zijn allemaal al ingeboekt maar moeten voor een groot deel de komende jaren nog worden gerealiseerd.

<i>Organisaties en hun te realiseren besparingen</i>		<i>Bedrag²⁹</i>
BD	Efficiency en kwaliteit gegevensgebruik m.b.v. basisregistraties, elektronische aanslagen i.p.v. papier, minder telefonie.	70 mln.
UWV	Digitale dienstverlening i.p.v. face-to-face, digitale post i.p.v. papier, vermindering telefonie, automatisering van vaststellen recht, hoogte en duur van uitkeringen.	100 mln.
SVB	Automatisering van vaststellen recht, hoogte en duur van uitkeringen, digitalisering gegevensuitwisseling, digitale dienstverlening (post, selfservice).	40 mln.
DUO	Verdergaande digitalisering van aanvragen, toekenning en betaling van studiefinanciering en van de inning van studieschulden, op peil houden niveau dienstverlening. Zonder (opvolgers van) DigiD en berichtenbox is het niet mogelijk vernieuwing studiefinanciering te implementeren.	7 mln.
RDW	Efficiencytargets waarvoor beschikbaarheid GDI noodzakelijk is	3 mln.
Totaal		220 mln.

Een Nationaal Commissaris digitale overheid moet sturen op kosten en baten

In het eerste voortgangsrapport heeft de stuurgroep al aangegeven dat de financiering van het stelsel het meest urgente probleem is dat moet worden opgelost. Het kabinet heeft inmiddels besloten dat het plan om een *Nationaal Commissaris digitale overheid* aan te stellen verder kan worden uitgewerkt. De stuurgroep adviseert om deze Nationaal Commissaris zo spoedig mogelijk in een zodanige positie te brengen dat hij krachtig kan sturen op de kosten en baten van de Generieke Digitale Infrastructuur.

In dat licht wordt overwogen een *Homogene Groep* in te stellen voor de Generieke Digitale Infrastructuur, naar het voorbeeld van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS). Dit maakt het mogelijk de inkomsten en uitgaven van de digitale infrastructuur in samenhang te bezien. De stuurgroep juicht dit toe en vindt het belangrijk dat een eenduidige relatie wordt gelegd tussen de bevoegdheden van de Nationaal Commissaris digitale overheid en de reikwijdte van deze Homogene Groep. Om goed te kunnen sturen is het evenzeer belangrijk dat **alle** kosten en baten in beeld worden gebracht die worden gerealiseerd door de Generieke Digitale Infrastructuur. Dit betreft niet alleen de kosten en baten van de Generieke Digitale Infrastructuur zelf. Voor een goed inzicht zouden de departementen in de reguliere begrotingscyclus stelselmatig zowel alle kosten en baten **van** de Generieke Digitale Infrastructuur in beeld moeten brengen - als onderdeel van de Homogene groep - als de kosten en baten **ten gevolge van** de Generieke Digitale Infrastructuur. Daarbij zou onderscheid moeten worden gemaakt tussen uitvoeringskosten en de

²⁸ Sira is er vanuit gegaan dat het stelsel van basisregistraties in 2017 volledig beschikbaar is maar dat de adaptatie door uitvoeringsorganisaties en acceptatie door burgers en bedrijven nog onvolledig zijn.

²⁹ De in deze kolom genoemde bedragen overlappen gedeeltelijk met bedragen genoemd in bijlage 5 'Reeds gerealiseerde besparingen bij vijf uitvoeringsorganisaties'.

grote geldstroom. Ook is het belangrijk dat in beeld wordt gebracht wie de kosten maakt en waar de baten neerslaan.

De stuurgroep adviseert om de Nationaal Commissaris digitale overheid de opdracht te geven dit te initiëren en te faciliteren, onder actieve aansluiting van het ministerie van Financiën (IRF). Het beeld dat zo zal ontstaan kan vervolgens worden benut voor besluitvorming over de dekking van investeringen in, en de bijbehorende beheerslasten van de Generieke Digitale Infrastructuur.

De stuurgroep onderzocht twaalf besparingsmogelijkheden

De stuurgroep heeft een twaalfal besparingsmogelijkheden onderzocht. Voor zes besparingsmogelijkheden kon een business case worden opgesteld en voor zes andere was eerst nader onderzoek nodig. Van de zes uitgewerkte business cases scoren er vier positief. Van de zes onderzoeken bieden er twee eveneens perspectief op besparingen.

De gekwantificeerde besparingen zijn uitgedrukt in netto contante waarde³⁰, tenzij anders vermeld. Dat wil zeggen dat investeringen, exploitatielasten en besparingen over een periode van 7 of 15 jaar zijn samengenomen en tot uitdrukking zijn gebracht in één getal. In bijlage 6 ('De financiële uitkomsten van de business cases') zijn overzichten opgenomen van de kosten en baten van de afzonderlijke business cases, inclusief de partijen waaraan deze zijn toe te schrijven en een typering van de aard van de bedragen.

De business cases zijn voorgelegd aan een rekgroep die de validiteit ervan heeft beoordeeld. Deze rekgroep kwam tot de conclusie dat de business cases een realistisch verkennend beeld geven van de effecten van de maatregelen. Zij bieden voldoende houvast om voor de meeste maatregelen een beginselbesluit te kunnen nemen. Nadere uitwerking moet de gegevens opleveren voor budgettaire verwerking.

Zes besparingsmogelijkheden nader verkend

Op de volgende pagina's worden zes besparingsmogelijkheden behandeld (vier business cases en twee onderzoeken). De twee business cases en vier onderzoeken die geen perspectief bieden op besparingen worden behandeld in de hoofdstukken 6 en 7. Bijlage 4 maakt zichtbaar waar in dit rapport de afzonderlijke business cases en onderzoeken worden toegelicht.

Business case 1: Breder gebruik van persoonsgegevens

Besparing € 490 mln. minus een deel van de kosten voor investeringen en beheer van eID

In deze business case is onderzocht wat de financiële effecten zijn indien uitvoeringsorganisaties zonder belemmeringen kunnen beschikken over de persoonsgegevens die ze nodig hebben voor de uitvoering van hun wettelijke taken (voor zover ze tenminste beschikbaar zijn in een (basis)registratie).

Er zijn drie casussen onderzocht. Bij de *IND* blijkt een besparing mogelijk van € 8 mln. en bij de *woningcorporaties* een besparing van € 216 mln. De casus bij de *Belastingdienst* blijkt vrijwel niets op te leveren.

---

³⁰ Waarbij is gerekend met een discontovoet van 7%.

De besparingen op de uitvoeringskosten van het Rijk zijn positief: de IND bespaart op uitvoeringskosten. De woningcorporaties besparen ook op de uitvoeringskosten, maar hebben vooral minder uitgaven in de grote geldstroom door een hogere bezettingsgraad van woningen en lagere rentelasten. Daar staat tegenover dat de geschatte kosten bij de woningcorporaties hoger zijn dan voor de IND.

De besparingen van de onderzochte casussen zijn, althans voor de Rijksoverheid, bescheiden. De onderzoekers hebben conform de opdracht ook een indicatieve inschatting gemaakt van de baten die zouden kunnen worden gerealiseerd als de belemmeringen voor het uitwisselen van persoonsgegevens overheidsbreed zouden worden weggenomen. Omdat dit tot op zekere hoogte ook kan worden gerealiseerd door gebruik te maken van eID in combinatie met de Digitale Kluis³¹, hebben de onderzoekers daarbij gebruik gemaakt van een batenverkenning die recent is opgesteld voor het eID Stelsel. In deze verkenning, in opdracht van BZK opgesteld door Deloitte en TNO³², worden de baten van het eID Stelsel geraamd op ca € 490 mln. Het Centraal Planbureau dat daarna nog een second opinion³³ heeft uitgebracht vindt echter een bandbreedte van € 240 tot € 1.202 mln. realistischer omdat er nog veel onzekerheden zijn over eID.

In algemene zin kan hier uit worden afgeleid dat de besparingen als gevolg van het wegnemen van belemmeringen voor het gebruik van persoonsgegevens naar verwachting substantieel zullen zijn. Dit betreft onder meer besparingen in de uitvoeringskosten omdat overheidsorganisaties minder handelingen hoeven te verrichten aan de loketten. De batenverkenning maakt echter niet duidelijk welk deel van deze besparingen terecht zal komen bij de uitvoeringsorganisaties van het Rijk en welk deel bij uitvoeringsorganisaties van andere overheden. Om die reden zijn de baten volledig toegerekend aan de verzamelpost 'grote geldstromen en uitvoeringskosten andere overheden' (zie tabel op pag. 27).

Verder zijn in deze batenverkenning de kosten van de noodzakelijke investeringen en het benodigd beheer niet meegenomen, en deze kunnen hoog zijn. Hier zit een belangrijke onzekerheid. Wel moet hieraan worden toegevoegd dat eID meerdere doelen dient en ook nodig zal zijn om een hoger beveiligingsniveau van de authenticatie te realiseren. Zo bezien ligt het niet voor de hand alle nog onbekende kosten van het eID Stelsel toe te rekenen aan deze business case.

Aanbeveling

Haast maken met eID

De stuurgroep beveelt aan de besluitvorming over implementatie van het eID Stelsel, onder het voorbehoud van de te verwachten kosten, zo veel mogelijk te versnellen. Dit sluit ook goed aan bij de plannen die worden ontwikkeld in het kader van Digitaal 2017 ten aanzien van de Digitale Kluis³⁴. De minister van BZK zal nog voor de zomer over eID rapporteren aan de Tweede Kamer.

31 Met dat eID-stelsel regelen overheden en bedrijven een betrouwbare en veilige toegang tot online dienstverlening. Via het eID-stelsel kunnen burgers gegevens waarover een overheidsorganisatie beschikt op een veilige manier doorsturen naar andere publieke of private organisaties. Een van de opties daarbij is dat de burgers deze gegevens kunnen inzien via een zogenoemde (persoonlijke) Digitale Kluis en van daaruit bepaalde gegevens kunnen laten doorsturen naar een publieke of private partij.

32 Baten verkenning eID, Raming maatschappelijke baten van een eID-stelsel met een eID-middel voor burgers, TNO en Deloitte Consulting, 16 augustus 2013.

33 Second opinion batenverkenning eID, CPB, 12 februari 2014.

34 De Qiy-foundation ontwikkelt vergelijkbare initiatieven waar ook het bedrijfsleven bij betrokken is. Dit initiatief zou hierbij mogelijk ook een rol kunnen spelen.

Business case 2: Basisregistraties gebruiken voor doelgroepenbeleid

Besparing minstens € 404 mln.

Deze business case verkent de kosten, baten en maatschappelijke effecten van een (web)faciliteit waarmee het mogelijk wordt, gegevens over specifieke doelgroepen uit meerdere (basis)registraties met elkaar te combineren en te gebruiken voor gericht beleid. Deze doelgroepbenadering zou toepassing kunnen vinden op tal van terreinen, in tal van sectoren. Het onderzoek richtte zich echter op één casus: een faciliteit waarmee de financiële positie wordt ontsloten van burgers bij wie de overheid nog vorderingen heeft uitstaan.

Deze casus levert een positief resultaat op van € 202 mln. Niettemin is het effect op de uitvoeringskosten van de Rijksoverheid negatief (- € 10 mln.). De baten betreffen vooral de grote geldstroom bij zowel de Rijksoverheid als de gemeenten. Deze baten hebben betrekking op inning en incasso enerzijds en vroegsignalering bij schuldhulpverlening anderzijds. Bij gemeenten gaat het vooral om minder uitgaven aan WWB-uitkeringen en daarnaast ook om minder uitgaven aan bijzondere bijstand en minder re-integratiekosten. Beide partijen maken ook kosten en het merendeel daarvan komt terecht bij de gemeenten. De maatschappelijke baten kunnen niet worden gekwantificeerd, maar zijn er wel. Zo zijn er meer waarborgen dat burgers niet worden gekort op het minimuminkomen van de beslagvrije voet.

De onderzoekers hebben conform de opdracht ook een indicatieve schatting gemaakt van de kosten en baten die zich voordoen als deze (web)faciliteit ook wordt toegepast op andere doelgroepen. Zij benoemen dan diverse doelgroepen die zich zouden kunnen lenen voor een dergelijke benadering. Zij achten het aannemelijk dat minstens één van deze doelgroepen een besparing zal opleveren in dezelfde orde van grootte als de onderzochte doelgroep. Dit zou betekenen dat het positief resultaat van deze business case minstens € 404 mln. bedraagt.

Aanbeveling

Uitwerken en implementeren

De stuurgroep beveelt aan de maatregel voor de doelgroep die in deze business case is onderzocht verder uit te werken en vervolgens te implementeren. De stuurgroep beveelt ook aan te inventariseren welke andere doelgroepen in aanmerking komen voor gericht doelgroepenbeleid waarbij de (web)faciliteit kan worden benut. Op basis van de ervaringen die worden opgedaan met de doelgroep 'burgers bij wie de overheid nog vorderingen heeft uitstaan' kan vervolgens ook tot implementatie worden overgegaan bij andere doelgroepen.

Business case 3: Dienstverlening opschorten bij foutieve registratie in de BRP

Besparing op grote geldstroom nog niet in beeld maar waarschijnlijk substantieel

Als iemand die een uitkering of toeslag aanvraagt foutief is geregistreerd in de BRP kan deze uitkering of toeslag tijdelijk worden opgeschort. Het UWV en de Belastingdienst passen dit principe al

toe. De uitkering of toeslag wordt met terugwerkende kracht alsnog uitbetaald als betrokkene zijn gegevens heeft laten aanpassen.

Als dit principe breder zou worden toegepast door bij foutieve registratie in de BRP ook andere vormen van dienstverlening op te schorten, levert dat per saldo een bescheiden positief resultaat op van € 4 mln. De besparingen op de uitvoeringskosten van de Rijksoverheid zijn echter negatief. BZK moet investeren in voorzieningen voor het terugmelden van fouten en de uitvoeringsorganisaties moeten investeren in hun bedrijfsvoering. De baten komen vooral terecht bij de gemeenten, die hun bedrijfsvoering efficiënter kunnen inrichten en minder vaak dienstverlening onterecht zullen stoppen of continueren.

De onderzoekers tekenen hierbij aan dat de besparingen op de grote geldstroom niet zijn berekend maar naar verwachting substantieel zullen zijn. Op grond van enkele rekenexercities komen zij tot de conclusie dat onder andere bij de studiefinanciering en de AOW baten te verwachten zijn in de grote geldstroom.

Aanbeveling

Eerst effecten in kaart brengen

Het voorstel om dienstverlening op te schorten als burgers zich onvoldoende inspannen om hun gegevens in de BRP actueel en volledig te houden, moet politiek worden geagendeerd.

De maatregel sluit goed aan bij de visie van SGO-3 dat de positie van burgers en bedrijven weliswaar moet worden versterkt, maar dat zij dan ook meer verantwoordelijkheid moeten nemen voor de kwaliteit van hun gegevens.

Het spreekt voor zich dat deze maatregel prudent en proportioneel moet worden toegepast.

Burgers moeten voldoende gelegenheid krijgen om hun gegevens aan te passen alvorens dit middel kan worden toegepast. Vitale dienstverlening dient hiervan te worden uitgesloten.

De stuurgroep beveelt aan eerst zichtbaar te maken wat het effect van deze maatregelen is op de grote geldstroom en waar deze baten neerslaan. Afhankelijk van het resultaat kan de maatregel vervolgens politiek worden geagendeerd. De stuurgroep stelt voor om de ministeriële Commissie Fraudebestrijding te betrekken bij het vervolg van dit traject.

Business case 4: Eén bankrekeningnummer voor alle betalingen aan burgers

Besparing door vermeden fraude waarschijnlijk

De Belastingdienst gebruikt sinds december 2013 per BSN één bankrekeningnummer voor betalingen aan burgers (inkomstenbelasting, toeslagen en omzetbelasting). Eind 2014 evalueert de Belastingdienst deze nieuwe werkwijze. Andere overheidsorganisaties met grote uitgaande geldstromen (UWV, SVB, DUO en gemeenten) zouden mogelijk ook voordelen kunnen behalen door samen met de Belastingdienst een centraal register te gebruiken waarin per BSN een bijbehorend bankrekeningnummer wordt geregistreerd. Deze business case onderzocht de effecten van het

invoeren van een dergelijk register. Dit gebeurde mede op basis van de eerste ervaringen van de Belastingdienst.

Deze business case is positief, maar de berekeningen kennen nog veel voorbehouden en onzekerheden. Voor de vier uitvoeringsorganisaties van het Rijk tezamen pakt de business case positief uit als ook de besparingen op de grote geldstroom worden meegenomen. Maar als alleen gekeken wordt naar de uitvoeringskosten van deze organisaties is het resultaat van de maatregel negatief.

Zowel bij de gemeenten als bij het Rijk vallen de baten voornamelijk in de grote geldstroom door vermeden fraude. En de onderzoekers verbinden juist hieraan een fors voorbehoud. Meer zekerheid zal waarschijnlijk ontstaan wanneer aan het einde van dit jaar de Belastingdienst zijn evaluatie uitbrengt.

In deze business case wordt overigens een interessant alternatief geschetst³⁵. Daarbij wordt een 'real time' digitale koppeling met banken tot stand gebracht en voor authenticatie en autorisatie gebruik gemaakt van het toekomstige eID Stelsel. Dit alternatief zou eveneens zekerheid bieden dat het geld naar de goede rekeninghouder gaat, maar daarentegen niet tornen aan de vrijheid van burgers en bedrijven om zelf te bepalen hoeveel bankrekeningnummers zij gebruiken voor transacties met de overheid.

Aanbeveling

Wachten op evaluatie van de Belastingdienst; alternatief onderzoeken

De stuurgroep beveelt aan, de verdere besluitvorming over het invoeren van één bankrekeningnummer aan te houden tot na de door de Belastingdienst aangekondigde evaluatie. Zij adviseert ook om ondertussen het alternatief te onderzoeken dat in deze business case wordt geschetst.

Onderzoek 1: Een andere grondslag voor de waardering van onroerende zaken *Besparingsmogelijkheden door terugdringen bezwaar en beroep (bijvangst)*

De waardering van onroerende zaken (WOZ) is op dit moment gebaseerd op een taxatie van de waarde van het pand. Die waarde wordt gebaseerd op de waarde van recent verkochte vergelijkbare panden in de omgeving van het te waarderen pand. Met het oog op het grote aantal bezwaren dat burgers telkens indienen tegen de WOZ-waarde die voor de eigen woning is vastgesteld, is in dit onderzoek gekeken of een objectievere grondslag mogelijk is voor de waardebeoordeling. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van gegevens in de BAG en andere (basis)registraties.

De onderzoekers adviseren om niet over te stappen op een andere methode van waardebeoordeling van de WOZ. Een andere waardebeoordeling zou namelijk ook gebruikt moeten kunnen worden door andere formele gebruikers dan de gemeente. Dat is waarschijnlijk niet altijd mogelijk waardoor de overall kosten zelfs kunnen toenemen. Een simpeler methode van waardebeoordeling zal naar verwachting ook weer een nieuwe behoefte doen ontstaan aan meer details en dat levert weer een grotere complexiteit op.

³⁵ Zie pagina 4 van de business case één bankrekeningnummer.

De onderzoekers geven echter wel aan dat er ook mogelijkheden zijn om binnen het huidige systeem de kosten terug te dringen, met name de kosten voor bezwaar en beroep. De kosten voor bezwaar en beroep zijn de afgelopen jaren sterk gestegen en maken inmiddels al ruim 25% uit van de totale uitvoeringskosten van € 150 mln. Dit komt ook omdat er commerciële bureaus³⁶ zijn die burgers benaderen met het aanbod om namens hen bezwaar in te dienen, op basis van no-cure-no-pay. De verleiding om hieraan mee te doen is dan wel heel erg groot. Deze bureaus blijken er overigens flink aan te verdienen. Burgers houden er gemiddeld minder geld aan over dan de kosten die gemeenten maken voor het behandelen van hun bezwaar en beroep.

Aanbeveling

Kosten bezwaar en beroep terugdringen (WenR)

De stuurgroep beveelt aan, in navolging van de onderzoekers, om meer werk te maken van het terugdringen van de kosten van bezwaar en beroep. Dat kan door een betere communicatie, maar ook door het opwerpen van drempels bij het indienen van een bezwaar. De juridische mogelijkheden hiervoor moeten worden onderzocht. De besparingen die hiermee worden gerealiseerd komen vooral terecht bij de gemeenten.

Dit betreft 'bijvangst'. Deze besparingsmogelijkheid staan los van het stelsel van basisregistraties en dient te worden opgepakt door de verantwoordelijke minister van WenR.

Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen

Win-win-situatie mogelijk voor bedrijfsleven en overheid

Dit onderzoek laat zien dat private partijen zeer geïnteresseerd zijn in samenwerking met de overheid bij het gebruiken en verbeteren van gegevens. Zij willen graag investeren in systemen die digitale uitwisseling van gegevens met de overheid mogelijk maken. Het gaat om gegevens die nu nog door burgers op papier aan private partijen worden verstrekt, zoals inkomensgegevens bij het aanvragen van een hypotheek of een bewijs van in leven zijn voor een pensioenfonds.

De private partijen verwachten dat de gegevensuitwisseling bij hen tot flinke kostenbesparingen zullen leiden. Er worden bedragen genoemd in de orde van grootte van € 25 tot € 250 mln. per jaar. De besparingen bij de overheid en bij burgers zijn echter nog niet gekwantificeerd. Er worden wel diverse typen baten genoemd. Zo zal de kwaliteit van de gegevens toenemen waardoor uitvoeringsorganisaties minder kosten hoeven te maken voor 'herstelwerkzaamheden'. Verder zullen zowel de burgers als de uitvoeringsorganisaties minder administratieve lasten hebben. Deze baten worden in het onderzoek 'substantieel' genoemd. Dat wordt overigens bevestigd in de eerder genoemde batenverkenning van eID waarin soortgelijke baten worden berekend (zie business case 1 hieraan voorafgaand).

In het onderzoek wordt voorgesteld een proef te doen met drie pilots: één met banken (verificatiedienst met BRP), één met verzekeraars (verificatiedienst 'in leven zijn') en één met het

36 Zie bijvoorbeeld: http://www.bezwaarmaker.nl/?gclid=CNDq2_Ke4L0CFcHnwgodxIoAig

agentschap BRP, de Belastingdienst en het UWV (verificatiedienst persoons- en identiteitsgegevens voor werkgevers).

Om deze pilots te kunnen uitvoeren moet voldaan worden aan de vereisten van de Wet Bescherming Persoonsgegevens. De verstrekking van de gegevens moet bovendien gemeld worden aan het College Bescherming Persoonsgegevens, conform de vereisten van melding in de Wbp³⁷. Dit betekent onder meer dat de gegevens alleen mogen worden verstrekt als de betrokken burger daarvoor toestemming heeft verleend. Ook mogen de gegevens slechts één keer door de private partij worden gebruikt, voor een welomschreven doel.

Mocht op basis van de pilots worden besloten om regulier gegevens te verstrekken aan genoemde private partijen dan dient hiervoor een wettelijke basis te worden gecreëerd.

Aanbeveling

Verkennen via pilots

De stuurgroep vindt het perspectief van samenwerking met private partijen uitdagend. Het is vooral ook de moeite waard om dit idee verder te exploreren omdat het een win-win situatie kan opleveren voor de overheid en het bedrijfsleven. De voorgestelde pilots zijn gericht op het ontwikkelen van verificatiediensten³⁸ en methodieken voor 'slim bevragen'. Daar kan ook de overheid voordeel mee behalen. Samenwerken met private partijen sluit bovendien aan bij de visie van SGO-3 dat burgers en bedrijven meer regie moeten kunnen voeren op de eigen gegevens.

De stuurgroep beveelt aan om de Nationaal Commissaris het initiatief te laten nemen voor het uitvoeren van de drie pilots. De uitvoering zou belegd kunnen worden bij nader te bepalen ministeries. Omdat het hier een beleidskeuze betreft die politiek gevoelig kan liggen, stelt de stuurgroep voor dit onderwerp politiek te agenderen, mede op basis van de resultaten van de pilots.

---

³⁷ Zie artikel 27 en 28 van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

³⁸ Dergelijke diensten maken het mogelijk om (sets van) gegevens waarover twee partijen beschikken met elkaar te vergelijken zonder dat deze partijen de gegevens van de andere partij kunnen inzien. Beide partijen krijgen van deze dienst dan alleen te horen of de (sets van) gegevens volledig overeenkomen dan wel verschillend zijn. Als dit laatste het geval is kunnen de partijen nader onderzoek doen bij de 'eigenaar' van de gegevens.

De resultaten samengevat

In de onderstaande tabel zijn de resultaten samengevat van de op de vorige pagina's behandelde Business cases en onderzoeken. Meer gedetailleerde overzichten van de kosten en baten zijn te raadplegen in bijlage 6 ('De financiële uitkomsten van de business cases').

Alle bedragen x € 1 miljoen ³⁹	NCW ⁴⁰	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ev.
1. Breder gebruik persoonsgegevens	€ 8 + PM ⁴¹	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM
	€ 489 ⁴² - PM ⁴³	€ 40 - PM	€ 89 - PM	€ 95 - PM	€ 101 - PM	€ 106 - PM	€ 112 - PM	€ 112 - PM
2. Doelgroepenbeleid ⁴⁴	€ 19	€ -12	€ 6	€ 6	€ 7	€ 7	€ 8	€ 8
	€ 386	€ 61	€ 65	€ 69	€ 73	€ 77	€ 81	€ 81
3. Opschorten dienstverlening	€ -12	€ -6	€ -3	€ -1	€ -1	€ -1	€ -1	€ -1
	€ 16 + PM ⁴⁵	€ -9	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 2 + PM	€ 3 + PM	€ 3 + PM	€ 3 + PM
4. Eén bankrekening- nummer	€ -9	€ -13	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
	€ 45	€ -1	€ 2	€ 3	€ 5	€ 7	€ 7	€ 7
1. Andere grondslag WOZ	Besparing valt buiten het bestek van het stelsel van basisregistraties							
2. Gegevensuitwisseling met private partijen	Verder onderzoek door uitvoering pilots							

De opties in groen betreffen besparingsmogelijkheden met positief resultaat en die in oranje geven perspectief op besparingen aan. De kolom NCW toont de netto contante waarde van het saldo van de kosten en baten:

- De bedragen linksboven in elke cel laten de besparingen zien op de uitvoeringskosten Rijk (inclusief ZBO's).
- De bedragen rechtsonder laten de besparingen zien voor de grote geldstromen van zowel Rijk als andere overheden én van de bedrijfsvoering van andere partijen.

³⁹ De cijfers zijn afrondingen van cijfers in de business cases op veelvoud van € 1 miljoen.

⁴⁰ De netto contante waarden van business cases 1 en 2 zijn berekend over een tijdreeks van 7 jaar. De netto contante waarden van business cases 3 en 4 over een tijdreeks van 7 jaar.

⁴¹ Dit betreft de besparingen die worden gerealiseerd bij uitvoeringsorganisaties van de rijksoverheid ten gevolge van de invoering van eID. Deze besparingen zijn in de batenverkenning die is uitgevoerd door TNO en Deloitte niet gespecificeerd. De batenverkenning maakt echter wel aannemelijk dat een deel van de besparingen ook terecht zal komen bij de uitvoeringsorganisaties van het rijk. Omdat deze uitsplitsing niet kan worden gemaakt is het geheel van de besparingen rechtsonder in de tabel geplaatst.

⁴² Dit betreft de inschatting van TNO en Deloitte in het rapport 'Batenverkenning eID' bij brede toepassing van de maatregel. Deze inschatting betreft een netto contante waarde van € 477 tot € 497 miljoen. De hierboven getoonde reeks gaat uit van de bovengrens van € 497 miljoen, minus de casus bij de IND ter waarde van € 8 miljoen.

⁴³ Dit betreft het deel van de nog niet berekende kosten voor investeringen en beheer van eID dat moet worden toegerekend aan deze business case. De implementatiekosten bij de woningcorporaties zijn al wel meegenomen.

⁴⁴ Inclusief extrapolatie naar één andere doelgroep.

⁴⁵ Dit betreft het niet berekende effect op de grote geldstromen.

De belangrijkste conclusies uit de business cases en onderzoeken die besparingen opleveren

- *Vier business cases scoren positief*

Als wordt gekeken naar de besparingen op het totaal van de geldstromen scoren vier business cases positief:

  - De business case over *breder gebruik van persoonsgegevens* en over *doelgroepenbeleid* komen allebei op een positief saldo uit van enkele honderden miljoenen netto contante waarde. Bij de eerstgenoemde business case komen de besparingen terecht bij een brede range van uitvoeringsorganisaties en bij alle overheden. Bij de tweede business case worden vooral baten gerealiseerd in de grote geldstroom, bij zowel de rijksoverheid als de gemeenten.
  - De business cases *opschorten dienstverlening* levert een bescheiden positief resultaat op, maar het effect op de grote geldstroom is niet berekend en naar verwachting substantieel.
  - De business case over *één bankrekeningnummer* is ook positief maar nog omgeven door grote onzekerheden. Een door de Belastingdienst aangekondigde evaluatie eind dit jaar moet hier meer duidelijkheid over verschaffen.
- *Het saldo aan besparingen is € 942 mln. netto contante waarde*

Het saldo van de besparingen bij deze vier business cases bedraagt € 942 mln. De investeringen en beheerslasten van eID zijn, voor zover deze kosten moeten worden toegerekend aan deze business case, hierin niet meegerekend. Ook is niet meegenomen het positieve effect op de grote geldstroom van de maatregel opschorten van dienstverlening.
- *Van de € 942 mln. wordt ten minste € 200 mln. bespaard op de grote geldstromen van het Rijk*

Van de besparingen van € 942 mln. is ten minste circa € 200 mln. toe te rekenen aan de grote geldstromen van het Rijk. Circa € 200 mln. komt bij de gemeenten terecht en de rest van de besparingen is niet gespecificeerd.
- *De besparingen bij de uitvoeringsorganisaties van het Rijk zijn nihil als eID buiten beschouwing wordt gelaten*

De mogelijke besparingen bij de uitvoeringsorganisaties van het Rijk ten gevolge van de invoering van eID zijn niet gespecificeerd in de batenverkenning van TNO en Deloitte. Als deze besparingen buiten beschouwing worden gelaten is het totaal van de besparingen op de uitvoeringskosten bij het Rijk vrijwel nihil. Dit wordt veroorzaakt door de bij het Rijk benodigde initiële investeringen en de bijbehorende beheerslasten om de besparingen te kunnen realiseren.
- *Investeringen voor vier maatregelen minstens € 30 mln.*

De maatregelen in deze vier business cases vergen aan initiële investeringen en beheerslasten voor het Rijk in totaal € 30 mln. (zie laatste tabel in bijlage 6). Deze lasten zullen vooral worden gedragen door de departementen BZK, SZW, EZ, OCW en VenJ en de onder hen ressorterende uitvoeringsorganisaties. De kosten voor invoering en beheer van eID zijn hierbij niet meegenomen. Ook de gemeenten zullen in de investeringen moeten participeren. Zonder de investeringen kunnen de benoemde besparingsmogelijkheden niet worden gerealiseerd - de kost gaat voor de baat uit.

- *Investerings financieren uit de besparingen?*
Overwogen kan worden de benodigde investeringen te financieren uit de besparingen op de grote geldstromen en de uitgaven van andere overheden. De Nationaal Commissaris zou gevraagd moeten worden hiervoor een voorstel te ontwikkelen.
- *Nog onvoldoende basis voor een definitieve beslissing*
De resultaten van de vier business cases zijn nog niet hard genoeg om nu al te kunnen besluiten over het wel of niet invoeren van de maatregelen. De resultaten zijn wel stevig genoeg voor vervolgstappen. De stuurgroep adviseert dan ook de eerste drie business cases (*breder gebruik persoonsgegevens, doelgroepenbeleid en opschorten dienstverlening*) verder uit te werken tot projectvoorstellen op basis waarvan besloten kan worden de maatregel al dan niet in te voeren.
- *Voor ‘één bankrekeningnummer’ wachten op evaluatie Belastingdienst*
Voor de vierde business case (*één bankrekeningnummer*) moet eerst de evaluatie van de Belastingdienst worden afgewacht. In de tussentijd kan het in deze business case geschetste alternatief worden onderzocht, waarbij een real time koppeling wordt gemaakt met banken die instaan voor de authenticiteit van rekeningnummers.
- *Projectvoorstellen onder regie Nationaal Commissaris digitale overheid*
De projectvoorstellen zullen onder regie staan van de Nationaal Commissaris met uitdrukkelijke betrokkenheid van het ministerie van Financiën (IRF). De voorstellen zelf kunnen worden uitgewerkt door daartoe aan te wijzen departementen. De uiteindelijke implementatieplannen zullen moeten worden gekoppeld aan de departementale begrotingen. Voor alle betrokken departementen geldt het adagium ‘comply or explain’ voor acties die nodig zijn om de plannen te kunnen uitwerken en implementeren.

Twee business cases leveren geen positief resultaat op

Twee van de zes business cases leveren een negatief resultaat op. Het negatieve resultaat van de business case *inzage en correctie* is bescheiden, het negatieve resultaat van de business case *open data* is daarentegen fors (zie tabel). In hoofdstuk 7 gaan we nader in op deze business cases.

Alle bedragen x € 1 miljoen ⁴⁶		NCW ⁴⁷	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ev.
5.	Open data ⁴⁸	€ -638	€ -22	€ -42	€ -62	€ -82	€ -82	€ -82	€ -82
		€ 328	€ 11	€ 21	€ 32	€ 42	€ 42	€ 42	€ 42
6.	Inzage- en correctie ⁴⁹	€ -3	€ -1	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
		Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil

⁴⁶ De cijfers zijn afrondingen van cijfers in de business cases op veelvoud van € 1 miljoen.

⁴⁷ De netto contante waarde is berekend over een tijdreeks van 15 jaar.

⁴⁸ Uit de business case overgenomen scenario waarbij rekening is gehouden met besparingsverliezen.

⁴⁹ Uit de business case overgenomen scenario “meevallend”. Dit is het scenario zonder risico-opslag voor eventueel vereist gebruik van DigiD Midden (wat SMS-kosten veroorzaakt ter waarde van ca. € 1,5 mln jaarlijks).

Zijn er op termijn nog meer besparingen mogelijk?

De stuurgroep heeft het bureau PBLQ gevraagd welke besparingen nog meer mogelijk zijn als het stelsel voortvarend wordt doorontwikkeld en als de uitvoering daar adequaat op weet aan te sluiten. PBLQ schetst een vijftal besparingsmogelijkheden⁵⁰:

- *Rijksbrede invoering van een nieuwe standaard voor gegevensuitwisseling*
Dit betreft een standaard die is overgenomen door het Forum Standaardisatie en ook al in ontwikkeling is.
- *Hergebruik van kennis, technologie en standaarden*
Bij het inrichten van nieuwe intermediairs in gegevensdomeinen, zoals op dit moment al gebeurt op het terrein van de leefomgeving, zijn besparingen te realiseren door kennis, technologie en standaarden te 'hergebruiken'.
- *Aansluiten van gemeentelijke werkprocessen*
Innovatieve aansluiting van de gemeentelijke werkprocessen op de basisregistraties zal ook besparingen opleveren.
- *Informatiehuishouding meer richten op handhaving, toezicht en fraudebestrijding*
De registraties bieden meer mogelijkheden voor handhaving, toezicht en fraudebestrijding.
- *Shared Services Centers*
Voorzieningen en systemen die lagere overheden gebruiken in hun werkprocessen kunnen regionaal georganiseerd worden. De daarvoor benodigde infrastructuur kan ondergebracht worden in *Shared Service Centers*.

PBLQ stelt dat in deze categorieën nog tientallen tot honderden miljoenen kunnen worden bespaard bij het Rijk en vooral ook bij gemeenten. Dit betreft zowel besparingen als vermeden investeringen, op vooral beheerslasten en uitvoeringskosten. Het bureau baseert dit op eigen kennis en ervaring en tekent hierbij aan dat voor een meer precieze duiding van deze besparingen business cases zijn vereist.

---

⁵⁰ 'Aanvulling op rapportbrief evaluaties business cases door PwC', PBLQ, 10 april 2014.

De maatregelen in de programmadefinitie

De maatregelen in dit hoofdstuk zijn verwerkt in een programmadefinitie die de stuurgroep aanbiedt aan de Nationaal Commissaris digitale overheid. In bijlage 8 treft u deze programmadefinitie aan. Onderstaande maatregelen vloeien voort uit de adviezen in dit hoofdstuk en zijn opgenomen in de programmadefinitie.

Wat	Wie is verantwoordelijk
<i>Inzichtelijk maken van kosten en baten</i>	
Overzicht kosten en baten <i>van</i> het stelsel van basisregistraties/GDI	Nationaal commissaris met FIN (IRF)
Overzicht kosten en baten <i>ten gevolge van</i> het stelsel van basisregistraties/GDI (zowel uitvoeringskosten als grote geldstroom)	Nationaal commissaris met FIN (IRF)
Financieel programma GDI t.b.v. de Ministerraad	Nationaal commissaris
<i>Business case 1: Breder gebruik persoonsgegevens</i>	
Versnellen besluitvormingsproces over eID	BZK
<i>Business case 2: Doelgroepenbeleid</i>	
Projectvoorstel 'burgers bij wie de overheid nog vorderingen heeft uitstaan', inclusief kosten en baten	Nationaal commissaris met FIN
Inventariseren andere doelgroepen	Nationaal commissaris met FIN
<i>Business case 3: Opschorten dienstverlening</i>	
Projectvoorstel met nadere inschatting kosten en baten (t.b.v. politieke agendering via Ministeriële Commissie Fraudebestrijding)	Nationaal commissaris met FIN en andere betrokken departementen
<i>Business case 4: Één bankrekeningnummer</i>	
Projectvoorstel, afhankelijk van uitkomst evaluatie Belastingdienst	Nationaal commissaris met FIN
Onderzoek naar alternatief 'real time koppeling met banken'	Nationaal commissaris
<i>Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen</i>	
Melden van gegevensuitwisseling i.h.k.v. de pilots aan het College Bescherming Persoonsgegevens conform de meldingsvereisten in de Wbp.	BZK en EZ
Pilots gegevensuitwisseling met private partijen: <ul style="list-style-type: none"> • Banken: verificatie BRP • Verzekeraars: verificatie "in leven zijn" • Verificatie persoons- en identiteitsgegevens 	Coördinatie: BZK/EZ Agentschap BRP Belastingdienst Agentschap BRP, UWV en BD

6 ADVIES 2

VEREENVOUDIG DE WERKING VAN HET STELSEL

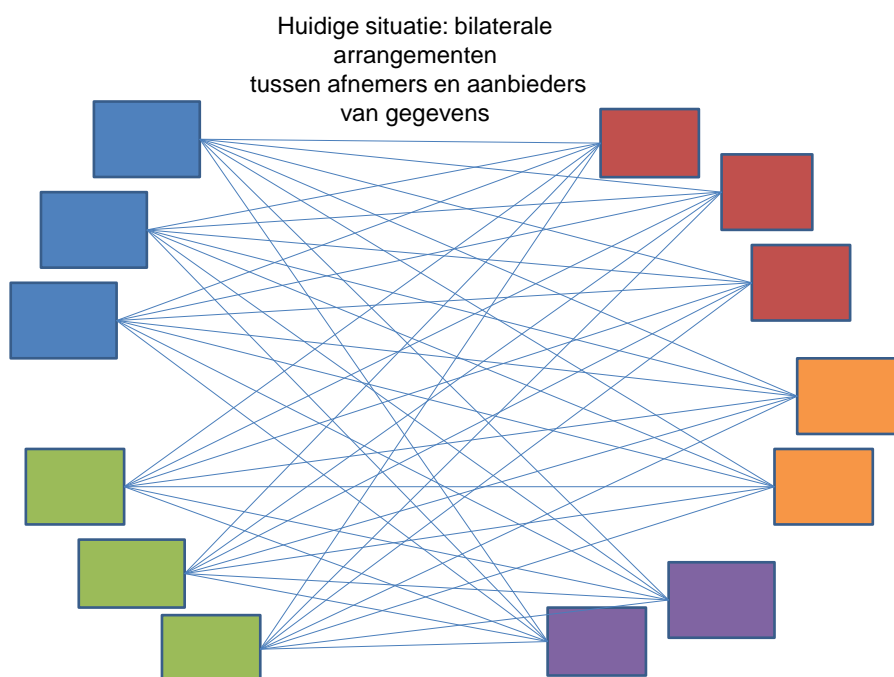
Noodzaak vereenvoudiging breed erkend

Dat het stelsel van basisregistraties dringend toe is aan meer eenvoud en efficiëntie om het gegevensverkeer soepeler te laten verlopen, wordt breed erkend. In hoofdstuk 5 is al ingegaan op de noodzaak om de financiering te verbeteren, in hoofdstuk 8 wordt ingegaan op de condities waaronder de Nationaal Commissaris effectief leiding kan geven aan de verdere ontwikkeling van het stelsel.

In dit hoofdstuk gaan we in op de wijze waarop de werking van het stelsel zelf kan worden vereenvoudigd. Overigens zullen deze maatregelen elkaar positief beïnvloeden. Als de werking van het stelsel eenvoudiger wordt, is het ook gemakkelijker de ontwikkeling ervan te sturen. En andersom, als de sturing verbetert, is de kans groter dat de het stelsel beter gaat werken.

Het stelsel is te veel een kluwen

Op dit moment lopen er tussen de (basis)registraties en de afnemers van gegevens nog veel rechtstreekse informatiestromen die samen veel weg hebben van een spaghettikluwen. Dat hoeft geen probleem te zijn, ware het niet dat binnen deze kluwen sprake is van een grote diversiteit aan leveringsvoorwaarden, beveiligingsvereisten, technische specificaties e.d. Die wirwar van afspraken gaat ten koste van de transparantie van het gegevensverkeer en van de organisatorische en technische beheersbaarheid van het stelsel. Een simpelere structuur voor de uitwisseling en het (her)gebruik van gegevens is dan ook dringend gewenst.

Het ‘rotondeconcept’ als nieuw ordeningsprincipe

De stuurgroep heeft een ‘Taskforce Versnelde effectieve inzet van basisregistraties’ verzocht om voorstellen te doen die de werking van het stelsel kunnen vereenvoudigen. Deze taskforce heeft in haar rapport ‘Alles draait om de eenvoud’⁵¹ voorgesteld een *rotondeconcept* te introduceren als ordeningsprincipe voor het uitwisselen van gegevens. De stuurgroep reageerde positief op dit voorstel en ziet hierin goede mogelijkheden voor de verdere doorontwikkeling van het stelsel. De stuurgroep heeft vervolgens een validatie en impactanalyse laten uitvoeren op dit rotondeconcept. Deze validatie en impactanalyse is opgenomen in bijlage 7.

Het beeld van de rotonde is verhelderd

De validatie en impactanalyse heeft een duidelijk beeld opgeleverd van het rotondeconcept. Een centrale rol wordt gespeeld door met elkaar samenwerkende ‘intermediairs’, die opereren vanuit het eigen gegevensdomein. Dit zijn organisaties die niet alleen tot taak hebben om de gegevensuitwisseling *binnen* het eigen domein te faciliteren, maar ook een bijzondere taak in het uitwisselen van gegevens - via de rotonde - *tussen* domeinen.

Deze laatste taak is omkleed met een eenduidige set afspraken over hoe het gegevensverkeer, via de rotonde, *tussen* domeinen verloopt. Die afspraken betreffen onder meer de kwaliteit van gegevens, de semantiek van gegevens, de beveiliging van het gegevensverkeer en de technische standaarden. Daarmee wordt afstand genomen van de grote variëteit van afspraken die op dit moment gelden binnen de kluwen van bilaterale gegevensuitwisseling. Hierin schuilt in belangrijke mate de vereenvoudiging van het stelsel.

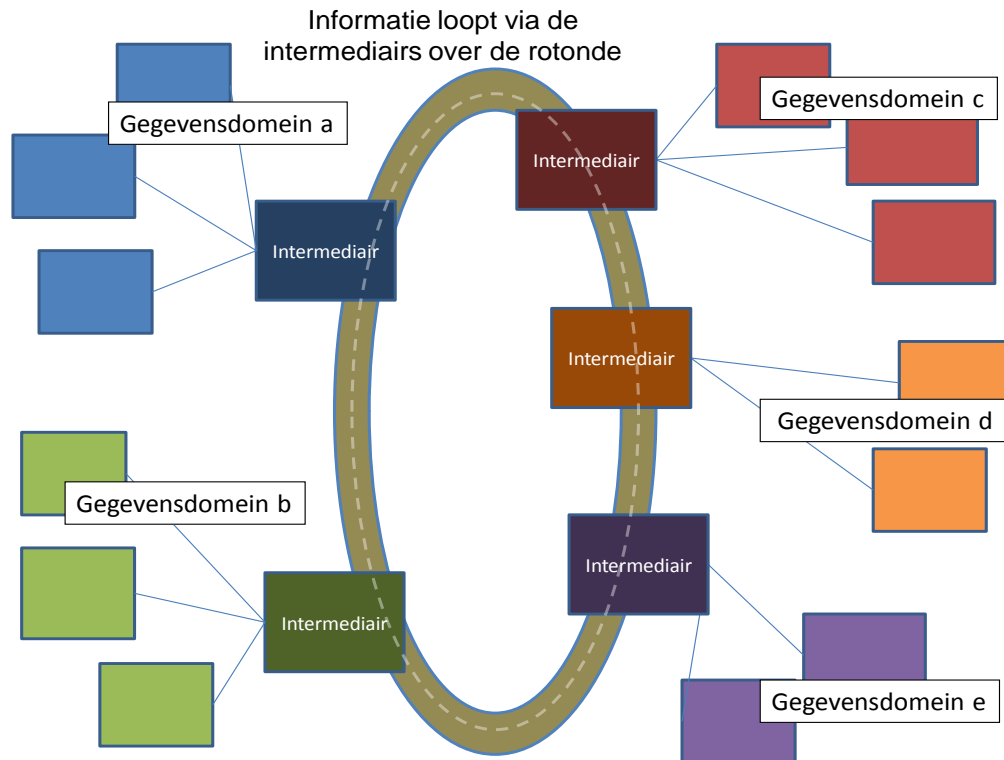
Voor het rotondeconcept geldt het principe ‘centraal wat moet en decentraal wat kan’. Dat betekent dat de intermediairs vrij zijn om voor het gegevensverkeer *binnen* het eigen domein eigen afspraken te maken die kunnen afwijken van het gegevensverkeer tussen domeinen dat via de rotonde loopt. Uiteraard voor zover dit past binnen de vigerende wet- en regelgeving.

De rotonde heeft niet alleen technische of informatiekundige betekenis, maar brengt ook meer focus aan in de sturing op het stelsel en op het gegevensgebruik. Het accent van die sturing verschuift van *sturing op afzonderlijke basisregistraties* naar *sturing op de afspraken* die nodig zijn voor het efficiënt *uitwisselen van gegevens* tussen domeinen.

Overigens bestaat er al een flink aantal intermediairs. BKWI, RINIS, het Inlichtingenburo en Justid zijn bekende voorbeelden die in hun domein goed werk verrichten. In sommige domeinen is er echter nog geen intermediair of is een intermediair in ontwikkeling.

---

⁵¹ ‘Alles draait om de eenvoud’, Taskforce Versnelde effectieve inzet van basisregistraties, december 2013.

De rotonde is gevalideerd door experts

De validatie en impactanalyse is in twee fasen uitgevoerd door een groep experts.

In de *eerste fase* zijn de experts tot de conclusie gekomen dat het rotondemodel valide is en de invoering ervan haalbaar. Zij typeren de rotonde als een inspirerende metafoor die zowel ordening aanbrengt in besturings- en ontwikkelingsvraagstukken als toepasbaar is op de dagelijkse praktijk van gegevensuitwisseling. Zij geven aan dat het model bijdraagt aan vereenvoudiging van de werking van het stelsel en de volgende positieve effecten heeft:

- het reduceert de complexiteit en veelheid van gegevensstromen;
- het schept duidelijkheid over de eisen die worden gesteld aan de gegevensuitwisseling tussen domeinen;
- het bevordert de standaardisatie van begrippen en uniforme regelgeving;
- het draagt bij aan de transparantie naar burgers en bedrijven over hun gegevensgebruik;
- het bevordert de mogelijkheden om gegevens te combineren;
- het levert een bijdrage aan de fraudevermindering;
- het maakt het mogelijk het stelsel uit te breiden met andere gegevensdomeinen, bijvoorbeeld van private partijen.

De experts bieden ook meer zicht op de impact

In de *tweede fase* komen de experts tot de conclusie dat de impact van de rotonde te overzien is. De rotonde heeft aanzienlijke consequenties voor de wet- en regelgeving. Daarnaast zijn inspanningen nodig op organisatorisch en technisch gebied en heeft de rotonde implicaties voor de sturing op het gegevensgebruik. De experts merken hierbij op dat er bestuurlijke onzekerheden zijn

omdat de rol van de Nationaal Commissaris nog niet helemaal duidelijk is en omdat nog niet duidelijk is wat de reikwijdte is van de Generieke Digitale Infrastructuur. Dat hoeft echter de eerste stappen in de richting van het rotondemodel niet in de weg te staan.

Aanbeveling

Rotondeconcept verder uitwerken en invoeren

De stuurgroep adviseert om de invoering van het rotondeconcept krachtig ter hand te nemen, onder regie van de Nationaal Commissaris. Ze ondersteunt ook het voorstel van de expertgroep om het transitieproces stapsgewijs te laten verlopen en zoveel mogelijk te baseren op de werking van bestaande intermediairs en voorzieningen. De stuurgroep stelt voor om op korte termijn de volgende acties uit te voeren:

- inventariseer welke bouwstenen van de rotonde er al zijn en hoe die bouwstenen kunnen worden benut;
- voer de door de expertgroep voorgestelde pilots ‘gedetineerden’ en ‘zorgdomein’ uit, om meer scherp te krijgen in de werking van de rotonde;
- werk een set afspraken uit die de werking van de rotonde regelen, inclusief de eisen aan intermediaire functies en aan de aanbieders en afnemers van gegevens;
- maak de relatie duidelijk tussen het rotondeconcept en de Generiek Digitale Infrastructuur.

Op langere termijn moeten de regels die gelden voor het uitwisselen van gegevens via de rotonde worden vastgelegd in wet- en regelgeving. Dit betreft onder meer de kwaliteit van gegevens, de uitwisseling van gegevens en de technische standaarden.

De rotonde helpt bij de voorstellen in drie onderzoeken

De rotonde kan ook helpen bij het realiseren van enkele voorstellen die in de onderzoeken worden gedaan.

De rotonde helpt het slim bevragen

De intermediairs die samen de rotonde vormen, maken ook het *slim bevragen* mogelijk.

Het onderzoek slim bevragen (onderzoek 3), dat in opdracht van SGO-3 is uitgevoerd maakt duidelijk dat nu nog te vaak grote bulkbestanden van persoonsgegevens worden uitgewisseld, ook als de ontvanger van deze bestanden niet alle gegevens nodig heeft voor de uitvoering van zijn taken. Voor zover dit persoonsgegevens betreft, levert dit onnodige risico's op voor de privacybescherming.

Door slim te bevragen worden minder bulkbestanden uitgewisseld. Daarvoor in de plaats wordt slechts de minimaal benodigde informatie geleverd. 'Heeft de persoon met BSN-x in jaar y een hoger inkomen dan bruto € 50.000,-?', zou zo'n slimme vraag kunnen zijn. Op de rotonde kan worden gewerkt met gerichte bevraging tussen intermediairs, waardoor veel minder gegevens nodeloos circuleren.

De stuurgroep onderschrijft de conclusies in het onderzoeksrapport *slim bevragen*. Het is de moeite waard om dit concept verder vorm te geven, te valideren en ermee te experimenteren. Hier liggen ook kansen om op termijn kosten te besparen. Belangrijker is echter dat het slim bevragen de drager kan zijn van een paradigmashift: van het leveren van bulkbestanden naar 'privacy by design'.

In het onderzoek worden twee pilots voorgesteld om het slim bevragen te beproeven, een pilot 'eigen bijdrage voor studenten in een inrichting' en een pilot 'informatie bij scheiding'.

Aanbeveling

Pilots uitvoeren

De stuurgroep beveelt aan om met kracht te werken aan het ontwikkelen van de methode slim bevragen. Zij adviseert om op korte termijn de pilots uit te voeren die worden voorgesteld in het onderzoek *slim bevragen*. Op wat langere termijn dient het rotondemodel te worden geïmplementeerd, zodat het slim bevragen over de volle breedte van het overheidsbeleid kan worden gerealiseerd.

De rotonde helpt met het harmoniseren van begrippen

De rotonde kan alleen goed werken als de betekenis en kwaliteit van de gegevens volkomen helder zijn. Het onderzoek *inkomensafhankelijke regelingen* (onderzoek 6) pleit onder meer voor meer duidelijkheid over de gegevens die al beschikbaar zijn in de (basis)registraties, zodat uitvoeringsorganisaties meer gebruik kunnen gaan maken van deze gegevens. De bruikbaarheid van de Stelselcatalogus, waar de laatste jaren al hard aan is gewerkt, zou daarom verder moeten worden vergroot. Dit sluit goed aan bij het rotondeconcept, waarin eveneens een belangrijke rol is weggelegd voor de Stelselcatalogus.

In het onderzoek wordt geconstateerd dat bij het maken van *nieuw* beleid en *nieuwe* wet- en regelgeving nog te vaak andere definities of begrippen worden gehanteerd dan die van de gegevens die al beschikbaar zijn in de basisregistraties. De stuurgroep is echter van mening dat wel goed is geregeld dat dit zo weinig mogelijk gebeurt. Beleidsmakers en wetgevers zijn immers verplicht om te werken volgens de principes van het Integraal Afwegingskader Beleid en Regelgeving (IAK) en de Aanwijzingen voor de Regelgeving (AR). In deze laatstgenoemde aanwijzingen is bepaald dat als voor de uitvoering van een nieuwe regeling gegevens nodig zijn van burgers, bedrijven of instellingen, zoveel mogelijk wordt verwezen naar, of aangesloten bij definities van gegevens in de basisregistraties⁵². Deze aanwijzing, die in 2010 in de AR is opgenomen, is verplicht⁵³.

Maar de praktijk is weerbarstig. Het beeld bestaat dat deze regel nog te weinig bekend is en onvoldoende wordt toegepast. Dat is overigens ook al eerder geconstateerd in het project Compacte Rijksdienst 12. Naar aanleiding daarvan is in september 2013 vanuit dit project aan VenJ gevraagd met voorstellen te komen hoe de toepassing van het IAK en de AR beter kan worden gehandhaafd. De stuurgroep beveelt aan dat de Nationaal Commissaris hierin regie gaat voeren en samen met VenJ voorstellen ontwikkelt voor een betere naleving en handhaving van genoemde aanwijzing.

⁵² Aanwijzing 161: Indien voor de uitvoering van een regeling gegevens van burgers, bedrijven of instellingen nodig zijn, wordt voor de omschrijving van de daaraan ten grondslag liggende begrippen zoveel mogelijk verwezen naar of aangesloten bij de definities uit de wetten inzake de basisregistraties.

⁵³ Behoudens een algemene afwijkingsgrond die voor alle aanwijzingen geldt indien toepassing ervan vanuit een oogpunt van goede regelgeving niet tot aanvaardbare resultaten leidt.

Aanbeveling

Geef de Nationaal Commissaris regie bij het verbeteren van de naleving en handhaving van de afspraken over gegevens in nieuwe regelgeving

De stuurgroep beveelt aan dat de Nationaal Commissaris de regie gaat voeren en samen met VenJ voorstellen ontwikkelt voor een betere naleving en handhaving van genoemde aanwijzing in de Aanwijzingen voor de Regelgeving.

De stuurgroep heeft zich ook gebogen over het harmoniseren van definities en begrippen in *bestaande* regelgeving, zodanig dat meer gebruik kan worden gemaakt van gegevens die al beschikbaar zijn in de registraties. In het verleden zijn hiertoe diverse pogingen gedaan, onder meer in het kader van het Compacte Rijksdienst-project 12. Een aantal van deze pogingen is succesvol gebleken en heeft ook besparingen opgeleverd. De praktijk wijst echter uit dat dit zeer arbeidsintensieve processen zijn, waarvan het resultaat onzeker is. De stuurgroep geeft daarom op dit moment minder prioriteit aan dit soort acties, maar beveelt wel aan de vinger aan de pols te houden.

Aanbeveling

Hou de vinger aan de pols van het harmoniseren van bestaande regelgeving

De stuurgroep beveelt aan dat de afzonderlijke ministeries en uitvoeringsorganisaties de vinger aan de pols houden en actief worden als zich nieuwe mogelijkheden voordoen tot harmonisering van bestaande regelgeving die kansrijk zijn én substantiële besparingen kunnen opleveren. De Nationaal Commissaris zou hier eveneens alert op moeten zijn en in voorkomende gevallen het initiatief kunnen nemen en regie kunnen voeren.

De rotonde helpt bij het uitwisselen van gegevens in een stelsel van persoonsgegevens

In het onderzoek *overheidsbrede registratie persoonsgegevens* (onderzoek 4) is de wenselijkheid en mogelijkheid van een overheidsbrede registratie in kaart gebracht. Deze registratie zou zowel de huidige BRP-gegevens bevatten als andere persoonsgegevens die van belang zijn voor de uitvoering, waaronder de gegevens van de burgerlijke stand.

De onderzoekers adviseren om niet te kiezen voor één registratie, maar voor een stelsel van persoonsgegevens. Ze constateren dat de behoefte aan aanvullende persoonsgegevens naast de gegevens in de BRP divers is. Er worden ook verschillende eisen gesteld aan de kwaliteit en privacygevoeligheid van gegevens. Verder variëren de aantallen leverende en afnemende partijen zeer. Een stelsel biedt daarom de beste mogelijkheden om aan deze verschillende behoeften op maat te kunnen voldoen. Afhankelijk van de eisen die aan de kwaliteit en uitwisseling van een bepaald persoonsgegeven worden gesteld, kan dan bepaald worden in welke registratie dat gegeven het best kan worden ondergebracht. Opname in de BRP is dan één van de mogelijkheden. De onderzoekers stellen een afwegingskader voor dat hierbij behulpzaam kan zijn.

Aanbeveling

Werk aan een stelsel van persoonsgegevens

De stuurgroep neemt de aanbeveling over om te werken aan een stelsel van persoonsgegevens. De rotonde kan hierbij een faciliterende rol spelen.

De rotonde is van belang voor burgers en bedrijven

De rotonde is ook van belang voor burgers en bedrijven. Zij kunnen beter worden geholpen omdat de informatie die hiervoor nodig is efficiënter en slimmer bij elkaar kan worden gebracht. De rotonde kan bovendien faciliteren dat burgers en bedrijven inzage krijgen in hun gegevens, en deze kunnen laten corrigeren. De intermediairs aan de rotonde zouden verder het gebruik van gegevens kunnen monitoren en inzichtelijk kunnen maken voor burgers en bedrijven. Als zij hier navraag naar doen is het zelfs mogelijk dat uitvoeringsorganisaties kunnen zien welke medewerker een gegeven wanneer heeft gebruikt.

Dit alles vereist uiteraard wel dat burgers en bedrijven kunnen zien in welke context en om welke reden een gegeven is gebruikt. En dit stelt weer hoge eisen aan de digitale interface die dit inzichtelijk moet maken.

Burgers hebben ten slotte ook belang bij de rotonde omdat het een impuls kan geven aan het 'slim bevragen', waardoor hun privacy beter wordt geborgd.

De rotonde helpt bij het realiseren van de besparingen

De rotonde kan ook bijdragen aan het realiseren van de besparingen die in hoofdstuk 5 zijn beschreven. Via de rotonde kunnen gegevens efficiënt worden uitgewisseld en gecombineerd. Dit maakt het gemakkelijker om *persoonsgegevens breder te gebruiken* (business case 1) en *gerichter doelgroepen te benaderen* (business case 2). De rotonde kan ook faciliteren dat burgers en bedrijven hun gegevens kunnen inzien en kunnen laten corrigeren. Het instrument *opschorten van dienstverlening* (business case 3) hoeft dan wellicht minder vaak te worden toegepast en de besparingen worden dan gedeeltelijk langs andere weg gerealiseerd. Verder kan de rotonde een rol spelen bij het alternatief dat wordt geschetst in de business case *één bankrekeningnummer* (business case 4). Een nog in te richten intermediair voor gegevensuitwisseling met private partijen kan zowel dit alternatief helpen realiseren als de uitwisseling van gegevens tot stand brengen die wordt bepleit in het onderzoek *gegevensuitwisseling met private partijen*.

Wat voegt dit advies toe?

Het voorstel van de Taskforce om een rotonde te introduceren komt in grote lijnen overeen met het gedachtegoed dat tegelijkertijd is ontwikkeld in de Programmaraad Stelsel van Basisregistraties. De PSB heeft dit beschreven in haar 'Visie op het Stelsel van Overheidsgegevens'⁵⁴. Daarnaast wordt ook op diverse andere plekken gewerkt aan ontwikkelingen die goed aansluiten bij het rotodemodel. Zo wordt op het ministerie van IenM gewerkt aan de 'Laan van de leefomgeving' en is op het ministerie van SZW onderzoek gedaan naar het kopiëren van SuwiNet ten behoeve van de drie decentralisaties in het sociale domein en andere domeinen⁵⁵. Beide ontwikkelingen sluiten

⁵⁴ 'Dienstbaar aan de samenleving; de burger in positie; de overheid op dieet', Visie op het Stelsel van Overheidsgegevens Programmaraad Stelsel van Basisregistraties, 4 maart 2014.

⁵⁵ 'Onderzoek Kopie SuwiNet, Onderzoek naar de wenselijkheid en haalbaarheid van gegevensuitwisseling met SuwiNet voor de drie decentralisaties in het sociaal domein en andere domeinen', Red Mango Consulting, juli 2013.

goed aan bij het model van de rotonde. SGO-3 wil deze bestaande ontwikkelingen ondersteunen en versnellen, maar wil vooral ook het concept als zodanig definitief verankeren.

De maatregelen in de programmadefinitie

De maatregelen in dit hoofdstuk zijn verwerkt in een programmadefinitie die de stuurgroep aanbiedt aan de Nationaal Commissaris digitale overheid. In bijlage 8 treft u deze programmadefinitie aan. Onderstaande maatregelen vloeien voort uit de adviezen in dit hoofdstuk en zijn opgenomen in de programmadefinitie.

Wat	Wie is verantwoordelijk
<i>Invoeren rotonde</i>	
Uitwerken rotondeconcept tot ontwerp op hoofdlijnen: <ul style="list-style-type: none"> • inventariseren wat er al is; • uitvoeren pilots om de werking van de rotonde te concretiseren: <ul style="list-style-type: none"> ○ gegevens gedetineerden in één gegevensdomein ○ intermediair in zorgdomein • uitwerken verkeersregels en afspraken; • verhelderen relatie tussen rotondeconcept en GDI. 	Nationaal commissaris met VenJ en BZ met VWS
Stappenplan 'Realisatie rotondeconcept'	Nationaal commissaris
Voltooiing i-NUP acties	Nationaal commissaris
Wettelijk regelen wijze van gegevensuitwisseling via rotonde	BZK
Pilots slim bevragen: <ul style="list-style-type: none"> • eigen bijdrage voor studenten in een inrichting • informatie bij scheiding 	DUO en VWS BZK
Inventariseren persoonsgegevens buiten BRP relevant voor breder gebruik	Nationaal commissaris
<i>Harmonisatie regelingen</i>	
Voorstel tot naleving en handhaving IAK en AR	Nationaal commissaris en VenJ
Regievoeren op naleving IAK en AR	Nationaal commissaris
Vinger aan de pols bestaande regelgeving	Nationaal commissaris en ministeries
<i>Onderhouden en verbeteren kwaliteit gegevens</i>	
Jaarlijks actualiseren Stelselcatalogus	Nationaal commissaris
Stelselcatalogus aanvullen met informatie over kwaliteit en betrouwbaarheid	Nationaal commissaris

7 ADVIES 3

WEES TRANSPARANT, MAAR VRAAG OOK MEER EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID VAN BURGERS EN BEDRIJVEN

Naar andere verhoudingen tussen overheid en burgers en bedrijven

De snelle toename van het nu al intensieve gebruik van persoonsgegevens door overheidsorganisaties dwingt tot het herdefiniëren van de relatie tussen de overheid en burgers en bedrijven. Uiteindelijk zal de overheid voluit moeten inzetten op volledige transparantie van het gegevensgebruik en een goede relatie met burgers en bedrijven. Daar kan dan ook wat tegenover staan. Als de overheid volledig transparant is, mag van burgers en bedrijven worden verwacht dat ze meer verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van hun gegevens.

De publieke opinie kan zomaar omslaan

In de samenleving bestaat rond het gebruik van persoonsgegevens en privacy een zekere mate van tweeslachtigheid. Enerzijds zijn burgers en bedrijven enthousiast over de wijze waarop zij digitaal zaken kunnen doen met de overheid, anderzijds groeit bij hen het ongenoegen. Dit ongenoegen wordt gevoed door een kakofonie van emoties zoals de vrees voor 'big brother', voor misbruik van gegevens en voor lekkende systemen. Dit kan de coöperatieve houding van burgers en bedrijven snel doen omslaan in weerstand. En daarmee zou het gegevensgebruik door de overheid in moeilijk vaarwater terecht kunnen komen.

Transparantie werkt

Je kunt van burgers en bedrijven niet verwachten dat zij de overheid blijven vertrouwen als zij niet goed worden geïnformeerd over het gebruik van hun gegevens. Om duurzaam een goede relatie met burgers en bedrijven te kunnen opbouwen zal de overheid aan betrokkenen moeten laten zien welke gegevens zij heeft en waar deze gegevens voor worden gebruikt. Het vertrouwen kan ook worden geschaad als burgers en bedrijven onvoldoende mogelijkheden hebben om te reclameren als zij vinden dat hun gegevens niet kloppen. Een overheid die staat voor openheid zal ten minste hierin moeten voorzien.

Inzage en correctie is al wettelijk geregeld

Deze openheid is overigens voor burgers tot op zekere hoogte al geregeld in de Wet Bescherming Persoonsgegevens. Uitvoeringsorganisaties moeten op het moment dat zij persoonsgegevens verkrijgen de betrokken burger informeren over het doel waarvoor deze gegevens worden gebruikt⁵⁶. Burgers kunnen bovendien een uitvoeringsorganisatie verzoeken hen te informeren of persoonsgegevens daadwerkelijk zijn gebruikt. De organisatie is dan verplicht om betrokkene binnen vier weken hierover schriftelijk te informeren⁵⁷. Ook specifieke wetgeving, zoals de Wet SUWI en de Wet politiegegevens bevatten al regels over het verlenen van inzage in gegevens.

⁵⁶ Zie artikel 33 en 34 van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

⁵⁷ Zie artikel 35 en 36 van de Wet Bescherming Persoonsgegevens.

Daar is in de praktijk echter onvoldoende aan gedaan

Het probleem is dan ook niet zozeer dat burgers en bedrijven geen rechten hebben. Het gaat er veeleer om dat de informatiesamenleving zozeer is veranderd dat burgers en bedrijven het vanzelfsprekend vinden dat zij op elk gewenst moment actuele gegevens over zichzelf kunnen raadplegen. Zij kunnen dat ook bij hun bank, bij hun zorgverzekeraar en bij hun pensioensfonds. Het indienen van een verzoek om informatie, waarna de burgers soms vier weken moet wachten op antwoord, is simpel gezegd niet meer van deze tijd. Om in termen van dit rapport te blijven: het indienen van een schriftelijk verzoek is niet ‘dienstbaar’ en het ontbreken van directe toegang tot de eigen gegevens is niet ‘transparant’. Hierbij moet nog wel worden opgemerkt dat burgers en bedrijven hun gegevens soms wel kunnen vinden via de sites van uitvoeringsorganisaties.

Maatregelen om transparantie vorm te geven

Verleen op een toegankelijke wijze en actief inzage in de gegevens

Een overheid die volledig open wil zijn over de registraties zorgt ervoor dat burgers en bedrijven hun gegevens gemakkelijke kunnen inzien, via een gebruikersvriendelijke digitale interface. Daar zijn wel uitzonderingen op noodzakelijk. Bepaalde gegevens, bijvoorbeeld in de justitiële keten ten behoeve van opsporing of fraudeonderzoek, kunnen niet worden uitgewisseld met betrokkenen. Daarom wordt wettelijk vastgelegd welke gegevens de burger moet kunnen inzien.

Burgers en bedrijven willen vooral ook weten of hun gegevens kloppen wanneer zij een transactie verrichten met de overheid. Bijvoorbeeld als zij een studiebeurs of kinderopvangtoeslag aanvragen. Door vooringevulde formulieren te gebruiken zijn uitvoeringsorganisaties ook transparant over de gegevens die zij hebben.

Zorg dat burgers op een gemakkelijke wijze hun gegevens kunnen laten corrigeren

Wanneer burgers of bedrijven bij de inzage van hun gegevens fouten signaleren, dan moeten ze deze kunnen laten corrigeren. Dit betekent niet dat een burger of bedrijf naar eigen goeddunken zelf gegevens mag veranderen. De bronhouder van de registratie moet dan onderzoeken of het signaal terecht is. Als dat het geval is, moet de houder deze gegevens aanpassen.

Als de overheid dienstbaar en transparant wil zijn, moet dit kunnen gebeuren via een gebruikervriendelijke overheidsbrede interface voor de uitwisseling van persoonsgegevens. Ook moeten er strakke regels gelden voor de afhandeling van dit soort signalen. Burger en bedrijven moet erop kunnen rekenen dat een foutmelding snel en adequaat wordt afgehandeld en dat ze over de afloop worden geïnformeerd.

Gegevens moeten ook gewijzigd kunnen worden op het moment dat transacties plaatsvinden. De procedures die hiervoor gelden blijken in de praktijk per uitvoeringsorganisatie nogal te verschillen en zijn op verschillende wijzen vastgelegd in wettelijke regelingen. Dienstbaarheid en transparantie betekent dat deze procedures worden geharmoniseerd. Het uitgangspunt zou dan moeten zijn dat een organisatie die bij het uitvoeren van zijn taken wordt geconfronteerd met foute gegevens er voor zorgt dat een verzoek van een burger of bedrijf om die gegevens te veranderen adequaat wordt afgehandeld. Dat is nu niet altijd het geval. Dit kan worden gefaciliteerd door de bepleite overheidsbrede digitale interface.

Zorg dat burgers bezwaar en beroep kunnen aantekenen

Inzage en correctie kunnen alleen goed functioneren als burgers en bedrijven bezwaar kunnen aantekenen en in beroep kunnen gaan als zij menen dat hun signalen niet goed zijn afgehandeld. Bij de vormgeving hiervan moet zo veel mogelijk worden aangesloten bij bestaande procedures.

Wees open over het gebruik van gegevens

Een open overheid laat ook zien waar de gegevens voor worden gebruikt. Dat zou op twee manieren moeten geschieden. De eerste manier is dat de overheid op een toegankelijke plaats in algemene termen aangeeft welke gegevens worden gebruikt voor welke taken en waarom. Een tweede daarop aansluitende manier is dat de overheid aan individuele burgers laat zien welke organisatie, op welk moment, welk gegeven van die burger heeft gebruikt. Deze tweede manier wordt al toegepast bij onze zuiderburen, die burgers inzage verstrekken in het gebruik van hun gegevens via de zogenoemde Kruispuntbank.

Aanbeveling

Ontwikkel een gebruikersvriendelijke digitale interface dat het gegevensgebruik volledig transparant maakt

Bevorder de ontwikkeling van een centrale digitale interface voor burgers en bedrijven. Zorg dat burgers en bedrijven via deze interface inzage krijgen in hun gegevens én deze gegevens kunnen laten corrigeren als ze niet juist zijn. Zorg dat deze interface maximaal gebruikersvriendelijk is. Maak het verder mogelijk dat burgers bezwaar en beroep kunnen aantekenen als zij menen dat hun wens om gegevens te laten wijzigen niet adequaat is afgehandeld. Sluit daarbij zo veel mogelijk aan bij bestaande procedures.

Wees ook open over het gebruik van gegevens. De stuurgroep beveelt aan om beide hierboven geschetste varianten van openheid te implementeren⁵⁸. Want door ook het feitelijk gebruik te monitoren en inzichtelijk te maken voor burgers en bedrijven ontstaat een extra prikkel voor overheidsorganisaties om zorgvuldig met persoonsgegevens en bedrijfsvertrouwelijke gegevens om te gaan (zie ook de hiernavolgende 'denkrichting').

Business case inzage en correctie; negatief maar toch uitvoeren

In de *business case inzage en correctie* zijn de financiële en maatschappelijke baten onderzocht van één digitaal kanaal voor de inzage van gegevens. Deze business case levert een bescheiden negatief resultaat op, maar vanwege de maatschappelijke betekenis van de toegankelijkheid van de gegevens zou de ontwikkeling van een centrale digitale interface met kracht moeten worden doorgezet. De ambities van dit kabinet om in 2017 volledig digitaal te communiceren met burgers en bedrijven nopen daar, volgens de stuurgroep, overigens ook toe.

Stel gegevens die niet privacygevoelig zijn zoveel mogelijk gratis ter beschikking

Bij een overheid die transparant en dienstbaar is past ook dat de niet-privacygevoelige gegevens die de overheid in het kader van haar publieke taak heeft verzameld, zoveel mogelijk aan het publiek

⁵⁸ Een eerste aanzet daartoe is al in ontwikkeling voor het gebruik van de BRP, zie <http://www.wiekrijgtmijngegevens.nl/>

beschikbaar worden gesteld als open data, tegen marginale verstrekkingkosten. Onderzoek toont aan dat het open-data-beleid leidt tot meer economische bedrijvigheid en zo tot meer belastinginkomsten voor de staat. De internationale business cases die op dit terrein zijn verricht maken duidelijk dat dit om zeer aanzienlijke bedragen kan gaan⁵⁹.

SGO-3 heeft zelf een business case laten opstellen naar het verder beschikbaar stellen van gegevens als open data. In deze business case wordt geconstateerd dat bijna alle gegevens die niet privacygevoelig zijn nu al als open data beschikbaar worden gesteld⁶⁰. Een uitzondering hierop vormen het Nieuw Handelsregister en het Kadaster die gegevens beschikbaar stellen tegen kostendekkende tarieven in plaats van marginale verstrekkingkosten. De business case die SGO-3 heeft laten verrichten is om die reden dan ook negatief.

Niettemin acht de stuurgroep het van belang dat een zorgvuldige beleidsmatige afweging wordt gemaakt waarbij ook de optie om deze gegevens wel tegen marginale verstrekkingkosten beschikbaar te stellen voldoende ruimte wordt geboden. Dit is ook nodig omdat een Europese verordening wordt voorbereid waarin wordt bepaald dat open data gratis of tegen marginale verstrekkingkosten moeten worden vertrekt. Uitzonderingen hierop zijn alleen mogelijk onder bepaalde voorwaarden.

Aanbeveling

Weeg zorgvuldig af of gegevens in het Handelsregister en Kadaster gratis of tegen marginale verstrekkingkosten verstrekt kunnen worden

Bij deze keuze zijn de volgende opties aan de orde:

- de kosten worden gefinancierd aan de voorkant, bijvoorbeeld bij inschrijving in het Nederlands Handels Register of bij de Kamer van Koophandel⁶¹;
- de kosten worden gefinancierd uit algemene middelen;
- de gegevens in het Kadaster en het NHR worden niet als open data beschikbaar gesteld en er wordt een beroep gedaan op de uitzonderingsbepalingen van de concept EU-richtlijn.

Dit is overigens geen zaak voor de Nationaal Commissaris maar voor de verantwoordelijke ministers van EZ en IenM.

Bescherm de privacy nog beter

Het transparant gebruik van persoonsgegevens verbetert ook als diverse maatregelen worden genomen die de privacy van burgers beter beschermen. De stuurgroep vindt dat op de volgende onderdelen de privacybescherming zou moeten worden verhelderd of verbeterd.

Bescherm de privacy door niet meer gegevens uit te wisselen dan strikt noodzakelijk is

Overheidsorganisaties zouden niet meer gegevens moeten uitwisselen dan noodzakelijk is. Dat is nu niet altijd het geval. Het stelsel van basisregistraties heeft een ontwikkeling doorgemaakt die er toe

59 Een illustratie daarvan is de 'Review of recent studies on PSI re-use and related market developments' die is uitgevoerd in opdracht van de Europese commissie en de potentiële baten als volgt omschrijft (voor 25 lidstaten). "The overall market size is the sum of the turnover of all individual re-users, minus costs of acquiring public sector information from public content holders. The average for the minimum and maximum estimates by this method was EUR 27.6 billion, with an upper limit of EUR 46.5 billion" (september 2011, Graham Vickery).

60 Zie <http://www.opendata.nl/>

61 In de business case wordt aangegeven dat aan deze optie diverse bezwaren kleven.

heeft geleid dat grote bulkbestanden van persoonsgegevens worden uitgewisseld, ook als niet alle gegevens nodig zijn en worden gebruikt. De stuurgroep pleit er daarom voor om in de toekomst zo veel mogelijk het concept *slim bevragen* toe te passen. In hoofdstuk 6 is al uiteengezet wat dit concept precies inhoudt en wat de stuurgroep ten aanzien van het slim bevragen aanbeveelt.

Bescherm de privacy door geen gegevens aan private partijen te verstrekken zonder toestemming van betrokkenen

Burgers en bedrijven moeten er op kunnen rekenen dat hun gegevens niet aan derde partijen worden verstrekt als ze daarvoor geen toestemming hebben gegeven of als daarvoor geen wettelijke basis bestaat. Het onderzoek dat SGO-3 heeft laten uitvoeren naar het uitwisselen van *gegevens met private partijen* toont echter wel aan dat het digitaal verstrekken van bepaalde gegevens aan private partijen grote praktische voordelen kan hebben en ook geld kan besparen bij zowel de overheid als de private partijen (zie onderzoek gegevensuitwisseling met private partijen, pag. 25). Een overheid die transparant en dienstbaar wil zijn, biedt haar burgers die mogelijkheid, mits kan worden voldaan aan de privacyvereisten.

Dit laatste betekent dat gegevens uitsluitend kunnen worden verstrekt aan derden als de betrokkene hier uitdrukkelijk toestemming voor heeft gegeven. Ook zal wettelijk geborgd moeten worden dat bedrijven dit soort gegevens maar één keer mogen gebruiken, voor een aan betrokkene duidelijk omschreven doel, en niet mogen doorgeleiden naar andere partijen. En ook tegenover derde partijen geldt dat niet meer gegevens mogen worden verstrekt dan strikt noodzakelijk is, bijvoorbeeld door ook hier het principe slim bevragen toe te passen.

Hierbij moet overigens wel een voorbehoud worden gemaakt. In uitzonderlijke gevallen moeten gegevens wel verstrekt kunnen worden aan private partijen zonder de toestemming van betrokkene. Bijvoorbeeld als betrokkene vuurwapengevaarlijk is en iemand bedreigt die onder de verantwoordelijkheid van die private partij valt. De Wet Bescherming Persoonsgegevens voorziet hier al in⁶².

Bescherm de privacy door de privacywetgeving hanteerbaarder te maken voor de uitvoering

Nederland kent uitgebreide privacywetgeving die mede is gebaseerd op Europese regelgeving. Naast de Wet Bescherming Persoonsgegevens is veel regelgeving opgenomen in afzonderlijke materiewetten. Hoewel deze wet- en regelgeving juridisch consistent is, blijkt deze in de praktijk vaak lastig hanteerbaar voor uitvoeringsorganisaties. Die weten niet altijd wat wel en wat niet is toegestaan, zo blijkt uit onderzoek⁶³, en dat leidt er te vaak toe dat gegevens dan maar niet worden uitgewisseld. Ook zijn er onverklaarbare verschillen in de wijze waarop de privacybescherming is uitgewerkt in materiewetten. Ten slotte zijn er zorgen omdat onder meer uit Inspectieonderzoeken blijkt dat overheidsorganisaties de privacybescherming niet altijd goed op orde hebben. Voor burgers en bedrijven is de situatie eveneens onoverzichtelijk. Vanuit het oogpunt van bescherming van de privacy is dit ongewenst.

---

⁶² Zie Wet Bescherming Persoonsgegevens, artikel 8, onder f.

⁶³ 'Bij twijfel niet gebruiken? Een verkenning naar oplossingen voor belemmeringen bij het gebruik van persoonsgegevens uit basisregistraties', Programma Stelsel van Basisregistraties, maart 2013.

Aanbeveling

Maak een kaderwet voor betere hanteerbaarheid van de privacywetgeving

De stuurgroep adviseert een programma te starten voor het ontwikkelen van een kaderwet die de hanteerbaarheid van de huidige privacywet- en regelgeving verbetert. Dit zal een intensief traject zijn. Stevige sturing op dit traject is nodig. De stuurgroep adviseert om dit traject af te stemmen met de door het kabinet reeds aangekondigde verkenning naar de mogelijkheden van een kaderwet voor de gegevensuitwisseling ten behoeve van de fraudebestrijding⁶⁴. Het traject zou een plaats moeten krijgen in het wetgevingsprogramma dat op dit moment wordt ontwikkeld door de ministeries van BZK, EZ en VenJ.

Denkrichting

SGO-3 geeft de volgende denkrichting mee voor een dergelijke kaderwet:

- Als burgers en bedrijven niet alleen kunnen zien welke gegevens de overheid over hen heeft, maar ook welke overheidsorganisatie, welk gegeven, wanneer heeft gebruikt, ontstaat een extra prikkel voor uitvoeringsorganisaties om nog zorgvuldiger met persoonsgegevens en bedrijfsvertrouwelijke gegevens om te gaan.
- Die prikkel wordt sterker als de betreffende medewerker die de gegevens heeft ingezien door zijn werkgever kan worden getraceerd met behulp van log-gegevens. De rotonde kan dit faciliteren.
- Die prikkel wordt nog sterker als burgers en bedrijven bezwaar en beroep kunnen aantekenen in het geval zij menen dat hun belangen worden geschaad.

Al deze zaken zijn toch al nodig als het de overheid ernst is met haar ambitie om volledig open te zijn over het gebruik van privacy- en bedrijfsgevoelige gegevens.

- Daarnaast zouden uitvoeringsorganisaties verplicht moeten worden om vast te leggen welke gegevens ze nodig hebben voor de uitvoering van welke wettelijke taken en waarom. De principes van proportionaliteit en subsidiariteit zijn hierbij van toepassing. Dit zou dan een plaats kunnen krijgen op de overheidsbrede interface voor het gebruik van persoonsgegevens. Burgers en bedrijven kunnen dan beoordelen of het gebruik van hun gegevens door een uitvoeringsorganisatie gerechtvaardigd is.
- Ten slotte zou geregeld moeten worden dat de gebruiker van gegevens⁶⁵ volledig verantwoordelijk is voor, en aanspreekbaar is op het veilig gebruik van de gegevens. Vanzelfsprekend moet ook worden vastgelegd dat uitvoerders zich hierover dienen te verantwoorden. Op dit moment is het nog zo dat ook de leverancier van gegevens een zekere verantwoordelijkheid heeft voor het veilig gebruik van gegevens door een afnemer. De huidige regelgeving is wat dit betreft niet eenduidig.

⁶⁴ Zie kamerstukken II 2013/14, 17050, nr. 450, pag. 7-8.

⁶⁵ In juridische termen de 'verwerker' of 'verdere verwerker'.

Met een dergelijke set maatregelen komt de verantwoordelijkheid voor het gebruik van de gegevens meer dan nu het geval is te liggen waar die hoort, namelijk bij de uitvoering. De checks and balances verschuiven zo van de voorkant van het beleidsproces - het samenspel van regelgeving, verantwoording en toezicht - naar de achterkant, waar de uitvoering de belanghebbenden raakt. De privacybescherming wordt zo niet gemonitord door één toezichthouder, maar door vele 'toezichthouders', namelijk de burgers en bedrijven die er zelf belang bij hebben.

Als dit is geborgd, kan ook overwogen worden om de doelbinding op een hoger abstractieniveau te regelen dan nu vaak het geval is. Bijvoorbeeld door een verzameling gegevens te benoemen die mag worden gebruikt voor een verzameling uitvoeringstaken. Dit kan alleen voor zover het in overeenstemming is met de Europese regelgeving.

Dit betreft in het bijzonder de richtlijn Hergebruik van overheidsinformatie en de Europese Algemene verordening gegevensbescherming die nu wordt ontwikkeld en waarschijnlijk in 2015 of 2016 van kracht zal worden⁶⁶.

Aanbeveling

Maak eerst een hoofdlijnennotie en bespreek die met de Tweede Kamer

De hierboven beschreven denkrichting moet in samenhang worden gezien met de eerdere aanbevelingen om de positie van burgers en bedrijven te versterken. De daarvoor benodigde wetgeving moet in samenhang worden ontwikkeld. Omdat het hier fundamentele keuzes betreft beveelt de stuurgroep aan om eerst een hoofdlijnennotitie te schrijven, die kan worden besproken in de Tweede Kamer.

Transparantie is voor burgers en bedrijven niet vrijblijvend

Een overheid die transparantie is over de gegevens en het gebruik van de gegevens, mag ook van burgers en bedrijven verwachten dat ze verantwoordelijkheid nemen voor de kwaliteit van hun gegevens. Als zij zien dat bepaalde gegevens niet kloppen, mag gevraagd worden dat ze de onjuistheid melden. Burgers en bedrijven moeten geprikkeld worden die verantwoordelijkheid te nemen. Dat kan op verschillende manieren.

Zorg dat burgers en bedrijven meer belang hebben bij goede gegevens

Het onderzoek naar *gegevensuitwisseling met private partijen* biedt wat dit betreft kansen. Als burgers in staat worden gesteld om bepaalde gegevens uit het publieke domein digitaal te verstrekken aan derde partijen, hebben zij er meer belang bij dat die gegevens ook kloppen.

Schakel andere partijen in

Het onderzoek naar het verbeteren van de kwaliteit van persoonsgegevens heeft het voorstel opgeleverd dat private partijen met een publieke taak burgers helpen om hun gegevens op orde te

⁶⁶ De exacte implicaties van deze verordening, ook wel aangeduid als Privacyverordening, zijn nog niet duidelijk. Wel heeft het Europees Parlement op 12 maart 2014 ingestemd met sterkere waarborgen bij de overdracht van persoonsgegevens naar landen buiten de EU. Verder moet het nieuwe wetgevingspakket burgers meer controle geven over hun persoonsgegevens. De ontwerpverordening wordt overgedragen aan het volgende Parlement dat na de verkiezingen in mei 2014 hierover verder zal onderhandelen. Hierna zal de Europese Raad van Ministers nog akkoord moeten gaan. Pas als de Raad overeenstemming heeft bereikt, gaat zij onderhandelen met het Europees Parlement over de hervormingen.

brengen. Zo zijn garagebedrijven al verplicht gegevens over de verkoop van auto's door te geven aan de bronhouder van de BRV. In genoemd onderzoek wordt voorgesteld om woningcorporaties adreswijzigingen te laten doorgeven van nieuwe huurders ten behoeve van registratie in de BRP.

Aanbeveling

Inventariseer mogelijkheden om andere partijen in te schakelen

De stuurgroep adviseert om te inventariseren welke andere partijen kunnen worden ingeschakeld om de kwaliteit van de gegevens te verbeteren. Afhankelijk van de resultaten zou vervolgens een besluitvormingstraject kunnen worden gestart.

Schort tijdelijk dienstverlening op als burgers of bedrijven echt niet willen meewerken

Soms denken burgers of bedrijven er belang bij te hebben dat hun gegevens niet kloppen. Ze denken dan buiten beeld te blijven of onterechte financiële voordelen te kunnen blijven genieten. Als burgers of bedrijven echt niet bereid zijn mee te werken aan het verbeteren van hun gegevens, moet het mogelijk zijn om maatregelen te treffen. In hoofdstuk 5 is al beschreven onder welke condities *de dienstverlening aan burgers kan worden opgeschort* als zij foutief zijn geregistreerd in de BRP. Dit instrument moet uiteraard proportioneel worden toegepast en vitale dienstverlening moet worden uitgezonderd.

Wat voegt dit advies toe?

De gedachte dat burgers en bedrijven centraal moeten staan bij het gebruik van hun gegevens is niet nieuw en krijgt snel meer draagvlak. Hij is terug te vinden in diverse nota's, zoals in de Visie open overheid, de Visiebrief digitale overheid 2017⁶⁷, de Roadmap digitaal 2017 en de 'two pager'⁶⁸ die in de Ministerraad is besproken. Bij het ministerie van BZK worden op dit moment de voorbereidingen getroffen voor een wetgevingsprogramma waarin deze gedachte ook is terug te vinden.

SGO-3 voegt een aantal onderwerpen toe aan deze lopende ontwikkelingen.

- In de eerste plaats is dat *de tweezijdigheid van de digitale communicatie* met burgers en bedrijven. Het beleid is nu vooral gericht op digitale communicatie van de overheid naar de burger, in plaats van ook andersom. Als de overheid de burgers en bedrijven echt centraal wil stellen, moeten burgers en bedrijven ook digitaal kunnen communiceren met de overheid. Zij zouden bovendien een belangrijke stem moeten krijgen in de ontwikkeling van de centrale digitale interface die maximaal gebruiksvriendelijk zou moeten zijn. Bijvoorbeeld door burgerpanels hierbij in te schakelen.
- In de tweede plaats voegt SGO-3 aan de lopende programma's toe het element van de wederkerigheid van rechten en plichten. Tot nu toe richten deze programma's zich vooral op het borgen van het recht van burgers en bedrijven op digitale communicatie. De stuurgroep zou daar aan toe willen voegen dat burgers en bedrijven tot op zekere hoogte ook plichten hebben. Bijvoorbeeld dat zij digitaal met de overheid communiceren als ze voldoende digivaardig zijn. Zij zouden ook tot op zekere hoogte verantwoordelijk moeten worden gehouden voor de

⁶⁷ Visiebrief digitale overheid 2017, kamerstuk 26643, nr. 280, 6 juni 2013.

⁶⁸ De Generieke Digitale Infrastructuur voor burger en bedrijf: versterking, vernieuwing en versnelling.

kwaliteit van hun gegevens.

- In de derde plaats voegt SGO-3 een wetgevingsprogramma toe dat de privacyregelgeving beter hanteerbaar moet maken voor de uitvoering.

De maatregelen in de programmadefinitie

De maatregelen in dit hoofdstuk zijn verwerkt in een programmadefinitie die de stuurgroep aanbiedt aan de Nationaal Commissaris digitale overheid. In bijlage 8 treft u deze programmadefinitie aan. Onderstaande maatregelen vloeien voort uit de adviezen in dit hoofdstuk en zijn opgenomen in de programmadefinitie.

Wat	Wie is verantwoordelijk
<i>Aanvullende waarborgen voor transparantie</i>	
Wettelijk regelen van digitale en toegankelijke: <ul style="list-style-type: none"> • inzage in gegevens; • signaleren en (laten) corrigeren van foutieve gegevens; • bezwaar en beroep bij niet adequaat corrigeren foutieve gegevens; • openheid over gegevensgebruik en traceerbaarheid van individueel gegevensgebruik. 	BZK, EZ en VenJ
<i>Gebruikersvriendelijke digitale interface voor burgers en bedrijven</i>	
Ontwikkelen prototype i.s.m. burgers en bedrijven	BZK en EZ
Pilot en testfase door burgers en bedrijven	BZK en EZ
Operationaliseren	BZK en EZ
Evalueren en doorontwikkelen	BZK en EZ
<i>Nog betere bescherming privacy</i>	
Bevorderen van 'niet meer gegevensuitwisseling dan nodig'	Nationaal commissaris
Wettelijk regelen zeggenschap burgers en bedrijven bij verstrekken gegevens aan private partijen	BZK en EZ
Kaderwet voor beter hanteerbare privacy-regelegeving	BZK, EZ en VenJ/MC Fraudebestrijding
Hoofdlijnennotitie fundamentele keuzes versterken positie burgers en bedrijven en verbeteren privacybescherming	BZK en EZ
<i>Verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven expliciet maken</i>	
Projectvoorstel 'Opschorten dienstverlening bij onjuiste gegevens' (t.b.v. politieke agendering via MC Fraudebestrijding)	FIN, VenJ, BZK met beleidsdepartementen
Inventarisatie andere partijen ter stimulering juistheid gegevens	Nationaal commissaris
<i>Open data-beleid</i>	
Kabinetsvoorstel financiering open data NHR en Kadaster	EZ en I&M met BZK

8 HOE VERDER?

Programmatische aanpak

Het uitwerken van de besparingen, het vereenvoudigen van het stelsel en het verder concretiseren van transparantie en de verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven vergt een programmatische aanpak. De stuurgroep biedt aan de Nationaal Commissaris digitale overheid een 'programmamedefinitie' aan waarin de adviezen van SGO-3 zijn vertaald naar concrete acties (zie bijlage 8). Deze programmamedefinitie mag worden beschouwd als bouwsteen voor het bredere programma waar de Nationaal Commissaris verantwoordelijk voor wordt en waar ook Digitaal 2017 onderdeel van uit maakt.

De Nationaal Commissaris digitale overheid

De stuurgroep pleitte in haar eerste tussenrapport al voor een stevige regie op de ontwikkeling van het stelsel van basisregistraties. In lijn daarmee heeft de Ministerraad aan de ministers van BZK en EZ verzocht een voorstel voor te bereiden voor de aanstelling van een *Nationaal Commissaris digitale overheid*.

Om het programma dat voortvloeit uit SGO-3 effectief te kunnen uitvoeren zal de Nationaal Commissaris een stevige positie moeten krijgen. De stuurgroep adviseert om in ieder geval te voorzien in de volgende condities:

- *Voldoende mandaat en onafhankelijk*
De Nationaal Commissaris zal voldoende mandaat moeten krijgen om effectief te kunnen sturen op de financiering en ontwikkeling van het stelsel. Dit betekent dat hij onafhankelijk moet kunnen rapporteren aan de Ministerraad (en eventueel het parlement) en dat hij niet-vrijblijvende afspraken moet kunnen maken met ministers, bestuurders van uitvoeringsorganisaties en vertegenwoordigers van andere overheden.
- *Sturen op strategisch, tactisch en uitvoerend niveau*
De Nationaal Commissaris moet kunnen sturen op alle niveaus: strategisch, tactisch en uitvoerend. Op dit moment is er sprake van een groot aantal overleggen, waarbij strategische, tactische en operationele thema's vaak door elkaar heen lopen. Een stroperige besluitvorming is het gevolg. De Nationaal Commissaris zal tot een eenduidige overleg- en besluitvormingsstructuur moeten komen, bijvoorbeeld door het aantal overleggremia terug te brengen
- *Een prominente stem in de besteding van de financiële middelen*
De Nationaal Commissaris moet een belangrijke stem krijgen in de prioritering van de beschikbare middelen. Hij moet daarover niet vrijblijvende afspraken kunnen maken met betrokken ministers. Hij moet ook strak kunnen sturen op kosten en baten. Dat betekent dat er een oplossing gevonden moet worden voor het probleem dat de kosten en baten op dit moment niet in de reguliere begrotingstrajecten in beeld worden gebracht. SGO-3 doet daar voorstellen voor in hoofdstuk 5.
- *Een inspirerend toekomstbeeld*
Last but not least: de Nationaal Commissaris heeft een richtinggevende visie nodig die beter

aansluit bij de veranderde maatschappelijke en politieke omgeving zoals geschetst in hoofdstuk 4. De stuurgroep van SGO-3 biedt met het oog hierop haar visie '*dienstbaar en transparant*' aan de Nationaal Commissaris aan.

TOT SLOT

Al met al kan veel vooruitgang worden geboekt

De opdracht aan de stuurgroep vertrok simpel bij de vraag hoeveel besparingen te realiseren zouden kunnen zijn met het stelsel van basisregistraties. De stuurgroep heeft aanzienlijke besparingsmogelijkheden gevonden, al stellen die wel eisen aan de verdere ontwikkeling van het stelsel en aan de sturing en financiering. Dat vergt een stevige inzet van veel partijen, maar de opbrengst is dan ook fraai:

- een beter functionerend stelsel;
- een beter beheersbaar stelsel;
- een stelsel dat dienstbaarder is aan burgers en bedrijven;
- een stelsel dat beter is toegesneden op het gebruik door de overheden en haar uitvoeringsorganisaties;
- een stelsel dat transparanter functioneert en daarmee bijdraagt aan het vertrouwen in de overheid;
- een stelsel dat nog meer werk maakt van de privacybescherming;
- een stelsel dat van deze tijd is.

BIJLAGEN

N.B. BUSINESS CASES, ONDERZOEKEN EN ANDERE RELEVANTE RAPPORTEN OP INTERNET

De verslagen van de business cases en onderzoeken die SGO-3 heeft laten verrichten, zijn te vinden op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid> (klik op 'documenten en publicaties' en zoek op trefwoord 'SGO3-eindrapport'). Daar zijn ook andere relevante rapporten te vinden.

BIJLAGE 1 SAMENSTELLING STUURGROEP, WERKGROEP EN TASKFORCE

Stuurgroep

Ton Annink	voorzitter, SG-SZW
Ronald Barendse	SVB
Hans Blokpoel	FIN/BD
Gert-Jan Buitendijk	BZK
Arjan Dikmans	SZW
Peter-Derrek Hof/Martin Bal	BuZa
Maarten Hillenaar/Dion Kotteman	CIO-Rijk
Gerard Hurkmans	CAK
Rob Kerstens	OCW/DUO
José Lazeroms	UWV
John Lievestro	DEF
Regina Riemersma	PSB
Kees Riezebos	VenJ
Henk Ovink/Henk Snoeken/Hans Tijl	IenM
Pieter Waasdorp	EZ
André van der Zande	VWS

Werkgroep (Leden op persoonlijke titel vertegenwoordigd)

Kees Beljaars/Rien Stor	(Logius)
Kor Brandts/Derk Nieuwenhuis	(OCW/DUO)
Klaas van der Grinten/Arjan Levinga	(RWS)
Esther 't Hoen/Anja Lelieveld	(BZK)
Noud Hooyman	(IenM)
Stella ter Horst/Edmond Roscam Abbing	(FIN/BD)
Hans de Jong/Saskie van Klink	(EZ)
Jos Kolderman	(SVB)
Gino Laan/Fanny Wallenbroek	(VenJ)
Rian van der Kruk	(CIO-Rijk)
Steven Mekking	(Kadaster)
Marcel Pellicaan	(CAK)
Michael Rauner	(BuZa)
Ron Roozendaal	(VWS)
Remco Siegerist	(UWV)
Annemarieke van Splunter	(SZW)
Jacques Wetzels	(DEF)

Taskforce

Anita Wouters	voorzitter, ABD topconsult
Frans Haverkamp	business-ICT strategy consultant
Dirk Jan van der Linden	adviseur PBLQ/HEC
Mariëtte Lokin	juridisch adviseur, ministerie van Financiën
Hans Nijman	directeur toezicht en handhaving Stadsbeheer, Gemeente Rotterdam
Regina Riemersma	gemeentesecretaris Zwolle, voorzitter PSB
Dirk-Jan de Bruijn	secretaris, kwartiermaker, I-Interim Rijk
Harry Bakker	procesondersteuning, EC O&P, De Werkmaatschappij

Expertgroep validatie en impactanalyse rotondemodel

Frans Haverkamp	voorzitter, consultant
Bert Uffen	BKWI
Remco Siegerist	UWV
Anton van Weel	BZK/iNUP
Sipke Boorsma	SZW
Noud Hooyman	lenM
Dirk Schravendeel	PBLQ/HEC
Erik Dolle	PBLQ/HEC
Dirk Jan van der Linden	PBLQ/HEC

Projectleiding en secretariaat

Cees Moons	projectleider
Ugonia Tijmenssen	secretaris
Jos van der Ploeg	secretaris
Erik Jonker	secretaris
Sipke Boorsma	secretaris

Externe adviseurs

Programmadefinitie	Florian Bekkers - Vide Advies
Validatie en impactanalyse rotondemodel	Dirk-Jan van der Linden - PLBQ
Tekstbijdragen	Cees Brinkhuizen - CB-Media

Business cases en onderzoeken

- Alle business cases zijn uitgevoerd door een samenwerkingsverband van de bureaus Verdonck, Klooster & Associates, Ecorys en Berenschot
- Alle onderzoeken zijn uitgevoerd door het bureau PBLQ/HEC

BIJLAGE 2 HET KOMT ER NU ECHT OP AAN; SPEECH VOOR HET CONGRES IN EVERKIJK

Dames en heren,

Het komt er nu echt op aan. Wij staan voor een spannende en uitdagende klus. Het betreft iets wat veel Nederlanders misschien wel het saaiest denkbare onderwerp vinden: administratie.

Ik heb het over *'het stelsel van basisregistraties'*, de overheidsadministratie over personen, over inkomens, over onroerend goed en over voertuigen.

Veel mensen mogen administratie dan saai vinden, het gaat bij deze gegevens wel over de veruit grootste administratie van ons land. En iedereen heeft er mee te maken, van iedereen zitten er honderden gegevens in. Alle overheden en alle uitvoeringsorganisaties die voor de overheid werken maken er gebruik van.

We staan er nooit zo bij stil, maar laat ik eens wat cijfers geven over de omvang van deze administratie. Er zitten de gegevens in van bijna 17 miljoen personen, van bijna 1 miljoen bedrijven, van 7 miljoen woningen, van 8 miljoen voertuigen. In al die gegevens zijn er jaarlijks vele miljoenen mutaties, door verhuizingen, gezinswijzigingen, uitkeringen, belastingaangiftes, verkoop van huizen en auto's. Hoeveel mensen er in ons land dagelijks met die administratie werken weet ik eerlijk gezegd niet, maar het zijn er beslist tienduizenden.

Over die administratie ga ik het met u hebben, want, zoals u weet, gaat er wat veranderen en daar spelen wij allemaal een rol in.

Binnenkort wordt de Nationaal Commissaris digitale overheid aangesteld. En dat is niet voor niets. Het maakt duidelijk dat het kabinet het grote belang van de digitale infrastructuur nu echt inziet en ook haast wil maken met de verdere ontwikkeling van het stelsel van basisregistraties. We hebben dus nu een Deltacommissaris, een Nationaal Coördinator terrorismebestrijding en daar komt de Nationaal Commissaris digitale overheid bij. Wat gaat die man of vrouw doen, zult u denken? En heb ik er ook wat aan, of heb ik er last van? Ja, u krijgt er allemaal mee te maken. En als het goed is heeft u er vooral gemak van. Maar de Nationaal Commissaris moet ook iets voor elkaar krijgen. Hij moet dus soms ook keuzes maken die lastig zijn en die dus niet iedereen ziet zitten. Maar die wel in het belang zijn van ons allemaal. En niet in de laatste plaats in het belang van degenen waar we het allemaal voor doen, de burgers en bedrijven. Ik kom daar zo op terug.

Eigenlijk doet Nederland het helemaal zo slecht nog niet als het gaat om de elektronische dienstverlening. Er is een belangrijke internationale graadmeter, de eGovernment Benchmark en daarin scoorde Nederland in 2012 goed wat het benutten van de basisregistraties betreft. En in juni 2012 wonnen we de 'United Nations Award for Public Excellence'. Deze prijs is toegekend aan de vijf landen die het best presteren in een regio, ook op het gebied van elektronische dienstverlening. Nederland was de winnaar in Europa.

Iets meer dan de helft van de Nederlandse burgers, 54%, maakt al gebruik van online publieke dienstverlening.

Maar het kan en het moet toch nog veel beter. Want wat blijkt uit onderzoek?

- De digitale overheidsdiensten sluiten nog onvoldoende aan bij de behoeften van de gebruikers. Die vinden de elektronische dienstverlening door bedrijven gewoon beter.
- Het gebruik van de digitale diensten van de overheid groeit te langzaam.
- Het aanbod van de overheid zou veel meer moeten worden ontwikkeld vanuit het gezichtspunt van de gebruiker en niet langer vanuit het gezichtspunt van de overheid zelf.

En er is nog een heel prozaïsche reden waarom we haast moeten maken, die van het geld. Het kabinet is er van overtuigd dat er door een beter gebruik van de basisregistraties ook geld te besparen is. Dat is onderzocht in het project ‘Versnelde effectieve inzet van basisregistraties’.

Het is een verkenning geworden, interdepartementaal – op het niveau van de secretarissen-generaal, een SGO-project.

Het is ook een grondige verkenning geworden; allerlei besparingsmogelijkheden zijn onderzocht en er zijn zelfs concrete ‘business cases’ van gemaakt.

Er kwam uit wat we al verwachtten: er valt met een beter gebruik van de basisregistraties inderdaad geld te besparen. Serieus geld, want uiteindelijk zou dat zelfs kunnen oplopen tot meer dan € 900 mln. Ik heb dan overigens niet over structurele besparingen maar over de netto contante waarde. Dat is een technische term voor een getal dat weergeeft wat het totaal van de besparingen over de komende 15 jaar op dit moment waard is. Hoewel het ons hier ook om ging, vind ik de andere uitkomsten van SGO-3 zo mogelijk nog interessanter.

Ons stelsel van basisregistraties is niet op de tekentafel bedacht. Het is historisch gegroeid tot wat het nu is. De elf afzonderlijke basisregistraties zijn min of meer onafhankelijk van elkaar ontwikkeld en zien er daarom uit als een lappendeken.

De verkenning laat zien hóe we het stelsel als geheel kunnen verbeteren. En er vált veel te verbeteren: in de *aansturing*, in de *financiering*, in het dagelijkse *gebruik van de gegevens* en in de onderlinge *uitwisseling van gegevens*. De Nationaal Commissaris krijgt een belangrijke rol in het oplossen van deze problemen en zal nu echt krachtig gaan sturen op de verdere ontwikkeling van het stelsel. Daarvoor moet hij zicht krijgen op alle kosten en baten van de generieke digitale infrastructuur. Dat betekent dat hij ook moet weten welke besparingen worden gerealiseerd bij een uitvoeringsorganisatie, bijvoorbeeld door gebruik te maken van een van de stelselvoorzieningen. Op basis daarvan kan hij bepalen welke onderdelen van de digitale infrastructuur het belangrijkste zijn en daarom misschien ook wel meer geld moeten krijgen.

Maar nog interessanter vind ik de conclusies van SGO-3 over het *perspectief van waaruit* we de verbeteringen moeten doorvoeren. Bij alle verbeteringen in het stelsel van basisregistraties, bij ons streven naar een volledig digitale overheid moeten twee principes volgens de rapporteurs ons richtsnoer zijn: *dienstbaarheid* en *transparantie*.

De opstellers van de interne verkenning vinden het belang van die twee principes zo groot, dat ze hun rapportage ook die titel hebben meegegeven: ‘Dienstbaar en transparant’.

Dienstbaar aan burgers en bedrijven en transparant voor diezelfde burgers en bedrijven.

Waarom vind ik die keuze van het SGO-project zo interessant?

Het drukt uit dat we als overheid een flinke slag moeten maken.

Nog niet zo heel lang geleden hadden we een overzichtelijk beeld van onze basisregistraties. Het was ónze administratie, het waren ónze gegevens, voor óns werk. En we hielden die administratie vooral voor onszelf, anderen ging het niet zo veel aan.

Dat denken is aan het veranderen. We gaan al dienstbaarder en transparanter met onze administraties om. We laten steeds vaker zien hoe we de gegevens van burgers en bedrijven beschermen. En we hebben de inzage in de gegevens tot op zekere hoogte al geregeld.

Maar tóch, zeg ik dan.

We zouden in lijn met dat SGO-advies nog veel meer werk moeten maken van dienstbaarheid en transparantie. In de praktijk hebben we onze handen vol aan de koppeling van de registraties, aan de mogelijkheden van de voortschrijdende techniek en aan de beveiliging van onze systemen.

In die situatie zijn dienstbaarheid en transparantie niet altijd de eerste prioriteit.

Maar eigenlijk zegt dat SGO-advies dat we dat nu wél moeten doen, ook in onze dagelijkse praktijk.

Dat het een leidraad moet zijn bij wat we doen en hoe we het doen. Ik ben het van harte eens met dat pleidooi. Het drukt voor mij mooi uit hoe we in dit tijdsgewricht als overheid moeten willen zijn.

De slag die we als overheid moeten maken gaat dus niet zozeer om nog meer bewustwording, maar om nu ook echt doen en over de volle breedte uitrollen. Geen woorden maar daden. ‘Dienstbaarheid en transparantie’ moet nu echt in al onze digitale acties en uitingen zichtbaar worden.

Wat betekenen die dienstbaarheid en transparantie nou concreet als we het hebben over de praktijk van onze basisregistraties? Ik geef wat voorbeelden van dienstbaarheid.

- *Elkaar werk besparen*

We kennen allemaal het succes van de Belastingdienst met de online aangiftes en de voorgevulde formulieren. Het bespaart burgers en bedrijven enorm veel werk en de overheid uiteindelijk ook. Zulke dingen worden de norm. Burgers en bedrijven hoeven nooit meer gegevens in te vullen die we al hebben.

- *Minder loketten, minder papier*

De zaken die je met de overheid wilt of moet doen, kun je altijd doen, vanaf je eigen plek. Niet naar een loket, geen papierwerk. De online dienstbaarheid zal de transacties een stuk plezieriger maken.

- *Burgers kunnen gegevens aan private partijen laten verstrekken*

Als je een hypotheek wilt afsluiten, dan moet de bank weten wie je bent en hoe je inkomenssituatie is. Nu moet je dan papieren bewijsstukken aan de bank overhandigen. Hetzelfde geldt voor een pensioenfonds dat een officieel bericht moet krijgen als iemand is overleden of voor een werkgever die een verklaring omtrent gedrag nodig heeft. Als de burger toestemming zou kunnen geven om deze gegevens rechtstreeks aan de bank of het pensioenfonds te verstrekken, scheelt dat een hoop werk. Mag dat wel, kan dat wel, zult u denken? Als de betrokkene ermee akkoord gaat, en als zijn privacy kan worden geborgd, waarom dan niet? Je bespaart iedereen een hoop rompslomp.

- *‘Open data’-beleid*

En dan al die data die de overheid heeft die de privacy niet raken. Die stellen we gewoon gratis

of tegen verstrekkingkosten ter beschikking van wie maar wil. Je kunt met die data de economie prachtig stimuleren.

En ik geef ook wat voorbeelden van transparantie.

De gegevens die de overheid verzameld heeft over burgers en bedrijven, zijn van de overheid die ze verzamelde, maar zeker ook van de burgers en bedrijven van wie ze afkomstig zijn.

- Die hebben dus *inzagerecht*
Natuurlijk mogen ze zien welke gegevens we van ze hebben. OK, er zullen wat uitzonderingen moeten zijn voor bijvoorbeeld gegevens van de politie en van veiligheidsdiensten, maar in principe mag iedereen zijn eigen gegevens inzien. En als we echt dienstbaar willen zijn laten we de burgers en bedrijven toch niet tientallen sites afgrazen om die gegevens bij elkaar te krijgen. Zij kunnen die dan ook vinden op één digitale interface, die zeer gebruikersvriendelijk is en waar alle gegevens met een paar klikken te vinden zijn.
- Dus moet er ook een *correctiemogelijkheid* zijn.
Als burgers of bedrijven dan merken dat hun gegevens niet kloppen moeten ze die wel kunnen laten corrigeren. Formeel hebben ze nu ook al een correctierecht, maar het is soms nog een heel gedoe om het dan ook voor elkaar te krijgen. Dat kan dus beter.
- Zeker zo belangrijk is openheid over *het gebruik van de gegevens*
Burgers en bedrijven mogen best weten wat er met hun gegevens gebeurt. We zouden een *log* kunnen bijhouden over wat we met de gegevens doen. Waarvoor ze uitgewisseld zijn en met wie.
Dat is ook nog eens een extra prikkel voor de overheid om zorgvuldig met de gegevens om te gaan.

Er is dus werk aan de winkel. Veel werk zelfs en de Nationaal Commissaris gaat daarbij helpen.

Er is natuurlijk altijd veel werk rond het op orde houden van de informatiesystemen. Maar we willen nu een extra inspanning leveren. Om een heleboel redenen. We willen digitaler, we willen zuiniger, we willen efficiënter.

Wat ik nou zo aardig vind van die principes *dienstbaar* en *transparant*, is dat het richting geeft. We weten nu welke kant het op moet. Want voor een overheid die veel persoonsgegevens en bedrijfsvertrouwelijke gegevens gebruikt is een goede relatie met burgers en bedrijven cruciaal. Als we daar niet vol op inzetten kan de publieke opinie omslaan en komt het gebruik van gegevens door de overheid in moeilijk vaarwater terecht. En dat is echt nergens voor nodig. Want ook de burgers en de bedrijven hebben veel profijt van het gebruik van hun gegevens door de overheid. Laten wij ze daar nog meer van doordringen, door hierover volledig open te zijn.

Uiteindelijk gaan we daarmee naar een fraai, wenkend perspectief: een situatie waarin we álle overheidszaken digitaal kunnen doen, via één online plek waar alles van álle overheden samenkomt, waar je goed beveiligd je eigen gegevens kunt inzien en precies kunt zien wat ermee gebeurt, een plek ook waar tweerichtingsverkeer mogelijk is, waar je op een vraag direct antwoord krijgt. Ik verheug me daar zeer op.

BIJLAGE 3 DE BASISREGISTRATIES

Het Stelsel van Basisregistraties bestaat uit de volgende elf registraties (waarvan er negen formeel de status van basisregistratie hebben bereikt):

		<i>Eigenaar</i>	<i>Bronhouder</i>	<i>Status</i>
<i>Gerelateerd aan personen</i>				
BRP	Basisregistratie Personen *	BZK	Gemeenten	**
BLAU	Basisregistratie lonen, arbeids- en uitkeringsverhoudingen	SZW	UWV	***
BRI	Basisregistratie Inkomen	FIN	Belastingdienst	**
<i>Gerelateerd aan rechtspersonen</i>				
NHR	Handelsregister	EZ	Kamer van Koophandel	**
<i>Gerelateerd aan eigendom</i>				
BRK	Basisregistratie Kadaster	I&M	Kadaster	**
<i>Gerelateerd aan locaties</i>				
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen (bestaat uit twee basisregistraties)	I&M	Gemeenten	**
BRT	Basisregistratie Topografie	I&M	Kadaster	**
WOZ	Basisregistratie Waarde Onroerende Zaken	FIN	Gemeenten	**
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie (voorheen GBKN)	I&M	Gemeenten, provincies, waterschappen, ProRail, ministeries van Defensie, EZ en I&M (Rijkswaterstaat)	**
BRO	Basisregistratie Ondergrond (voorheen ook wel DINO)	I&M	Gemeenten, provincies, waterschappen, ministeries van EZ en I&M	***
<i>Gerelateerd aan voertuigen</i>				
BRV	Basisregistratie Voertuigen	I&M	RDW	**
*	Het GBA en het RNI zijn onlangs samen gegaan in de BRP			
**	Officieel erkende basisregistratie			
***	Nog niet officieel erkende basisregistratie			

BIJLAGE 4   WAAR WORDEN DE BUSINESS CASES EN ONDERZOEKEN BESPROKEN?

	<i>ADVIES 1</i>	<i>ADVIES 2</i>	<i>ADVIES 3</i>
BUSINESS CASES			
1. BREDER GEBRUIK PERSOONSGEGEVENS	X		
2. DOELGROEPENBELEID	X		
3. OPSCHORTEN DIENSTVERLENING	X		X
4. ÉÉN BANKREKENINGNUMMER	X		
5. OPEN DATA			X
6. INZAGE EN CORRECTIE			X
ONDERZOEKEN			
1. ANDERE GRONDSLAG WOZ	X		
2. GEGEVENSUITWISSELING MET PRIVATE PARTIJEN	X		X
3. SLIM BEVRAGEN		X	X
4. OVERHEIDSREGISTRATIE PERSOONSGEGEVENS		X	
5. KWALITEIT PERSOONSGEGEVENS			X
6. INKOMENSAFHANKELIJKE REGELINGEN		X	

BIJLAGE 5 REEDS GEREALISEERDE BESPARINGEN

BIJ VIJF UITVOERINGSORGANISATIES

Reactie UWV op financiële uitvraag

Postbus 58285, 1040 HG Amsterdam

Aan de Secretaris- Generaal van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid,
De heer drs. A.H.C. Annink
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum

14 MEI 2014

Ons kenmerk
SBK/89327/JvB

Uw kenmerk
2014-0000002546

Pagina
1 van 3

Onderwerp

Inventarisatie efficiencyverbeteringen als gevolg van e-overheid

Geachte heer Annink,

In uw brief van 8 januari 2014 vraagt u naar een overzicht van de efficiencyverbeteringen die UWV heeft gerealiseerd met de toepassing van het stelsel van basisregistraties en DigiD. In antwoord op deze vraag informeer ik u dat UWV in zijn verantwoordingssystematiek geen relatie kan leggen tussen specifieke overheidsvoorzieningen dan wel basisregistraties en gerealiseerde baten. Hierbij speelt een rol dat besparingen nooit enkel zijn te verklaren door louter het gebruik van basisregistraties of voorzieningen. Feitelijke beantwoording van de vraag is daarmee niet mogelijk. Wel gaan wij in deze brief nader in op het belang van basisregistraties en specifieke overheidsvoorzieningen en noemen we enkele voorbeelden waarbij voorzieningen voorwaardelijk zijn geweest voor het realiseren van besparingen.

In de periode 2009 tot en met 2013 heeft UWV een besparing van € 416 miljoen op zijn uitvoeringskosten weten te realiseren. Deze besparingen waren vanuit verschillende achtergronden taakstellend opgelegd (fusie UWV – CWI, taakstellingen uit verschillende kabinetten; zie hiervoor bijlage 1 voor een opsomming van deze gerealiseerde taakstellingen). Bij een groot deel van de bezuinigingsmaatregelen die zijn ingesteld ter invulling van deze taakstellingen, is het gebruik van registraties en specifieke overheidsvoorzieningen een essentiële voorwaarde geweest. Bij het formuleren van de maatregelen is de beschikbaarheid van voorzieningen als uitgangspunt genomen. In andere gevallen is juist gekeken hoe besparingen vergroot of gerealiseerd konden worden door het gebruik van registraties en overheidsvoorzieningen te verruimen.

Een duidelijk voorbeeld van een besparing waarbij het gebruik van DigiD (en daarmee indirect de Basisregistratie Personen) een belangrijke voorwaarde is geweest voor het realiseren van besparingen, is het Redesign van het Werkbedrijf. In dit programma is een groot deel van de dienstverlening gedigitaliseerd, waarbij gebruik is gemaakt van de beschikbaarheid van een overheidsbrede authenticatievoorziening (DigiD). Wanneer UWV daarin zelf had moeten voorzien, waren de besparingen veel lager of mogelijk zelfs negatief uitgevallen. De totale bezuiniging via Redesign van het Werkbedrijf bedraagt € 155 miljoen. Hierbij dient aangetekend te worden dat een deel van deze besparing nog gerealiseerd dient te worden in de periode na 2013.

Een tweede efficiencyverbetering is het geautomatiseerd vaststellen van recht, hoogte en duur van de uitkering. Aan de besparing liggen verschillende randvoorwaarden ten grondslag. Allereerst vraagt inmiddels ruim 90% van de klanten van UWV digitaal een WW-uitkering aan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van DigiD als authenticatievoorziening. Daarnaast is gekeken naar de mogelijkheden om in toenemende mate gebruik te maken van reeds beschikbare gegevens. Door middel van de zogenaamde dagloonmodule bepaalt UWV nagenoeg zonder extra uitvraag op basis van de gegevens in de door UWV beheerde Polisadministratie¹ volledig geautomatiseerd het dagloon. Dit is mede mogelijk gemaakt via aanpassing van het Dagloonbesluit (aanpassing regelgeving). In totaliteit is hiermee een besparing van ca. € 60 miljoen per jaar gerealiseerd op de vaststelling van recht, hoogte en duur van de uitkering. Deze besparing wordt voor een deel gerealiseerd in de periode na 2013.

Ten aanzien van de inzet van basisregistraties zijn voor de UWV-situatie nuanceringen te maken. Voorafgaand aan het verplicht gebruik van de GBA (thans BRP) was UWV al tientallen jaren afnemer van GBA-gegevens. Met de komst van het wettelijke verplicht gebruik van de GBA (BRP) heeft UWV een terugmeldregime moeten inrichten en Nederlandse gemeenten moeten faciliteren bij inzicht in bij UWV bekende adresgegevens. Daarnaast bouwt UWV thans een mechanisme in dat uitkeringsbetaling schorst/opschort bij onjuiste registratie (VOW). Tegenover deze kosten staan zeer beperkt baten, aangezien de kwaliteit van de GBA op de voor UWV relevante onderdelen nagenoeg niet verbetert. Het effect van de door UWV getroffen maatregelen manifesteert zich vooral bij gemeenten en andere afnemers van GBA-gegevens.

Op grond van het voorstaande kan worden gesteld dat het bestaan van digitale voorzieningen en aangepaste inzet van digitaal beschikbare gegevens er mede voor heeft gezorgd dat UWV forse besparingen heeft weten te realiseren. De beschikbaarheid van deze gegevens en voorzieningen is een belangrijke randvoorwaarde geweest voor de realisatie van de besparingen, zoals bijvoorbeeld ook aanpassing van wetgeving dat is geweest. De gerealiseerde besparingen kunnen daardoor niet 1-op-1 worden gekoppeld aan de beschikbaarheid basisregistraties en specifieke voorzieningen, maar het belang hiervan is onmiskenbaar aanwezig. Daarbij wordt benadrukt dat het gebruik van basisregistraties in ook tot extra uitgaven heeft geleid.

In de brief wordt gesteld dat de reeds gerealiseerde besparingen een indicatie kunnen vormen voor de potentiële toekomstige bijdrage aan de nog in te vullen taakstellingen. Het is ontegenzeggelijk waar dat ook bij de nog in te vullen taakstellingen gebruik zal worden gemaakt van basisregistraties en DigiD. De in deze brief geschetste besparingen dienen echter vooral als indicatie van datgene dat reeds bereikt is.

Met vriendelijke groet,

José L. Jansen
Lid Raad van Bestuur UWV

---

¹ Hierbij dient echter wel aangetekend te worden dat de Polisadministratie geen basisregistratie is.

Bijlage 1 – Overzicht bezuinigingen 2009-2013

TOTAALOVERZICHT	2009	2010	2011	2012	2013
Bezuinigingen fusie UWV -CWI	25,0	70,0	100,0	127,0	127,0
Baten vernieuwing		60,0	120,0	120,0	120,0
Bedrijfsvoeringskorting			5,0	5,0	5,0
Arbeidsproductiviteitskorting				14,2	28,2
Korting demissionair kabinet Balkenende IV				23,0	23,0
Taakstelling kleinere overheid Rutte I					60,8
Taakstelling gerichte bemiddeling Rutte I				30,0	50,0
Taakstelling lenteakkoord 2012					2,3
Totaal structurele besparingen cumulatief	25	130	225	319	416

Reactie DUO op financiële uitvraag

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 30155, 9700 LG Groningen

Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid
secretaris generaal
de heer drs. A.H. Annink
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum 8 mei 2014
Betreft SGO-3 'versnelde effectieve inzet basisregistraties'

Geachte heer Annink,

In uw brief van 8 januari 2014 wordt in het kader van SGO-3 'versnelde effectieve inzet basisregistraties' gevraagd naar een overzicht van de efficiencyverbeteringen die DUO vanaf 1 januari 2009 t/m 31 december 2013 heeft gerealiseerd met de toepassing van (gegevens in) het stelsel van basisregistraties en DigiD. In antwoord op deze vraag kan ik u als volgt informeren.

DUO maakt voor de uitvoering van haar processen gebruik van drie belangrijke basisregistraties: het NHR (onderwijsinstellingen), het GBA (persoonsgegevens) en de BRI (inkomen). De uitwisseling van gegevens verloopt ook al vele jaren digitaal. Recente vernieuwingen in deze gegevensuitwisselingen leveren kwalitatieve verbeteringen op voor burger, onderwijsveld en DUO. DUO hecht grote waarde aan een versnelde en effectievere inzet van de basisregistraties en de gegevensuitwisseling binnen de overheid. Een voorbeeld ter illustratie.

In de periode 2002 tot heden is in alle sectoren van het onderwijsveld het zogenaamde onderwijsnummer ingevoerd. De onderwijsinstellingen leveren de gegevens van de onderwijsdeelnemers aan DUO in het kader van de vaststelling van de bekostiging van onderwijsinstellingen en beleidsinformatie. Voor het onderwijsveld heeft dit een aanzienlijke reductie van de administratieve lasten met zich meegebracht. De gegevens van de ingeschreven leerlingen en studenten worden in het basisregister onderwijs beheerd. In de uitwisseling van de gegevens tussen onderwijsinstellingen en DUO wordt o.a. gebruik gemaakt van de gegevens uit het GBA/BPR. Hierdoor zijn indirect ongeveer 8.000 onderwijsinstellingen op het GBA/BPR aangesloten. Naast een reductie van de administratieve lasten heeft de invoering van het onderwijsnummer door oa de aansluiting op het GBA/BPR geleid tot een verbetering van de kwaliteit van de gegevens.

Contact

Postbus 30155
9700 LG Groningen

T 050 599 9117

Bezoekadres

Kempkensberg 12
9722 TB Groningen

www.duo.nl

Uw brief van

8 januari 2014

Uw verzoek van

-

Onze referentie

HD/014.043

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De gegevens in het basisregister onderwijs worden in toenemende mate ingezet in de uitwisseling met andere uitvoeringsorganisaties. DUO ziet dit als een goede ontwikkeling in het stelsel van basis- en sectorregistraties. Door de gegevens effectief in te zetten worden administratieve lasten verlicht en wordt de dienstverlening aan de burger verbeterd.

—
—
Hoewel niet specifiek voor dit doel vastgelegd kan gesteld worden dat door de aansluiting op het stelsel van basisregistraties het voor DUO mede mogelijk is geweest om de aan haar in de afgelopen jaren opgelegde taakstellingen te realiseren. Die taakstelling bedraagt voor DUO totaal circa € 38 miljoen. DUO hecht dan ook grote waarde aan het verdere uitbreiden, versnellen en effectiever inzetten van het stelsel van (basis)registraties. Die zijn tevens van groot belang om de dienstverlening aan onderwijsinstellingen en studenten op peil te houden, administratieve lasten te verlichten en de opgelegde taakstellingen te realiseren.

Met vriendelijke groet,
directeur-generaal Dienst Uitvoering Onderwijs

Drs. R.J.A. Kerstens

Reactie SVB op financiële uitvraag

Sociale Verzekeringsbank

Raad van Bestuur
Van Heuven Goedhartlaan 1
Postbus 1100
1180 BH Amstelveen
Telefoon (020) 656 56 56
Fax (020) 656 48 01
Internet www.svb.nl

Ministerie Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Dhr. R.A. van der Ziel MSc
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Telefoonnummer
28 februari 2014	RvB.29/14/RB/jvr	Luc Boss	020-6564802

Betreft: inventarisatie efficiencyverbeteringen als gevolg van e-overheid

Geachte heer Van der Ziel,

In uw brief van 8 januari 2014 met referentie 2014-0000002547 vraagt u namens SG Ton Annink aan de SVB om een overzicht te geven van de efficiencyverbeteringen die wij hebben gerealiseerd door gebruik van basisregistraties en DigiD. Hierbij treft u ons antwoord aan.

In algemene zin is evident dat gemeenschappelijke voorzieningen zoals DigiD en de basisregistraties voorwaardelijk zijn geweest voor een substantieel deel van de besparingen die de SVB de afgelopen jaren heeft gerealiseerd. Dit zal in de toekomst niet anders zijn. Echter, om de besparingen werkelijk mogelijk te maken, hebben wij een grote hoeveelheid aan maatregelen, verbeteringen en procesoptimalisaties doorgevoerd. Het aandeel van de inzet van DigiD en basisregistraties in de totale bezuiniging is daardoor voor ons niet vast te stellen. Ter illustratie een voorbeeld. De SVB is een van de eerste gebruikers van de elektronische berichtenbox voor burgers op Mijn.Overheid. Burgers hebben DigiD nodig om de box te gebruiken. De inzet van deze berichtenbox realiseert besparingen in de papieren poststroom van de SVB, maar daarvoor moet wel geïnvesteerd worden in de technische aansluiting op de berichtenbox, moeten werkprocessen worden aangepast en worden kosten gemaakt voor gebruik en beheer van de box en voor de communicatie met onze klanten hierover. Wat dit voorbeeld laat zien, is dat DigiD een randvoorwaarde is voor het gebruik van een voorziening die efficiënter werken mogelijk maakt, maar dat enkel de beschikbaarheid van DigiD nog geen besparing realiseert.

De SVB heeft in de afgelopen jaren (rekenend vanaf 2006 t/m 2013) circa € 65 miljoen aan besparingen gerealiseerd waarvan een belangrijk deel uit efficiency bestaat. De komende jaren zal dit bedrag verder oplopen tot een totale besparing van ruim € 95 miljoen eind 2018 (zie overzicht onder aan deze brief). Een substantieel deel van de al gerealiseerde en nog te realiseren besparingen (circa 70%) heeft personele consequenties en hangt direct of indirect samen met de automatisering van de gevalsbehandeling en digitalisering van de gegevensuitwisseling in de keten. Zowel DigiD als de basisregistraties zijn hierbij instrumenteel om een zoveel mogelijk digitale gevalsbehandeling te kunnen (blijven) realiseren. Dit komt tot uiting in het integraal bedrijfsvoeringsmodel van de SVB, met als uitgangspunt 'high tech, high touch'. Hierin wordt de klant gefaciliteerd om zoveel mogelijk zelf te kunnen doen via digitale kanalen, waarbij de verdere afhandeling door de SVB ook zo veel mogelijk geautomatiseerd verloopt (high tech). Alleen wanneer dat noodzakelijk is, is er sprake van direct klantcontact en handmatige gevalsbehandeling ('high touch').

Samenvattend zorgt het bestaan van digitale voorzieningen en digitaal beschikbare gegevens van klanten en ketenpartners ervoor dat de SVB forse besparingen kan realiseren. Om een zoveel mogelijk digitale gevalshandling te kunnen (blijven) realiseren is aansluiting bij -en probleemloze werking van- onder meer basisregistraties en DigiD onontbeerlijk. Het huidige en toekomstige bedrijfsvoeringsmodel van de SVB is hierop gebaseerd. Wanneer bestaande gegevensuitwisselingen of digitale aanlevering van gegevens door klanten in gevaar komen door bijvoorbeeld gebrek aan onderhoud van de digitale infrastructuur, zal de handmatige gevalshandling weer toenemen met navenant stijgende kosten als gevolg.

Hoewel de gerealiseerde besparingen niet 1-op-1 kunnen worden gekoppeld aan de beschikbaarheid basisregistraties en specifieke voorzieningen, is het belang hiervan evident.

Hoogachtend,
Sociale Verzekeringsbank

R.J. Barendse
Lid Raad van Bestuur

Overzicht taakstellingen SVB t/m 2018

Bedragen x € 1 miljoen	Realisatie '06 t/m '10	2011	2012	2013	2014	2015	Totaal '11 t/m '15	2016	2017	2018	Totaal '16 t/m '18	Totaal '06 t/m '18
SVB Tien	21,4	2,2	3,3	3,2			8,7				0,0	30,1
Coalitie akkoord 2007	9,5	9,6					9,6				0,0	19,1
Arbeidsproductiviteitskorting	0,0		2,3	2,4			4,7				0,0	4,7
Versobering bedrijfsvoering	0,0	1,7					1,7				0,0	1,7
Doelmatigheidskorting	0,0		2,7				2,7				0,0	2,7
Subtotaal 'oude' taakstellingen	30,9	13,5	8,3	5,6	0,0	0,0	27,4				0,0	58,3
Regeerakkoord '10 Generieke taakstelling	0,0			2,3	3,7	2,3	8,3				0,0	8,3
Regeerakkoord '10 Additionele taakstelling	0,0			5,0	8,1	5,0	18,1				0,0	18,1
Subtotaal taakstelling Regeerakkoord '10	0,0			7,3	11,8	7,3	26,4	1,6	1,6	1,5	4,7	31,1
Taakstelling Lenteakkoord '12	0,0			0,3			0,3				0,0	0,3
Taakstelling Rutte II								2,3	3,1	1,3	6,7	6,7
Totaal	30,9	13,5	8,3	13,2	11,8	7,3	54,1	3,9	4,7	2,8	11,4	96,4
Ingevuld door												
Personele consequenties	28,5						31,1				6,4	66,0
Materiële effecten							23,0					23,0
Overig*	2,4										5,0	7,4
	30,9						54,1				11,4	96,4

Reactie CAK op financiële uitvraag

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Directie FEZ
De heer drs. A.H. Annink
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

datum: 27 februari 2014
Kenmerk: .14.0001 SGO3 MPGH
Telefoonnummer: (088) 711 4046
Uw referentie: 2014-0000002550
Betreft: Inventarisatie efficiencyverbeteringen als gevolg van e-overheid

Geachte heer Annink,

In het kader van het project SGO3 "Versnelde effectieve inzet basisregistraties" verzoekt u om een overzicht van de efficiencyverbeteringen die het CAK vanaf 1 januari 2009 tot en met 31 december 2013 (indicatief) gerealiseerd heeft met de toepassing van (gegevens in) het stelsel van basisregistraties. Aangevuld met de efficiencyverbeteringen die voortvloeien uit DigiD.

Sinds 1 januari 2009 is de Wet Basisregistratie Inkomens (BRI) van kracht. Deze wet stelt het gebruik van authentieke inkomensgegevens verplicht en bevat inkomensgegevens van circa 13 miljoen burgers. Het CAK is de eerste afnemer van inkomensgegevens uit de BRI. Aangezien de BRI nieuw was, kon op het moment van bouwen nog geen inschatting gemaakt worden van de te realiseren baten. Het CAK is uitgegaan van een besparing van € 100.000,- per jaar. De investeringen bedroegen circa € 250.000,-.

Reeds bij de invoering van de 'Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten' (Wtcg) per 1 januari 2010 is direct al gebruik gemaakt van zowel de BRI als van DigiD. Het gebruik van de BRI en DigiD zijn daarmee in de Wtcg verdisconteerd waardoor er geen sprake is van een besparing.

Besparingen (x € 1 mln)	2009	2010	2011	2012	2013
Stelsel van basisregistraties en DigiD	-/- 0,1	-/- 0,1	0,05	0,1	0,1

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.
Mocht u nog vragen hebben, ben ik graag bereid deze te beantwoorden.

Met vriendelijke groet,
CAK

Gerard Hurkmans,
Directeur ICT & Ondersteuning

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Secretaris Generaal
Dhr. Ton Annink
Postbus 90801
2509 LV DEN HAAG

**Belastingdienst /
Belastingen**

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Inlichtingen

drs. H.P. Stekelenburg
h.p.stekelenburg@minfin.nl
06-18607842

Ons kenmerk
BLKB 2014- 723

Uw brief (kenmerk)
2013-0000179984

Datum 14 april 2014
Betreft Inventarisatie efficiencyverbeteringen als gevolg van e-overheid

Geachte heer Annink,

Naar aanleiding van uw brief, d.d. 8-1-2014, waarin u ons verzoekt om inzicht te geven in het besparingpotentieel van het zgn SGO3-project betreffende "versnelde effectieve inzet basisregistraties", inclusief de verbeteringen die voortvloeien uit toepassing van DigiD, wil ik u het volgende aangeven:

De Belastingdienst legt verantwoording af over haar financiële beleid en daarbij ook het behalen van de haar opgelegde financiële taakstellingen, middels de daarvoor gebruikelijke verantwoordingslijnen. Hierbij wenst de Belastingdienst verantwoording af te leggen over het totale financiële resultaat en niet over onderliggende programma's en projecten. Dit staat nog los van het vraagstuk dat het vaak erg lastig of zelf onmogelijk is om een rechtsreeks en direct verband te leggen tussen genomen maatregelen en de financiële besparingen.

Vwb de specifieke vraag voor inzet basisregistraties en DigiD zijn wij echter van mening dat dit niet geleid heeft tot besparingen, omdat deze onderwerpen reeds afdoende in onze organisatie waren ingeregeld.

Ik kan u wel aangeven dat de voortgaande digitalisering bij de Belastingdienst een aantal positieve gevolgen heeft gehad voor ons primaire proces en de dienstverlening aan burgers en ondernemingen. Ter illustratie een aantal voorbeelden, die we reeds in eerder stadium met het ministerie van WenR deelden:

Digitalisering dienstverlening (primaire proces)

De massaliteit van onze processen is groot. Enkele cijfers: 11 miljoen aangiften Inkomensheffing, 0,8 miljoen aangiften Vennootschapsbelasting, 0,6 miljoen werkgemers in de Loonheffingen, 1,5 miljoen ondernemers in de Omzetbelasting, 8 miljoen toeslaggerechtigden, 16 miljoen telefoontjes bij de BelastingTelefoon, 11 miljoen TEU containers in de havens en 53 miljoen passagiers die de Douane op Schiphol passeren. Daarnaast voert de Belastingdienst een groot aantal andere

heffingen uit en verricht diensten voor derden. Belastingdienst heeft grote stappen gemaakt op het gebied van digitalisering van haar dienstverlening. Een aantal voorbeelden:

**Belastingdienst /
Belastingen**

**Ons kenmerk
BLKB 2014- 723**

- Alle Nederlanders krijgen binnen mijnoverheid.nl een account met een berichtenbox. De Belastingdienst heeft al meer dan 8 miljoen Toeslagbrieven in deze berichtenboxen geplaatst.
- Voorgevulde Aangifte (VIA). Het betreft 9 miljoen aangiften waarvan meer dan de helft in beginsel volledig is voor ingevuld. De volgende cijfers geven een indruk van de aantallen gegevens. De VIA bevat:
  - o 22 miljoen inkomensgegevens (van werkgevers, uitkeringsinstanties).
  - o 2 miljoen studiegegevens (scholen, universiteiten).
  - o 60 miljoen spaargegevens (banken).
  - o 25 miljoen WOZ- en hypotheekgegevens (gemeenten, banken).
  - o 650.000 gegevens van polissen voor lijfrentes (verzekeraars).
  - o gegevens van gastouders, zorgverleners PGB, premies AOV etc.

Daarnaast wil ik u wijzen op de concept-nota "Good practices": Departementale voorbeelden in de geest van de doelen van de Hervormingsagenda" van DGOBR, waarin een breed overzicht gegeven wordt van behaalde resultaten rond de Hervormingsagenda, waaronder veel ICT-relateerde onderwerpen.

Mijn conclusie is dat er op het terrein van digitalisering binnen het Rijk veel positieve ontwikkelingen zijn geweest, die enerzijds hebben geleid tot noodzakelijke investeringen en anderzijds tot een efficiënter primair proces en een verbeterde dienstverlening aan burgers en ondernemingen. Vwb de financiële consequenties richten wij ons op het behalen van de aan ons opgelegde en ingeboekte taakstellingen met behoud van dienstverlening aan burgers en ondernemingen.

Met vriendelijke groet,

Hans Blokpoel
Algemeen Directeur Belastingen

BIJLAGE 6

DE FINANCIËLE UITKOMSTEN VAN DE BUSINESS CASES

Business case 1. Breder gebruik persoonsgegevens

Alle bedragen x € 1 miljoen

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ev.
Baten	€ 71,3	€ 97,4	€ 103,5	€ 109,6	€ 114,7	€ 120,8	€ 120,8
Bedrijfsvoering rijksoverheid							
▪ waarvan IND	€ 1,9	€ 2,0	€ 2,1	€ 2,2	€ 2,3	€ 2,4	€ 2,4
Overige geldstromen							
▪ waarvan woningcorporaties	€ 46,0	€ 48,7	€ 51,3	€ 54,0	€ 56,6	€ 59,3	€ 59,3
Extrapolatie	€ 23,4	€ 46,7	€ 50,1	€ 53,4	€ 55,8	€ 59,1	€ 59,1
Kosten	€ -29,4	€ -6,4	€ -6,4	€ -6,4	€ -6,4	€ -6,4	€ -6,4
Geschatte kosten realisatie en exploitatie							
▪ waarvan VenJ (IND)	€ -2,3	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3	€ -0,3
▪ waarvan woningcorporaties	€ -27,1	€ -6,1	€ -6,1	€ -6,1	€ -6,1	€ -6,1	€ -6,1
▪ waarvan overige extrapolatie	-PM	-PM	-PM	-PM	-PM	-PM	-PM
Risico's	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Waaronder: oneigenlijk gebruik en misbruik gegevens, verplichting tot aansluiten op het stelsel, burgers stellen gegevens niet digitaal ter beschikking, identiteitsfraude, latere beschikbaarheid eID infrastructuur	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Resultaat	€ 41,9	€ 91,0	€ 97,1	€ 103,2	€ 108,3	€ 114,4	€ 114,4

Business case 2. Doelgroepbeleid

Alle bedragen x € 1 miljoen

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021 ev.
Baten	€ 100,6	€ 100,6	€ 100,6	€ 100,6	€ 100,6	€ 100,6	€ 100,6
Bedrijfsvoering rijksoverheid	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,3	€ 6,3
Grote geldstromen							
▪ waarvan rijksoverheid	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,5
▪ waarvan gemeenten	€ 21,5	€ 21,5	€ 21,5	€ 21,5	€ 21,5	€ 21,5	€ 21,5
Extrapolatie	€ 50,3	€ 50,3	€ 50,3	€ 50,3	€ 50,3	€ 50,3	€ 50,3
Kosten	€ -29,8	€ -11,6	€ -11,6	€ -11,6	€ -11,6	€ -11,6	€ -11,6
Geschatte kosten realisatie en exploitatie							
▪ waarvan rijksoverheid*	€ -11,6	€ -2,5	€ -2,5	€ -2,5	€ -2,5	€ -2,5	€ -2,5
▪ waarvan gemeenten	€ -3,3	€ -3,3	€ -3,3	€ -3,3	€ -3,3	€ -3,3	€ -3,3
▪ waarvan extrapolatie*	€ -14,9	€ -5,8	€ -5,8	€ -5,8	€ -5,8	€ -5,8	€ -5,8
Risico's	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Waaronder: slechtere economische omstandigheden met meer betalingsproblemen, tegenvallend gebruik van de faciliteit, niet-persoonsgerichte aanpak, te beperkt beeld door ontbreken schuldpositie bij private partijen	PM	PM	PM	PM	PM	PM	PM
Totalen							
Subtotaal	€ 70,8	€ 89,0	€ 89,0	€ 89,0	€ 89,0	€ 89,0	€ 89,0
Besparingsverliezen	€ -22,2	€ -17,8	€ -13,4	€ -9,0	€ -4,4		
Resultaat	€ 48,6	€ 71,2	€ 75,6	€ 80,0	€ 84,6	€ 89,0	€ 89,0

* Inclusief investering € 9,1 miljoen in 2015.

Business case 3. Opschorten dienstverlening

<i>Alle bedragen x € 1.000</i>	2015	2016	2017	2018	2019 e.v.*
Baten	€ 1.937	€ 2.212	€ 2.487	€ 2.762	€ 3.037
▪ <i>waarvan BZK</i>	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
▪ <i>waarvan uitvoeringsorganisaties</i>	€ 150	€ 152	€ 154	€ 156	€ 158
▪ <i>waarvan gemeenten</i>	€ 1.788	€ 2.060	€ 2.333	€ 2.606	€ 2.879
▪ <i>waarvan bedrijfsleven</i>	+	+	+	+	+
▪ <i>waarvan burgers</i>	+	+	+	+	+
Grote geldstromen	substantieel	substantieel	substantieel	substantieel	substantieel
Geschatte kosten realisatie en exploitatie	€ 16.636	€ 3.422	€ 1.907	€ 1.142	€ 1.127
▪ <i>waarvan BZK</i>	€ 2.000	€ 400	€ 400	€ 400	€ 400
▪ <i>waarvan uitvoeringsorganisaties</i>	€ 3.898	€ 2.636	€ 1.128	€ 371	€ 363
▪ <i>waarvan gemeenten</i>	€ 10.738	€ 386	€ 378	€ 371	€ 363
Risico's					
Ordegrootte risico van voorwaarden en uitgangspunten voor haalbaarheid gepresenteerde BC					
▪ <i>Aantal rode adressen (minimaal 8% voor positieve BC)</i>	<i>onzeker</i>	<i>onzeker</i>	<i>onzeker</i>	<i>onzeker</i>	<i>onzeker</i>
▪ <i>Ontwikkelingskosten authenticatiesysteem</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>
▪ <i>Kosten aanpassing systemen uitvoeringsorganisaties</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>	<i>gemiddeld</i>
▪ <i>'Raken' kwetsbare groepen</i>	<i>aanwezig</i>	<i>aanwezig</i>	<i>aanwezig</i>	<i>aanwezig</i>	<i>aanwezig</i>
▪ <i>Verbreiding van de maatregel als voorwaarde</i>	<i>beperkt</i>	<i>beperkt</i>	<i>beperkt</i>	<i>beperkt</i>	<i>beperkt</i>
▪ <i>Rechtsgeldige terugmelding</i>	<i>groot</i>	<i>groot</i>	<i>groot</i>	<i>groot</i>	<i>groot</i>
Resultaat	€ -14.699	€ -1.210	€ 580	€ 1.620	€ 1.910

* De totale kosten nemen tot 2023 nog af tot € 1.037 per jaar. De totale baten nemen tot 2023 nog toe tot € 4.686 per jaar.

Business case 4: één bankrekeningnummer per BSN

	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Alle bedragen x € 1 duizend</i>					
Baten (bedrijfsvoering en grote geldstroom)	Nvt.	€ 3.300	€ 6.599	€ 9.900	€ 13.198
<i>Besparingsverliezen</i>		75%	50%	25%	0%
Baten bedrijfsvoering	Nvt.	€ 161	€ 322	€ 483	€ 643
Baten in eerdere eigen Business cases rijksoverheid	Nvt.	€ 138	€ 277	€ 415	€ 553
▪ <i>waarvan UWV</i>	Nvt.	€ 50	€ 100	€ 150	€ 200
▪ <i>waarvan SVB</i>	Nvt.	€ 63	€ 127	€ 190	€ 253
▪ <i>waarvan DUO</i>	Nvt.	€ 25	€ 50	€ 75	€ 100
Vermeden correctieve activiteiten (UWV)	Nvt.	€ 10	€ 20	€ 30	€ 40
Efficiencywinst gemeenten	Nvt.	€ 13	€ 25	€ 38	€ 50
Baten grote geldstroom	Nvt.	€ 3.139	€ 6.277	€ 9.417	€ 12.555
Vermeden fraude rijksoverheid	Nvt.	€ 1.075	€ 2.150	€ 3.225	€ 4.300
▪ <i>waarvan UWV</i>	Nvt.	€ 800	€ 1.600	€ 2.400	€ 3.200
▪ <i>waarvan SVB</i>	Nvt.	€ 275	€ 550	€ 825	€ 1.100
Besparing oninbare vorderingen (UWV)	Nvt.	€ 151	€ 302	€ 454	€ 605
Vermeden fraude gemeenten	Nvt.	€ 1.913	€ 3.825	€ 5.738	€ 7.650
Kosten (bedrijfsvoering)	€ -13.482	€ -111	€ -111	€ -111	€ -111
Kosten in eerdere eigen Business cases	€ -10.532	€ -111	€ -111	€ -111	€ -111
▪ <i>waarvan UWV</i>	€ -3.637	€ -111	€ -111	€ -111	€ -111
▪ <i>waarvan SVB</i>	€ -145	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
▪ <i>waarvan DUO</i>	€ -6.750	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
Verbreiding huidig register	€ -2.000	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
Aansluitkosten gemeenten	€ -950	Nihil	Nihil	Nihil	Nihil
Risico's (grote geldstroom)	Nvt.	€ -1.495	€ -2.988	€ -4.482	€ -5.975
Vermeden fraude blijkt nihil bij rijksoverheid (kans 50%)	Nvt.	€ -538	€ -1.075	€ -1.613	€ -2.150
Vermeden fraude blijkt nihil bij gemeenten (kans 50%)	Nvt.	€ -957	€ -1.913	€ -2.869	€ -3.825
Resultaat	€ -13.482	€ 1.694	€ 3.500	€ 5.307	€ 7.112

Business case 5. Open data

<i>Alle bedragen x € 1.000</i>	2014	2015	2016	2017	2018 ev.
Baten	€ 0	€ 10.820	€ 21.542	€ 32.156	€ 42.639
<i>Besparingsverliezen</i>		75%	50%	25%	0%
Bedrijfsvoering		€ 127	€ 252	€ 373	€ 490
▪ <i>waarvan Kadaster</i>		€ 69	€ 138	€ 205	€ 271
▪ <i>waarvan KvK</i>		€ 58	€ 114	€ 168	€ 219
Grote geldstromen		€ 10.692	€ 21.290	€ 31.783	€ 42.149
▪ <i>belastingeffect (omzetverlies)</i>		€ 4.238	€ 8.381	€ 12.419	€ 16.330
▪ <i>belastingeffect (eco. bedr.)</i>		€ 6.455	€ 12.909	€ 19.364	€ 25.819
Kosten	€ -618	€ -64.184	€ -42.522	€ -21.317	€ -82.266
Kosten realisatie / exploitatie	€ -618	€ -618	€ -618	€ -618	€ -618
▪ <i>waarvan lenM (Kadaster)</i>	€ -309	€ -309	€ -309	€ -309	€ -309
▪ <i>waarvan EZ (KvK)</i>	€ -309	€ -309	€ -309	€ -309	€ -309
Geschat omzetverlies		€ -21.189	€ -41.904	€ -62.096	€ -81.648
▪ <i>waarvan lenM (Kadaster)</i>		€ -11.491	€ -22.882	€ -34.122	€ -45.094
▪ <i>waarvan EZ (KvK)</i>		€ -9.698	€ -19.022	€ -27.974	€ -36.554
Resultaat	€ -618	€ -10.987	€ -20.980	€ -30.558	€ -39.627

Business case 6. Inzage- en correctie

Alle bedragen x € 1.000	2015	2016	2017	2018	2019 ev.
Baten		€ 17,2	€ 34,1	€ 48,8	€ 65,7
<i>Besparingsverliezen</i>		75%	50%	25%	0%
Bedrijfsvoering		€ 11,2	€ 22,1	€ 30,9	€ 41,8
▪ <i>waarvan UWV (verbeterde datakwaliteit)</i>		<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
▪ <i>waarvan CAK (verbeterde datakwaliteit)</i>		€ 0,9	€ 1,8	€ 2,7	€ 3,6
▪ <i>waarvan SVB (verbeterde datakwaliteit)</i>		€ 0,3	€ 0,3	€ 0,2	€ 0,2
▪ <i>waarvan DUO (verbeterde datakwaliteit)</i>		<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
▪ <i>waarvan Agentschap BRP (digitale afhandeling)</i>		€ 5	€ 10	€ 14	€ 19
▪ <i>waarvan gemeenten (digitale afhandeling)</i>		€ 5	€ 10	€ 14	€ 19
Grote geldstromen		€ 6,0	€ 12,0	€ 17,9	€ 23,9
▪ <i>vermeden fraude sociale zekerheid (onverdeeld)</i>					
Kosten	€ 1.060	€ 319	€ 319	€ 319	€ 319
Geschatte kosten realisatie en exploitatie	€ 1.060	€ 319	€ 319	€ 319	€ 319
▪ <i>waarvan BZK (Agentschap BRP)</i>	€ 685	€ 206	€ 206	€ 206	€ 206
▪ <i>waarvan EZ (Kamer van Koophandel)</i>	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.
▪ <i>waarvan FIN (Belastingdienst)</i>	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.
▪ <i>waarvan BZK (Logius)</i>	€ 375	€ 113	€ 113	€ 113	€ 113
▪ <i>waarvan gemeenten</i>	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.	Nvt.
Risico's	PM	PM	PM	PM	PM
Geschatte kosten realisatie en exploitatie	PM	PM	PM	PM	PM
▪ <i>meer inzet door gemeenten voor inzage</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
▪ <i>hoger niveau authenticatie vereist</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>	<i>Nihil</i>
▪ <i>fraude door laagdrempeliger correctieverzoeken</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
▪ <i>reputatie- en afbreukrisico's</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>	<i>PM</i>
Resultaat	€ -1.060	€ -302	€ -285	€ -270	€ -253

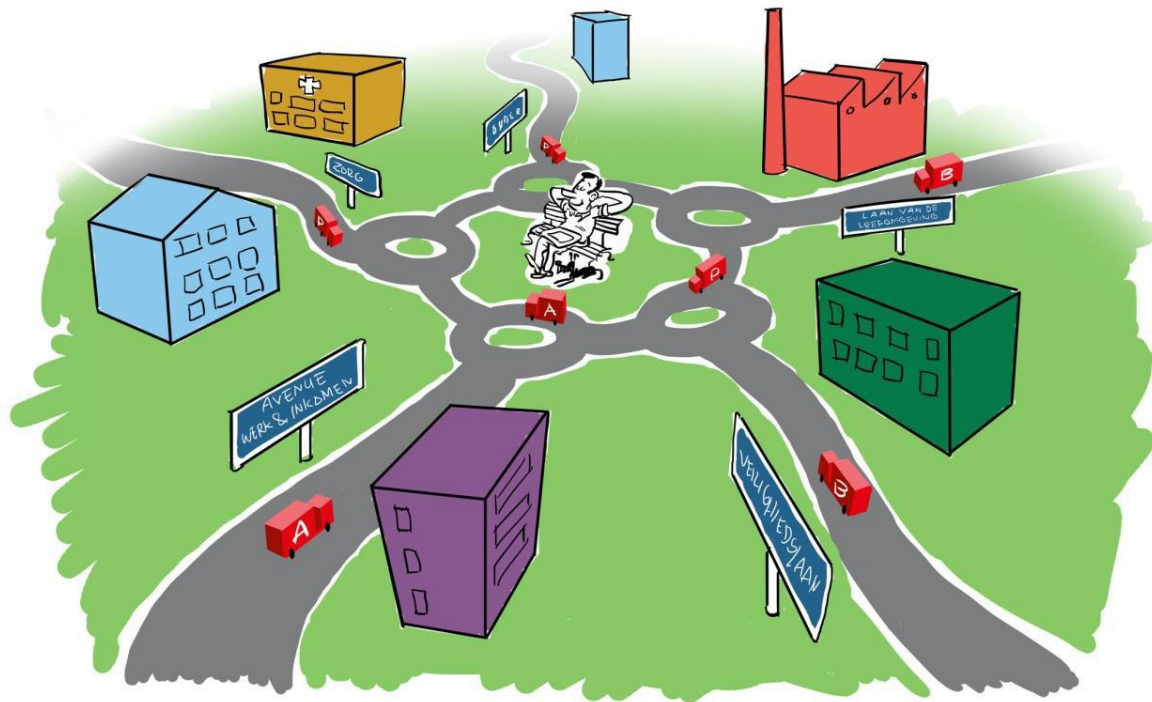
Samenvattende tabel van de noodzakelijke investeringen en beheerslasten voor het Rijk indien de vier positieve business cases worden uitgevoerd

<i>Alle bedragen x € 1 miljoen</i>	NCW (15 jaar)	Investeringen	Structureel
1. Breder gebruik persoonsgegevens*	€ -3	€ -2	€ 0
2. Doelgroepenbeleid**	€ -39	€ -9	€ -6
3. Opschorten overheidsdienstverlening	€ -14	€ -9	€ -1
4. Eén bankrekeningnummer	€ -13	€ -13	€ 0
Totaal	€ -30	€ -24	€ -1

* NCW over 7 jaar. Kosten van invoering eID zijn niet meegenomen.

** NCW over 7 jaar.

BIJLAGE 7 VALIDATIE EN IMPACTANALYSE ROTONDEMODEL

Inhoud

1. Inleiding
  - 1.1 Aanpak
  - 1.2 Conclusies
  - 1.3 Vervolgstappen
  - 1.4 Samenvatting validatie
2. Matrix Impactanalyse

N.B. Dit betreft de validatie en impactanalyse op hoofdlijnen. De volledige validatie en impactanalyse is te vinden op <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/digitale-overheid> (klik op 'documenten en publicaties' en zoek op trefwoord 'SGO3-eindrapport').

1. Inleiding

De stuurgroep heeft in haar vergadering van 27 november 2014 besloten om een validatie en impactanalyse uit te laten voeren op het rotondemodel van het stelsel van basisregistraties. Dit rotondemodel is door de Task Force vereenvoudiging stelsel van basisregistraties geadviseerd als vereenvoudiging van het huidige stelsel ('alles draait om de eenvoud').

1.1 Aanpak

De validatie is uitgevoerd door een expertgroep onder leiding van Frans Haverkamp. Die validatie heeft zich gericht op de vraag of en hoe het rotondemodel informatiekundig en technisch kan werken. De bevindingen van de expertgroep vormen de basis van de impactanalyse. De expertgroep heeft ook suggesties gedaan voor vervolgstappen, die ook onderdeel vormen van deze rapportage. De uitgebreide rapportage van de expertgroep die de validatie heeft uitgevoerd vindt u in de volledige rapportage validatie en impactanalyse.

In de impactanalyse wordt de impact beschreven van verschillende aspecten die door de invoering van het rotondemodel worden geraakt. Die aspecten zijn politiek/bestuurlijk, wet- en regelgeving, informatiekundig, technisch, organisatorisch, financieel en veranderkundig. Per aspect wordt de bestaande situatie vergeleken met de gewenste. Daarvoor wordt, naast de input van de expertgroep gebruik gemaakt van 2 concrete casussen. In het kader van het SGO-3 onderzoek 'Slim bevragen' wordt een toepassing geschetst op basis van het rotondemodel. De casussen en het onderzoek worden beschreven in de volledige rapportage validatie en impactanalyse.

De impact wordt beschreven in een matrix die per aspect aangeeft wat de gewenste situatie is (de soll-situatie), wat er al is (de ist-situatie) en wat er nog moet worden gerealiseerd of geregeld (de gap). In de gap wordt dus de impact beschreven die afhankelijk van de vraag of er veel of minder moet gebeuren, klein, middelgroot of groot kan zijn. Wat betreft de gewenste situatie wordt uitgegaan van 2020, waarbij 2017 een belangrijk tussenstation is. De impactanalyse levert wat betreft het rotondemodel de input op voor een initiële blueprint (een blueprint op hoofdlijnen) voor de programmadefinitie.

Op basis van de validatie en impactanalyse kan de stuurgroep de haalbaarheid van het rotondemodel inschatten.

1.2 Conclusies

De Task Force heeft het rotondemodel gepresenteerd als een volgende stap in de ontwikkeling van het stelsel van basisregistraties. **De Expertgroep concludeert** dat het rotondemodel valide en haalbaar is. De expertgroep heeft ten behoeve van de implementatie van het model een aantal aanbevelingen gedaan, waarmee in het kader van de Impactanalyse rekening is gehouden.

De hoofdconclusie van de impactanalyse luidt dat het rotondemodel kan worden gezien als een doorontwikkeling van het huidige stelsel van basisregistratie naar een stelsel van gegevensuitwisseling of gegevensuitwisselingsstelsel. De benodigde gegevensuitwisseling binnen het stelsel verloopt via de rotonde. De voorstellen van de Expertgroep die we in deze impactanalyse als uitgangspunt nemen, behelzen slim door ontwikkelen van wat er is volgens een duidelijke structuur. Daardoor is de impact van het rotondemodel over het algemeen te overzien.

Per aspect kan het volgende worden geconcludeerd.

- **Politiek** is de impact van het rotondemodel klein. Politiek sluit het rotondemodel aan bij lopende ontwikkelingen rond de 3 decentralisaties, het centraal stellen van burger en bedrijf in het kader van 'Digitaal 2017' met de daarbij behorende transparantie (logging) en zorgvuldigheid (privacy- en beveiliging) over het gegevensgebruik.
- **Bestuurlijk** is de impact middelgroot. Het rotondemodel vraagt om centrale bestuurlijke regie. Omdat al is besloten om tot een Generieke Digitale Infrastructuur (GDI) te komen onder regie van een Nationaal Commissaris en de rotonde als doorontwikkeling van het stelsel van basisregistraties onderdeel is van die GDI, is de bestuurlijke impact van het rotondemodel te overzien. Het rotondemodel vereist dat bestuurlijk gezien vooral de wat-vraag aandacht krijgt en de hoe-vraag wordt overgelaten aan partijen die ervaring hebben met gegevensuitwisseling. Bestuurlijk gezien zal men zich hard moeten maken voor de inzet van intermediairs en mogelijk zelfs de oprichting ervan.
- **Juridisch** is de impact van het rotondemodel relatief groot. Er is een aantal wettelijke voorzieningen nodig, die de verkeersregels van het gegevensverkeer via de rotonde borgen. Daarbij zal ook gekeken moeten worden naar de privacy-regelgeving, om te kijken welke aanpassingen nodig en mogelijk zijn om het gebruik van gegevens die een relatie hebben met personen te vergemakkelijken.
- **Informatiekundig en technisch** is de impact klein. Informatiekundig en technisch kan worden voortgebouwd op de bestaande stelselvoorzieningen omdat deze ook nodig zijn voor de rotonde. Er zullen geen ingewikkelde architecturen hoeven te worden ontwikkeld. Het rotondemodel draait om een beperkte set afspraken.
- **Organisatorisch** is de impact middelgroot. Er zullen intermediaire functies moeten worden ingericht die via de rotonde gegevens uit de verschillende gegevensdomeinen ontsluiten. Die intermediaire functies bestaan grotendeels al, maar het ene domein is daar verder in dan het andere. Daarnaast blijven de organisaties die de basisregistraties beheren grotendeels dezelfde functie behouden die ze nu hebben, echter, de gegevensuitwisseling zal plaatsvinden via de intermediaire functies van de rotonde.

- **Financieel** is de impact klein. Omdat we de dingen anders gaan doen, maar geen andere dingen gaan doen, waarbij gebruik wordt gemaakt van bestaande informatiekundige en technische voorzieningen en aan wordt gesloten bij bestaande organisatorische ontwikkelingen, zijn er overall geen additionele financiële voorzieningen nodig. Ook investeringen die al zijn gedaan, zoals de NHR-kopieën die ten behoeve van grote bestandsuitwisselingen bij grote uitvoeringsorganisaties zijn neergezet, blijven hun nut en noodzaak behouden in het rotondemodel.
- **Veranderkundig** is de impact middelgroot. Enerzijds valt de impact mee omdat het rotondemodel de mogelijkheid biedt om per gegevensdomein de gegevenslogistiek te organiseren op een wijze die past bij dat gegevensdomein. Anderzijds vergt het van de overheid om wat betreft de informatievoorziening, meer vanuit een concerngedachte te denken. Dat valt over het algemeen niet mee. De belangrijkste verandering is dat de organisaties die in een gegevensdomein zitten, voortaan bij hun intermediair moeten zijn: in plaats van bilaterale afspraken over gegevensuitwisseling moet men zich houden aan de daarover gemaakte gezamenlijke afspraken. De Nationaal Commissaris kan daarin een belangrijke regisserende rol in spelen.

1.3 Vervolgstappen

De impactanalyse maakt duidelijk dat bij elkaar opgeteld de impact van het rotondemodel te overzien valt. De grootste impact wordt voorzien bij de regelgeving en organisatorisch. Daarbij kent het bestuurlijke aspect nog een aantal onduidelijkheden, omdat de Nationaal Commissaris nog niet is aangesteld en omdat (daarmee verband houdend) nog niet duidelijk is wat exact de GDI is en welke regelgeving daarbij hoort. Dat betekent echter niet, dat er op die punten eerst duidelijkheid moet ontstaan, voordat stappen in de richting van het rotondemodel kunnen worden gezet. Integendeel. De validatie en impactanalyse maken duidelijk dat het rotondemodel haalbaar is. De stuurgroep heeft al aangegeven dat het een wenselijke ontwikkeling is. Dat legitimeert het zetten van vervolgstappen. Die vervolgstappen zijn: (advies expertgroep).

- Formuleer de verkeersregels voor de rotonde;
- Formuleer de generieke eisen aan de intermediaire functies, aanbieders en afnemers;
- Maak de relatie concreet tussen het rotondeconcept en de Generiek Digitale infrastructuur;
- Inventariseer wat er al is (intermediaire functies, bouwstenen voor verkeersregels etc.) en ga na hoe dat gebruikt kan worden voor het vervolg (om van te leren en/of om door te ontwikkelen);

De Expertgroep beveelt twee mogelijke pilots aan:

- Uitwerking in de praktijk van de gedetineerden casus;
- Opzetten van een intermediaire functie in het zorgdomein (VWS). Het denken daarover is al begonnen.

1.4 Samenvatting validatie

Oprichting aan de expertgroep validatie

- In de eerste SGO-3-rapportage is de vereenvoudiging van het stelsel benoemd als randvoorwaarde voor de toekomstbestendigheid ervan. Door de Taskforce Versnelde effectieve inzet van basisregistraties is vervolgens het rotondeconcept geïntroduceerd, dat de uitwisseling van gegevens tussen overheidsorganisaties en met burgers en bedrijven moet vergemakkelijken.
- De stuurgroep heeft verzocht om een validatie en impactanalyse van dit rotondemodel. De validatie heeft plaatsgevonden in een tweedaagse expertsessie en een verdiepingssessie.
- De opdracht aan de expertgroep validatie luidde: Concretiseer en valideer het rotondemodel. Kan het technisch/informatiekundig werken, draagt het bij aan de vereenvoudiging van de sturing op het stelsel en aan het oplossen van bestaande problemen?

Concretisering: hoe werkt de rotonde?

- Uitgangspunt is het beeld van een rotonde waarop lanen uitkomen. Die lanen noemen we gegevensdomeinen. Binnen een gegevensdomein vallen bepaalde uitvoeringprocessen (bijvoorbeeld de bijstandsverstrekking) en bepaalde registraties (bijvoorbeeld de Polisadministratie).
- Voor de uitvoeringsprocessen in een domein zijn gegevens nodig, bijvoorbeeld om voorgevulde formulieren te kunnen maken. Die gegevens worden opgehaald uit registers, die zich in verschillende gegevensdomeinen kunnen bevinden. Om informatie uit registers op te halen worden uniek verbindende gegevens (met bestanddelen als BSN, geboortedatum, KvK-nummer, adresinformatie, etc) als een informatievraag 'op pad gestuurd' op het moment dat dat voor het uitvoeringsproces nodig is. Zij halen door een koppeling aan de juiste gegevens in een register de exact benodigde informatie over exact het juiste subject of object (persoon, rechtspersoon, gebouw of perceel) op, en keren terug om die informatie aan het uitvoeringsproces ter beschikking te stellen.
- Dit is geen autonoom proces. Al het gegevensverkeer door middel van de uniek verbindende gegevens wordt actief geregeld door intermediairs, die door ontzorging (complexiteitsreductie) toegevoegde waarde leveren in een gegevensdomein en die door de rotonde aan elkaar zijn verbonden. Op het moment dat er voor een werkproces in een gegevensdomein informatie nodig is uit een ander gegevensdomein, stuurt de vragende partij via een intermediair de juiste informatievraag op pad naar de intermediair van dat andere gegevensdomein. Ook indien de benodigde informatie zich in hetzelfde gegevensdomein als het werkproces bevindt, kan de informatielevering met behulp van de uniek verbindende gegevens worden geregeld door een intermediair van dat gegevensdomein.
- De intermediair verzorgt niet alleen het ophalen van informatie voor de uitvoeringsprocessen in het eigen domein, maar ook de levering van informatie aan de vragende intermediairs van de

andere domeinen.

- Door logging van al het gegevensverkeer door de intermediairs wordt de basis gelegd voor transparantie voor burgers en bedrijven over het gebruik van hun gegevens door de overheid.
- Gegevensuitwisseling verloopt niet langer via een kluwen van bilaterale arrangementen, maar via gestructureerd en efficiënt samenwerkende intermediairs: de rotonde. Het spaghettigehalte van de gegevensuitwisseling neemt daardoor zienderogen af en transparantie voor burgers en bedrijven is waar te maken. Verdere efficiëntie wordt bereikt door per gegevensdomein gebruikt te maken van verwijzindexen en vormen van filtering, die slim en selectief uitwisselen mogelijk maken.
- Om het rotonde-concept te laten werken is een set generieke afspraken en eisen nodig, gericht op de werking van de rotonde, de gegevens die zich erover bewegen en de werking van en communicatie tussen de intermediairs. Daarnaast is sturing nodig op de volgende aspecten: de semantiek en de kwaliteit van de uniek verbindende gegevens, de semantiek en kwaliteit van de gegevens die tussen domeinen worden uitgewisseld, de generieke voorzieningen en standaarden die uitwisseling mogelijk maken en bevorderen, beveiligingsaspecten, en privacybescherming.
- Deze set generieke afspraken en eisen heeft geen betrekking op hetgeen zich buiten de rotonde in de afzonderlijke gegevensdomeinen afspeelt of op de dienstverlening die een intermediair voor zijn domein verzorgt.

Conclusies validiteit.

De expertgroep concludeert dat het rotondeconcept een inspirerende metafoor is die zowel ordening aanbrengt in besturing- en ontwikkelingvraagstukken als toepasbaar is op de dagelijkse praktijk van gegevensuitwisseling. Ten aanzien van de drie gestelde validatievragen concludeert de expertgroep:

- *Het model kan technisch/informatiekundig werken.* Er zijn voorbeelden van de benodigde voorzieningen (intermediairs als BKWI, RINIS, PDOK, JustiD) die aantonen dat het concept realiseerbaar is.
- *Het model draagt indirect bij aan de vereenvoudiging van de sturing op het stelsel van basisregistraties.* Ieder gegevensdomein is via zijn intermediair op dezelfde manier aangesloten. Dat maakt het mogelijk om generieke afspraken te maken. Simpele verkeersregels, die alle aansluitingen en al het gegevensverkeer in één keer op dezelfde manier regelen. Ook kwaliteit en semantiek van gegevens die via de rotonde lopen zijn centraal te regelen. Sturing op één centrale set van generieke afspraken en eisen zal een aanmerkelijke vereenvoudiging betekenen ten opzichte van de huidige situatie. De uitwisseling van basisregistratiegegevens profiteert hiervan. Uitwisselingsvraagstukken worden voortaan opgelost in/op/door de rotonde. Hiermee wordt de complexiteit belegd op het niveau waar het thuis hoort.

- *Het model draagt bij aan het oplossen van bestaande problemen:*
  - Introductie van nieuwe intermediairs reduceert het spaghettigehalte van het gegevensverkeer.
  - Het model draagt bij aan het transparant maken voor burgers en bedrijven van het gebruik van gegevens door de overheid. De rotonde kan eventueel worden gebruikt worden als transferpunt voor het terugleggen van de 'eigen' gegevens bij burgers en bedrijven. Via logging door de intermediairs wordt vastgelegd welke gegevens van wie in welk uitvoeringsproces worden gebruikt, zodat daarvan een transactieoverzicht ontstaat. Dit kan als basis dienen voor transparantie hierover aan burgers en bedrijven.
  - Het model zorgt voor eenduidige terminologie, optimaliseert communicatie en bevordert eenduidigheid. Het stuurt en structureert de discussie. In dat kader constateert de expertgroep overigens dat er conceptueel geen verschil is tussen het rotondeconcept en de 'rondweg' waarover in het PSB-advies wordt gesproken. Beide modellen moeten goed in onderlinge relatie worden beschreven.
  - Het model zorgt voor volstrekte helderheid over de eisen waaraan moet worden voldaan als nieuwe (eventueel private) gegevensdomeinen zouden willen aansluiten op de rotonde: die komen daarmee immers te vallen onder de set generieke afspraken en eisen die voor de rotonde gelden.

2. Matrix Impactanalyse

	<u>ist</u>	<u>soll</u>	<u>gap</u>	<u>Impact</u> (klein/mid- den/groot)
Politiek	Gegevensuitwisseling als zodanig komt politiek steeds meer in de belangstelling te staan. Wanneer de privacy van gegevens die door de overheid worden beheerd in het geding is, ontstaat maatschappelijke onrust en is onmiddellijk de betrouwbaarheid van de overheid ook in het geding. Daarnaast verwacht de politiek dat de overheid de burger niet vaker lastig valt dan nodig is: eenmalige gegevensverstrekking meervoudig gebruik. En dat die burger digitaal zaken kan doen met de overheid. Die ambitie is/wordt verwoord in 'Digitaal 2017'. De politiek onderkent dat daarvoor een Generieke Data Infrastructuur (GDI) nodig is die het mogelijk maakt om gegevens uit te wisselen over de grenzen van sectoren heen. Daarvoor wordt een Nationaal Commissaris aangesteld.	De hiernaast aangegeven politiek/bestuurlijke ambities en besluitvorming is in principe voldoende om het rotondemodel te laten werken.	Dientengevolge is de gap tussen ist en soll klein.	<u>klein</u>
Sturing	Er is sturing op onderdelen van de rotonde (het stelsel van basisregistraties en op individuele intermediaire functies). Die is gebaseerd op vrijwillige samenwerking tussen de overheidslagen in een tijdelijk programma. Een sturingsmodel dat gericht is op de rotonde met een structurele rol voor intermediaire functies ontbreekt nog. Nieuwe ontwikkelingen die meerdere uitvoeringsdomeinen raken komen moeilijk van de grond.	De rotonde is onderdeel van de GDI die door de NC wordt aangestuurd en vormt een centraal verbindend element binnen het stelsel van overheidsgegevens. Bindende afspraken over samenwerking vormen het kader voor structurele besturing, financiering, bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Kader waarbinnen intermediairs moeten werken is helder. Er is een permanente organisatie die strategisch, tactisch en operationeel beheer uitvoert. Nieuwe ontwikkelingen worden met behulp van een vast agenderings- en besluitvormingsproces behandeld. Bij een positieve business case wordt een wens in principe gehonoreerd.	Sturing op het juiste niveau moet, voortbouwend op de bestaande besturing van het stelsel, nog worden ingericht. Besluitvormingsproces voor nieuwe ontwikkelingen is er nog niet.	<u>midden</u>

<p>wet- en regelgeving</p>	<p>Op dit moment is het hergebruik van gegevens binnen de overheid geregeld via de afzonderlijke wetten op de basisregistraties en materiewetten zoals de Wet SUWI. Van de zogenoemde authentieke gegevens in die basisregistraties is bepaald dat die verplicht gebruikt moeten worden door de hele overheid. Ten aanzien van de positie van de burgers is daarin enkel (hier en daar?) geregeld dat die burger geen gegevens hoeft te verstrekken aan de overheid die hij al eerder heeft verstrekt. De Task Force adviseert om een stelselwet op te stellen, zodat eenmalige inwinning en meervoudig gebruik van gegevens en stroomlijning van de informatievoorziening op een eenduidige manier voor het gehele overheidsdomein wordt geregeld. Bij BZK en EZ wordt op dit moment nagedacht over zo'n stelselwet.</p> <p>Op dit moment worden er ook belemmering in het gebruik van persoonsgegevens geconstateerd.</p>	<p>De grondslag van zo'n Stelselwet is het belang van burgers en bedrijven bij een goede en transparante informatievoorziening van en met de overheid. Dat betekent directe invloed van burgers en bedrijven op de gegevens waarop de overheid de rechten en plichten van burgers vaststelt (correctierecht). Om die invloed uit te kunnen oefenen dient de burger of het bedrijf zicht te hebben op welke gegevens de overheid op welke wijze gebruikt (inzagerecht). Met behulp van het rotondemodel kunnen beide doelstellingen beter worden bereikt dan het huidige model. Met behulp van het rotondemodel kunnen alle gegevensstromen die betrekking hebben op een persoon of bedrijf relatief eenvoudig in kaart worden gebracht. Omdat het verkeer van en naar de rotonde altijd via het burgerservicenummer en het KvK nummer plaatsvindt en omdat de rotonde via dezelfde verkeersregels als 1 systeem opereert. Via de rotonde krijgen burger en bedrijf beter grip op hun administratie bij de overheid. Daarmee krijgt de burger meer vertrouwen in de overheid.</p>	<p>De complexiteit van deze operatie is vrij groot, omdat het raakt aan verschillende bestaande wetten voor de basisregistraties, privacy en nieuwe Europese regelgeving. Gecombineerd met het korte tijdspad van inwerkingtreding per 2017 is de impact op het beleids- en wetgevingsproces behoorlijk groot.</p> <p>Er moet verder rekening mee worden gehouden dat sectorale regelgeving moet worden aangepast.</p>	<p>groot</p>
<p>Informatie-kundig</p>	<p>Bouwstenen die gebruikt kunnen worden om tot een samenhangend ontwerp voor het rotondemodel te komen zijn (bij het stelsel van basisregistraties en bij bestaande intermediaire organisaties) voorhanden.</p>	<p>Er is een samenhangend ontwerp dat het rotondemodel informatiekundig laat werken. Helder is wat centraal bepaald wordt qua standaarden, generieke voorzieningen en intermediaire functies. Verbindende, identificerende gegevens vallen onder de centrale aansturing van de rotonde en niet meer onder de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke basisregistraties. Er is bepaald hoe met metadata, verwijzindexen en een Stelselcatalogus wordt omgegaan.</p>	<p>De gap op dit punt is klein. De kennis en inzichten zijn voorhanden. Het maken van een beperkte set van afspraken vergt wel intensieve afstemming tussen verschillende specialisten.</p>	<p>klein</p>
<p>Technisch</p>	<p>Gegevens moeten stromen tussen een groot aantal verschillende organisaties uit verschillende uitvoeringsdomeinen. De benodigde technieken bestaan wel. Er zijn een aantal generieke voorzieningen (Digilevering, Diginetwerk, etc.) die een begin vormen. De aansluiting op die technieken met de bijbehorende verstrekkingfunctionaliteiten zijn over het algemeen beperkt. Intermediaire functies zijn onvoldoende aanwezig, gunstige uitzonderingen vormen de Suwisector en onderdelen van het geodomein.</p>	<p>Er is één infrastructuur voor de rotonde die onderdeel uitmaakt van de GDI en die de benodigde intermediaire functies technisch ondersteunt.</p>	<p>De techniek is beschikbaar, maar is niet beschreven, ontwikkeld en beheerd als 1 infrastructuur. Het beschrijven van die samenhangende infrastructuur in relatie tot de bijbehorende regelgeving is een ingewikkelde klus.</p>	<p>midden</p>

organisatorisch	<p>Er is al een aantal partijen die 1 of meer intermediaire functies vervullen (bijvoorbeeld BKWI, RINIS, Inlichtingenburo, Justid, PDOK). Deze partijen hebben al regelmatig contact met elkaar. De intermediaire functies zijn grotendeels al beschreven worden in meer of minder mate ook gebruikt.</p>	<p>Per uitvoeringsdomein zijn op basis van de behoefte van de afnemers beschreven welke intermediaire functies er per intermediair nodig zijn en welke afspraken er gelden tussen de intermediair en de afnemers. Op basis van die afspraken zijn intermediaire functies ingericht of worden ontwikkeld.</p> <p>Intermediaire organisaties werken samen en hergebruiken technologie, standaarden, kennis en afspraken.</p>	<p>Omdat er domeinen zijn waar de intermediaire functie al werkt en omdat er al kennis tussen intermediaire organisaties wordt uitgewisseld, kan gesteld worden dat het rotondemodel organisatorisch haalbaar is. Er moet echter nog veel werk worden verricht om het over de volledige breedte te laten werken.</p> <p>Dit is een werkwijze die nieuw is. De impact daarvan is relatief groot.</p>	midden
financieel	<p>Investerings zijn gedaan in basisregistraties, generieke stelselvoorzieningen, samenwerkingsverbanden binnen de domeinen. Ten behoeve van grote bestandsuitwisselingen bij grote uitvoeringsorganisaties zijn met instemming van de PSB kopieën van de NHR neergezet.</p> <p>Bij het merendeel van de processen waar gegevens worden uitgewisseld tussen uitvoeringsdomeinen doet zich het probleem voor dat de baten zich niet voordoen op de plaats waar de meeste kosten worden gemaakt. Ook bij een positieve business case komt gezamenlijk gebruik daardoor vaak niet van de grond.</p>	<p>Rotondeconcept leidt per saldo tot lagere investeringen door gecoördineerde doorontwikkeling in gegevensdomeinen. Focus verlegd naar genereren baten in de domeinen.</p> <p>Het probleem dat kosten en baten niet op dezelfde plaats vallen blijft bestaan. Besluitvorming over business cases vindt centraal plaats over de grenzen van de uitvoeringsdomeinen heen. Financiering vindt plaats over de grenzen van de uitvoeringsdomeinen heen, met inzet van de doorzettingsmacht van de Nationaal Commissaris.</p>	<p>Positief effect door beter uitnutten van reeds gedane investeringen.</p> <p>Nieuw financieel arrangement moet ontwikkeld worden.</p> <p>Omdat de voorzieningen waarin investeringen zijn gedaan in het stelsel van basisregistraties, zoals de NHR-kopieën, ook nodig zullen zijn bij het rotondemodel, is geen sprake van desinvesteringen.</p>	klein

<p>veranderkundig</p>	<p>Het verandervermogen van ambtenaren in de uitvoering en het beleid is de afgelopen jaren toegenomen. De kennis en ervaring op informatiekundig gebied en met name op het grensvlak van techniek, organisatie en regelgeving is echter geconcentreerd bij een beperkt aantal ambtenaren en externen. Bovendien is de tijd beperkt om kennis en vaardigheden over te dragen en van elkaars ervaringen te leren. Daarenboven is de bestuurlijke drukte alleen maar toegenomen. Het gevolg is dat er veel vergaderd wordt ('management by meeting'), maar weinig vooruitgang wordt geboekt.</p> <p>Daarnaast ontbreekt het aan de ruimte en het vermogen om vanuit een concernbenadering naar de totale overheid te kijken.</p>	<p>Er is een wenkend perspectief dat voor de gehele overheid geldt , waarvoor waarbij eigentijdse kernwaarden zoals 'transparantie', 'eenvoud' en 'verantwoording ' leidend zijn.</p> <p>Op management-niveau is helder welke kennis en vaardigheden ambtenaren en externen moeten beheersen en er is een kennis infrastructuur opgezet voor de hele overheid om dit te borgen.</p>	<p>Sturen vanuit 1 overheidsperspectief en sturen op kwaliteit, terwijl de druk op ambtenaren vanwege de bezuinigingen en de economische situatie alleen maar toeneemt, is lastig.</p> <p>Maar omdat het perspectief is dat informatie voorziening van de overheid eenvoudiger wordt, kosten kunnen worden teruggebracht en burgers beter kunnen worden bediend, moet het mogelijk zijn daarvoor de geesten en de middelen vrij te maken.</p> <p>Indien daarnaast gekozen wordt voor een geleidelijke groei naar het eindplaatje in kleine 0.1 stapjes, kan geleidelijk de kennis en ervaring worden opgebouwd die nodig is.</p>	<p>midden</p>
------------------------------	--	---	--	----------------------

BIJLAGE 8 PROGRAMMADEFINITIE ‘VERSNELDE EFFECTIEVE INZET VAN BASISREGISTRATIES’

Bouwstenen vanuit SGO-3 voor een samenhangende programma-aanpak

1. Inleiding

Waarom deze programmadefinitie?

Met deze programmadefinitie beoogt de stuurgroep de adviezen en aanbevelingen in de eindrapportage SGO-3 te vertalen naar concrete acties, waarbij actoren en termijnen worden benoemd. Hiermee worden kant-en-klare bouwstenen aangereikt voor het werkprogramma van de beoogde Nationaal Commissaris digitale overheid, zodat een vliegende start kan worden gemaakt met het uitvoeren van de benodigde acties onder diens regievoerende verantwoordelijkheid.

Afbakening programmadefinitie

Deze programmadefinitie volgt uit de visie die in de eindrapportage SGO-3 is verwoord, en is opgebouwd aan de hand van de drie adviezen uit de eindrapportage:

1. maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer een aantal besparingen;
2. vereenvoudig de werking van het stelsel;
3. wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven.

In de eindrapportage SGO-3 zijn onder elk van deze adviezen de uit te voeren acties globaal beschreven. In deze programmadefinitie worden deze acties geconcretiseerd en voorzien van actoren en termijnen. De bouwstenen van deze programmadefinitie voldoen aan de vanuit basismethoden voor programmamanagement gestelde criteria en kunnen in het werkprogramma van de Nationaal Commissaris digitale overheid worden opgenomen. De acties en maatregelen sluiten aan op het programma Digitaal 2017 en de door de PSB ontwikkelde visie op het stelsel van basisregistraties. Enkele acties van het eind 2014 aflopende i-NUP die dan nog niet voltooid zijn, zijn onderdeel gemaakt van deze programmadefinitie.

2. Acties

Per advies worden hieronder de noodzakelijk te ondernemen acties beschreven.

2.1. Advies 1: Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen⁶⁹

Doel: Zorgen voor inzicht in de kosten en baten van het stelsel van basisregistraties en op basis van de uitgevoerde business cases en onderzoeken de uitwerking van een aantal maatregelen bevorderen om de reeds ingeboekte besparingen (deels) in te vullen.

---

69 Advies 1 uit de eindrapportage is hier als paragraafkop gebruikt. De rol van de Nationaal Commissaris is om als regievoerder de uitwerking van de besparingsmaatregelen te bevorderen (bijv. door in zijn financieel programma een voorstel te doen voor de verdeling van kosten en baten). De realisatie van de besparingen zelf ligt bij anderen.

In het kader van SGO-3 zijn enkele business cases opgesteld en is onderzoek verricht naar maatregelen die invulling kunnen geven aan reeds op korte termijn ingeboekte besparingen. Met de volgende actielijnen kunnen kosten en baten inzichtelijk worden en kunnen de reeds ingeboekte besparingen (deels) ingevuld worden:

- a. Inzichtelijk maken van kosten en baten;
- b. Business case 1: Breder gebruik van persoonsgegevens;
- c. Business case 2: Doelgroepenbeleid;
- d. Business case 3: Opschorten uitkering of toeslag;
- e. Business case 4: Eén bankrekeningnummer;
- f. Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen.

Ad a. Inzichtelijk maken van kosten en baten

Een van de problemen in de financiering van het stelsel is dat vaak niet inzichtelijk is dat de baten van een investering bij een andere organisatie optreden dan degene die de kosten van de investering draagt. Hierdoor worden niet altijd de voor de overheid als geheel meest rendabele keuzes gemaakt. Door de volgende acties kan dit doorbroken worden:

- In de reguliere begrotingscyclus zorgen voor een duidelijk overzicht van alle directe kosten en baten van het stelsel van basisregistraties (en de GDI) uit alle verschillende begrotingen;
- In de reguliere begrotingscyclus zorgen voor een duidelijk overzicht van alle kosten en baten *ten gevolge van* de GDI. Het gaat dan om baten in zowel uitvoeringskosten als in de grote geldstroom, bijv. door vermeden fraude of vermindering fouten. Ook is het belangrijk hierbij in beeld te brengen wie de kosten maakt en waar de baten neerslaan;
- Opstellen van een samenhangend financieel programma voor investeringen in en beheer van de GDI. Dit financieel programma wordt door de Nationaal Commissaris in overleg met de betrokken departementen opgesteld op basis van business cases en het inzicht in de verdeling van kosten en baten, en in de reguliere begrotingscyclus ter besluitvorming aan de Ministerraad voorgelegd.

Ad b. Business case 1: Breder gebruik van persoonsgegevens

In business case 1 is onderzocht wat het effect is als de uitwisseling van persoonsgegevens wordt vergemakkelijkt en uitvoeringsorganisaties zonder belemmeringen gebruik kunnen maken van de persoonsgegevens die al ergens in een basisregistratie beschikbaar zijn. De mogelijke besparingen hangen samen met het vervolmaken van het eID-stelsel. In verband met onzekerheden rond het eID-stelsel is de bandbreedte van het besparingspotentieel aanzienlijk, maar is de minimale besparing wel substantieel. Kortom, er is belang bij het versnellen van de besluitvorming over het eID-stelsel.

Ad c. Business case 2: Doelgroepenbeleid

In business case 2 zijn de kosten en baten onderzocht van het kunnen combineren van gegevens om tot specifiek (uitvoerings-)beleid te komen voor specifieke doelgroepen. Hiermee zijn kosten gemoeid voor een aanvullende ICT-faciliteit die de combinatie van gegevens mogelijk maakt. Op het gebied van inning en incasso enerzijds en schuldhelpverlening anderzijds is sprake van baten. Daarnaast zijn er ook maatschappelijke baten in de vorm van betere waarborgen voor de beslagvrije voet. Het saldo van investerings- en onderhoudskosten met baten in de grote geldstromen is positief.

Op basis van deze business case is de volgende stap een verdere uitwerking in een concreet projectvoorstel voor de doelgroep 'burgers die schulden hebben bij de overheid', waarin kosten en baten voor individuele partijen nader wordt gespecificeerd en mogelijk andere doelgroepen worden geïnventariseerd. Op basis van dit projectvoorstel kan vervolgens een 'go/no go'-besluit worden genomen (incl. financiering).

Ad d. Business case 3: Opschorten uitkering of toeslag

In business case 3 is het (proportioneel) opschorten van de uitkering bij onjuiste gegevens onderzocht. Het resultaat van deze maatregel is positief. Toepassing van deze maatregel vergt vanwege mogelijke maatschappelijke effecten met tussenkomst van de Ministeriële Commissie Fraude nadere afweging in de Ministerraad. Het opschorten dient proportioneel te geschieden en situaties waarbij het opschorten achteraf gerepareerd moet worden, moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. In een uit te werken projectvoorstel is een nadere inschatting wenselijk van het effect van deze maatregel op de grote geldstromen. De business case geeft aan dat waarschijnlijk een veelvoud van het berekende positieve resultaat geboekt kan worden, maar kwantificeert dit verder niet. Deze maatregel sluit aan bij de visie om burgers en bedrijven meer verantwoordelijkheid te geven (zie advies 3).

Ad e. Business case 4: Eén bankrekeningnummer

De uitkomsten van deze business case zijn afhankelijk van de uitkomsten van een al lopende evaluatie van de invoering van een bankrekeningnummer bij de Belastingdienst. Op basis van deze evaluatie kan eind 2014 een conclusie getrokken worden ten aanzien van de business case om deze maatregel breder dan de Belastingdienst in te voeren. In de tussentijd kan de optie van een 'real time koppeling met banken' als mogelijk alternatief nader onderzocht worden.

Ad f. Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen

Uit onderzoek 2 is gebleken dat bij private partijen veel interesse bestaat in de uitwisseling van gegevens met de overheid. De gekwantificeerde baten slaan primair neer bij private partijen. Voor de overheid biedt deze uitwisseling kansen voor het verbeteren van de kwaliteit van gegevens (zie ook advies 2). Voor burgers en bedrijven zijn er voordelen in minder administratieve lasten en gebruiksgemak. Vanwege de potentiële baten zouden private partijen bereid zijn vervolgpilots (deels) te bekostigen. Middels deze pilots kan nader worden verkend wat de baten zijn (voor zowel private partijen, overheid, burgers en bedrijven) en hoe transparantie en zeggenschap goed geregeld kunnen worden (zie ook advies 3). In onderzoek 2 zijn als pilots aangegeven:

- Verificatie van bij bank opgegeven gegevens met BRP;
- Verificatie van 'in leven zijn' door verzekeraars in relatie tot arbeidsongeschiktheids- of levensuitkeringen;
- Verificatiedienst voor werkgevers om juistheid van persoons- en identiteitsgegevens in werknemersdossier en loonaangifte te checken.

Voor het uitvoeren van deze pilots moet worden voldaan aan de vereisten van de Wet Bescherming persoonsgegevens en bovendien moet de verstrekking van gegevens gemeld worden aan het College Bescherming Persoonsgegevens. Voor het regulier verstrekken van gegevens aan private partijen is een wettelijke basis nodigen.

Samenvattend realisatieschema

Wat	Wie is verantwoordelijk	Wanneer
<i>1.a. Inzichtelijk maken van kosten en baten</i>		
Overzicht kosten en baten van het stelsel van basisregistraties/GDI	Nationaal Commissaris met FIN (IRF)	Start: 2015
Overzicht kosten en baten t.g.v. het stelsel van basisregistraties/GDI (zowel uitvoeringskosten als grote geldstroom)	Nationaal Commissaris met FIN (IRF)	Start: 2016
Financieel programma GDI t.b.v. de Ministerraad	Nationaal Commissaris	Gereed: 2015
<i>1.b. Business case 1: Breder gebruik persoonsgegevens</i>		
Versnellen besluitvormingsproces over eID	BZK	Gereed: 2014
<i>1.c. Business case 2: Doelgroepenbeleid</i>		
Projectvoorstel 'burgers die schulden hebben bij de overheid' inclusief kosten en baten	Nationaal Commissaris en FIN	Gereed: 2015
Inventariseren andere doelgroepen	Nationaal Commissaris met FIN	Gereed: 2016
<i>1.d. Business case 3: Opschorten uitkering of toeslag</i>		
Projectvoorstel met nadere inschatting kosten en baten (t.b.v. politieke agendering via Ministeriële Commissie Fraudebestrijding)	Nationaal Commissaris met FIN en andere betrokken departementen	Gereed: 2015
<i>1.e. Business case 4: Eén bankrekeningnummer</i>		
Projectvoorstel, afhankelijk van uitkomst evaluatie Belastingdienst	Nationaal Commissaris met FIN	Gereed: 2015
Onderzoek naar alternatief 'real time koppeling met banken'	Nationaal commissaris	Gereed: 2015
<i>1.f. Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen</i>		
Melden van gegevensuitwisseling i.h.k.v. de pilots aan het College Bescherming Persoonsgegevens conform	BZK en EZ	Gereed: 2015

de meldingsvereisten in de Wbp.		
Pilots gegevensuitwisseling met private partijen: <ul style="list-style-type: none"> ● banken: verificatie BRP ● verzekeraars: verificatie “in leven zijn” ● verificatie persoons- en identiteitsgegevens 	Coördinatie: BZK/EZ Agentschap BRP BD Agentschap BRP, UWV en BD	Start: 2015 Start: 2015 Start: 2015

Raakvlakken

De acties en maatregelen ten behoeve van advies 1 ‘Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen’ hebben de volgende raakvlakken met andere adviezen:

- Advies 2: Vereenvoudig de werking van het stelsel. De vereenvoudiging van de opzet van het stelsel maakt dat de gegevensuitwisseling effectiever en efficiënter zal kunnen plaatsvinden. Op termijn leidt dit tot het voorkomen van extra kosten.
- Advies 3: Wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. Ofschoon bovenstaande maatregelen op zichzelf genomen kunnen worden, is het omwille van de toekomstbestendigheid van het stelsel noodzakelijk dat ze passen in een breed kader waarin rechten en verantwoordelijkheden helder zijn vastgelegd. Dit betreft met name de maatregelen over doelgroepenbeleid, proportioneel opschorten en gegevensuitwisseling met private partijen.

2.2. Advies 2: Vereenvoudig de werking van het stelsel

Doel: Realiseren van een efficiënte en transparante gegevensuitwisseling tussen overheidsorganisaties en tussen overheidsorganisaties en burgers en bedrijven middels een vereenvoudigde werking van het stelsel en de gegevensuitwisseling.

Om dit doel te realiseren zijn de volgende actielijnen noodzakelijk:

- a. Invoeren rotondeconcept;
- b. Harmonisatie nieuwe regelingen: ‘comply or explain’;
- c. Verbetering kwaliteit van gegevens.

Ad a. Invoeren rotondeconcept

In de eindrapportage zijn de hoofdlijnen van het rotondeconcept weergegeven. Het rotondeconcept kan middels een stapsgewijs transitieproces ingevoerd worden. Op korte termijn behoeft het rotondeconcept verdere uitwerking tot een ontwerp op hoofdlijnen middels de volgende acties:

- Inventariseren van al aanwezige bouwstenen van de rotonde (zoals intermediairs en gegevensdomeinen) en hoe deze bouwstenen kunnen worden benut;
- Uitvoeren van pilots om de werking van de rotonde te concretiseren:
  - Gegevens gedetineerden in één gegevensdomein;
  - Intermediair in zorgdomein;
- Uitwerken van een set verkeersregels en afspraken die de werking van de rotonde regelen, inclusief de eisen aan intermediairs en aan aanbieders en afnemers van gegevens;

- Verhelderen van de relatie tussen het rotondeconcept en de GDI, ofwel het rotondemodel als onderdeel van de definitie van GDI.

Op basis van deze acties kan de Nationaal commissaris het ontwerp op hoofdlijnen en een stappenplan voor realisatie opstellen. Onderdelen van dat stappenplan die al in gang kunnen worden gezet zijn:

- De voltooiing van enkele acties van het aflopende i-NUP. Deze kunnen zodanig uitgevoerd worden dat ze de ontwikkeling van het rotondeconcept ondersteunen. Vervolgens kan op deze bestaande voorzieningen worden voortgebouwd. De als eerste stap te voltooien acties zijn:
  - Basisvoorzieningen van het huidige niveau naar excellent brengen: doorontwikkeling van kwaliteit en het hergroeperen, ordenen van bestaande voorzieningen en standaarden (bijv. migratie berichtenboxen, aanpassingen op ontwikkelingen zoals digikoppeling 3.0 etc.);
  - Uitvoering business case totale stelsel/batenkaart;
  - Aansluitondersteuning door Logius aan gemeenten, provincies en waterschappen en implementatieondersteuning voor en door gemeenten en kleinere onderdelen Rijk;
  - Aansluiting van nog niet aangesloten basisregistraties op stelselvoorzieningen.
- Wettelijk regelen van de wijze van gegevensuitwisseling, namelijk via intermediairs en middels uniek verbindende gegevens (sic est via de rotonde);
- Starten van enkele pilots voor de verdere ontwikkeling van toepassingen van 'Slim bevragen'. De in onderzoek 3 voorgestelde pilots zijn:
  - Eigen bijdrage voor studenten in een inrichting;
  - Informatie bij scheiding.

De uitkomsten van verschillende business cases en onderzoeken geven mede input aan de verdere ontwikkeling van het rotondeconcept. Dit geldt bijvoorbeeld voor de meeste van de onder advies 1 genoemde business cases en onderzoeken die besparingen opleveren en onderzoek 4 'Stelsel van persoonsgegevens'. In dit laatste onderzoek wordt geconcludeerd niet te investeren in één registratie van alle mogelijke persoonsgegevens, maar te werken aan een stelsel waarin persoonsgegevens efficiënt aan elkaar gekoppeld kunnen worden. Hiertoe is het nodig de persoonsgegevens buiten het BRP te inventariseren die voor breder gebruik relevant zijn. Vervolgens kan middels het rotondeconcept het beoogde stelsel van persoonsgegevens invulling krijgen.

Ad b. Harmonisatie nieuwe regelingen: 'comply or explain'

Verschiedende regelingen bevatten gelijksoortige gegevensbegrippen die toch weer net een andere definitie hebben. Het gevolg is dat bijvoorbeeld een extra registratie of een extra bewerkingslag nodig is om gegevens te kunnen hergebruiken. Het Integraal Afwegingskader Beleid en Regelgeving (IAK) en de Aanwijzingen voor de regelgeving (AR) bepalen dat als er voor de uitvoering van een regeling gegevens van burgers, bedrijven of instellingen nodig zijn er zoveel mogelijk wordt verwezen naar of aangesloten bij de definities uit de wetten inzake de basisregistraties. Deze aanwijzingen zijn verplicht⁷⁰. Maar de praktijk is weerbarstig en de algemene indruk is dat deze regel nog te weinig bekend is en onvoldoende wordt toegepast. Dat is overigens ook al eerder geconstateerd in het project Compacte Rijksdienst 12 en dit wordt ondersteund door onderzoek 6 'Nieuwe inkomensafhankelijke regelingen'. Naar aanleiding daarvan is in september 2013 aan VenJ gevraagd

70 Aanwijzing 161: Indien voor de uitvoering van een regeling gegevens van burgers, bedrijven of instellingen nodig zijn, wordt voor de omschrijving van de daaraan ten grondslag liggende begrippen zoveel mogelijk verwezen naar of aangesloten bij de definities uit de wetten inzake de basisregistraties. Dit is verplicht behoudens een algemene afwijkingsgrond die voor alle aanwijzingen geldt indien toepassing ervan vanuit een oogpunt van goede regelgeving niet tot aanvaardbare resultaten leidt.

met voorstellen te komen hoe het IAK en AR beter kan worden nageleefd en de toepassing ervan beter kan worden gehandhaafd. De Nationaal commissaris samen met VenJ voorstellen moeten ontwikkelen voor handhaving van deze voorschriften en voor de wijze van escalatie indien naleving achterwege blijft.

In dit verband markeert onderzoek 6 nog eens het belang dat beleidsdepartementen stelselmatig alle relevante uitvoeringsorganisaties betrekken, dat het IAK en de AR door beleidsdepartementen ook echt benut worden en de uitvoeringstoetsen goed worden uitgevoerd. Tenslotte is het van belang om de vinger aan de pols te houden ten behoeve van vereenvoudiging en harmonisatie van bestaande regelingen.

Ad c. Onderhouden en verbeteren kwaliteit gegevens

Het inbouwen van prikkels tot verbetering van gegevens leidt ertoe dat het stelsel efficiënter kan functioneren. Extra controles en bewerkingen worden dan overbodig. De Stelselcatalogus maakt op dit moment de precieze inhoud van begrippen helder. De Nationaal commissaris moet er voor zorgen dat de Stelselcatalogus actueel is. Doorontwikkeling van de Stelselcatalogus is nodig op het punt van de beschrijving van de kwaliteit en de betrouwbaarheid van gegevens. Op basis hiervan kunnen nadere afspraken worden gemaakt over kwaliteit en betrouwbaarheid zodat hergebruik van gegevens doelmatiger kan plaatsvinden.

De kwaliteit van de gegevens zelf kan worden bevorderd door werk te maken van uitwisseling met private partijen (zie advies 1) en de verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven voor de juistheid van hun gegevens beter te ondersteunen (zie advies 3). Uit onderzoek 5 'Verbetering kwaliteit persoonsgegevens' volgt dat bredere toepassing van de pilot 'gekwificeerd terugmelden' de kwaliteit van persoonsgegevens kan verbeteren.

Samenvattend realisatieschema

Wat	Wie is verantwoordelijk	Wanneer
<i>2.a. Invoeren rotondeconcept</i>		
Uitwerken rotondeconcept tot ontwerp op hoofdlijnen: <ul style="list-style-type: none"> • inventariseren wat er al is • uitvoeren pilots om de werking van de rotonde te concretiseren <ul style="list-style-type: none"> ○ gegevens gedetineerden in één gegevensdomein ○ intermediair in zorgdomein • uitwerken verkeersregels en afspraken • verhelderen relatie tussen rotondeconcept en GDI 	Nationaal commissaris met VenJ en BZ met VWS	Gereed: 2015
Stappenplan 'Realisatie rotondeconcept'	Nationaal commissaris	Gereed: 2015
Voltooiing i-NUP acties	Nationaal commissaris	Gereed: 2016
Wettelijk regelen wijze van gegevensuitwisseling via rotonde	BZK	Loopt binnen de kaders van Digitaal 2017

Pilots slim bevragen: <ul style="list-style-type: none"> eigen bijdrage voor studenten in een inrichting informatie bij scheiding 	DUO en VWS	Start: 2014
	BZK	Start: 2014
Inventariseren persoonsgegevens buiten BRP relevant voor breder gebruik	Nationaal commissaris	Gereed: 2016
<i>2.b. Harmonisatie regelingen</i>		
Voorstel tot naleving en handhaving IAK en AR en escalatie bij niet naleven	Nationaal commissaris en VenJ	Gereed: 2015
Regievoeren op naleving IAK en AR	Nationaal commissaris	Start: 2015
Vinger aan de pols houden bestaande regelgeving	Nationaal commissaris en departementen	Start: 2014
<i>2.c. Onderhouden en verbeteren kwaliteit gegevens</i>		
Jaarlijks actualiseren Stelselcatalogus	Nationaal commissaris	Start: 2016
Stelselcatalogus aanvullen met informatie over kwaliteit en betrouwbaarheid	Nationaal commissaris	Gereed: 2015

Raakvlakken

De acties en maatregelen ten behoeve van advies 2 'Vereenvoudig de werking van het stelsel' hebben de volgende raakvlakken met andere adviezen:

- Advies 1: Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen. De vereenvoudiging van de werking van het stelsel maakt dat de gegevensuitwisseling effectiever en efficiënter zal kunnen plaatsvinden. Op termijn leidt dit tot het voorkomen van extra kosten.
- Advies 3: Wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven. De vereenvoudiging van de werking van het stelsel is noodzakelijk voor de gewenste transparantie (incl. traceerbaarheid) van gegevensgebruik en een zorgvuldig en efficiënt gegevensgebruik bijvoorbeeld door 'slim bevragen'. De kwaliteit van gegevens kan bovendien toenemen door burgers en bedrijven daar meer verantwoordelijkheid voor te geven.

2.3. Advies 3: Wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven

Doel: Zorgvuldig en transparant gegevensgebruik zodat de privacy van burgers en bedrijven gewaarborgd is en uitvoeringsorganisaties hun taken effectief en efficiënt kunnen uitvoeren.

Om dit doel te realiseren zijn de volgende actielijnen noodzakelijk:

- Waarborgen voor transparantie;
- Gebruikersvriendelijke digitale interface voor burgers en bedrijven;
- Nog betere bescherming privacy
- Verantwoordelijkheden voor burgers en bedrijven expliciet maken;
- Open-data beleid.

Ad a. Aanvullende waarborgen voor transparantie

Transparantie voor burgers en bedrijven heeft op onderdelen aanvullende wettelijke borging. Een wettelijke regeling is nodig op de volgende aspecten⁷¹:

- Mogelijkheid om op toegankelijke wijze digitaal de gegevens die de overheid heeft in te kunnen zien (sommige gegevens uitgezonderd, bijvoorbeeld in relatie tot justitiële onderzoeken of inlichtingendiensten);
- Mogelijkheid van het digitaal signaleren en in specifieke gevallen (laten) corrigeren door burgers en bedrijven van foutieve gegevens
- Mogelijkheid tot bezwaar en beroep als foutieve gegevens niet adequaat worden gecorrigeerd. Overwogen kan worden om (bij veranderlijke gegevens) een termijn in te stellen waarna een automatische sanctie wordt opgelegd voor het te laat verwerken. Bij de vormgeving hiervan moet zo veel mogelijk worden aangesloten bij bestaande procedures.
- Openheid over het gebruik van gegevens door
  - Op toegankelijke wijze inzichtelijk maken welke gegevens voor welke taken worden gebruikt, en waarom;
  - Traceerbaarheid van welke organisatie/medewerker welk gegeven wanneer waarvoor heeft gebruikt.

Het rotondeconcept ondersteunt deze aanvullende waarborgen voor transparantie. Bijvoorbeeld, het werken met uniek verbindende gegevens maakt dat de traceerbaarheid gerealiseerd kan worden, en het werken met intermediairs maakt dat het signaleren en corrigeren effectiever kan plaatsvinden.

Ad b. Gebruikersvriendelijke digitale interface voor burgers en bedrijven

Om burgers en bedrijven gelegenheid te geven inzicht te krijgen in wat de overheid concreet met hun individuele gegevens doet, is een digitale en gebruikersvriendelijke interface nodig. Via deze interface kunnen burgers en bedrijven de volgende activiteiten verrichten:

- Inzien van gegevens;
- Signaleren van fouten in gegevens en die in specifieke gevallen corrigeren (of laten corrigeren);
- Informatie krijgen over het algemene gegevensgebruik door de overheid;
- Traceren van het gebruik door de overheid van hun individuele gegevens;
- Wel of niet toestemming geven voor specifieke gegevensuitwisseling met private sector;

Omdat de interface bedoeld is om het gebruik door burgers en bedrijven maximaal te faciliteren, is het belangrijk dat de interface in samenspraak met burgers en bedrijven wordt ontwikkeld, onder andere door de inzet van focusgroepen, gebruikersonderzoeken etc. Deze betrokkenheid is relevant bij alle ontwikkelingsstappen: prototype, pilot, testfase, evaluatie en doorontwikkeling.

Vanzelfsprekend is het nodig deze interface te integreren met (dan wel te ontwikkelen binnen) al in gang gezette ontwikkelingen als MijnOverheid.nl, de berichtenbox en Ondernemingsdossier. De interface moet goed aansluiten op het moment dat burgers en bedrijven vooral in aanraking komen

---

71 Deze programmadefinitie laat de vorm waarin deze zaken geregeld worden aan het wetgevingsproces. Daarom bevat de programmadefinitie geen uitspraken over een stelselwet of een Wet op gegevensgebruik door de overheid

met hun gegevens en dat is op het moment dat zij een dienst willen afnemen of een transactie willen aangaan.

In business case 6 is uitgerekend dat een digitale voorziening voor het wettelijke inzage- en correctierecht negatief is doordat de aantallen waarin uitvoeringsorganisaties op deze titel door burgers en bedrijven benaderd worden op dit moment zeer klein zijn. Niet gekeken is naar de effecten in geval van normale wijzigingen (bijv. bij verhuizing). De financiële uitkomst voor deze specifieke toepassing laat onverlet dat de hier voorgestelde gebruikersinterface veel meer toepassingen dient. De business case voor verschillende uitvoeringsmodaliteiten van deze gebruikersinterface moet nog worden gemaakt, waarbij geldt dat vanwege transparantie en medezeggenschap een dergelijke interface noodzakelijk is.

Ad c. Nog betere bescherming privacy

Privacy-eisen kunnen eenduidiger en effectiever worden (uiteraard binnen de kaders van de toekomstige EU privacy-verordening). Hierdoor worden privacy-eisen beter hanteerbaar voor uitvoeringsorganisaties en duidelijker voor burgers en bedrijven. Dit zal het naleven van de privacy-eisen ten goede komen en wordt privacy nog beter beschermd. Hiertoe zijn de volgende acties nodig:

- Niet meer gegevensuitwisseling dan nodig, bijvoorbeeld door het bevorderen van ‘slim bevragen’ (zie ook advies 2);
- Wettelijk regelen van zeggenschap voor burgers en bedrijven over het verstrekken van gegevens aan private partijen (zie ook advies 1);
- Een kaderwet voor betere hanteerbaarheid van privacy-regelgeving. In de eindrapportage is een denkrichting geschetst op grond waarvan de volgende onderdelen in deze kaderwet zouden kunnen worden opgenomen:
  - Uitvoeringsorganisaties leggen in openbaar toegankelijke publicaties vast welke gegevens nodig zijn voor de uitvoering van wettelijke taken;
  - De gebruiker van gegevens is ook verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op het veilig gebruik van gegevens;
  - Doelbinding op hoger abstractieniveau vastleggen dan op het niveau van afzonderlijke materiewetten, bijvoorbeeld door vast te leggen dat gegevensuitwisseling binnen een gegevensdomein is toegestaan en in een gegevensdomein beschikbare gegevens te regelen in een AMvB of ministeriële regeling.

Deze acties om te komen tot een nog betere bescherming van privacy hangen sterk samen met de hierboven al genoemde acties voor aanvullende waarborgen voor transparantie om de positie van burgers en bedrijven te versterken (zie ad a.). De voor beide aspecten benodigde wetgeving moet dan ook in samenhang worden ontwikkeld. Middels een hoofdlijnennotitie kunnen de fundamentele keuzes die hiermee samenhangen voorafgaand aan het wetgevingsproces besproken worden met relevante gremia en de Tweede Kamer.

Ad d. Verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven expliciet maken

Het centraal stellen van burgers en bedrijven houdt in dat tegenover rechten omtrent transparantie en zeggenschap er ook verantwoordelijkheden voor burgers en bedrijven staan, bijvoorbeeld het verstrekken van juiste informatie. Het is mogelijk in sommige gevallen ook de dienstverlening af te laten hangen van de beschikbaarheid van juiste gegevens. In business case 3 is in dat verband het

(proportioneel) opschorten van de uitkering bij onjuiste gegevens onderzocht. Onder advies 1 is al aangegeven dat de business case voor deze maatregel positief is. Toepassing van deze maatregel vergt vanwege mogelijke maatschappelijke effecten met tussenkomst van de Ministeriële Commissie Fraude nadere afweging in de Ministerraad. Het opschorten dient proportioneel te geschieden en situaties waarbij het opschorten achteraf gerepareerd moet worden, moeten zoveel mogelijk worden voorkomen.

Burgers en bedrijven kunnen ondersteund worden in hun verantwoordelijkheid voor de juistheid van gegevens. Onder advies 1 is al aangegeven dat de gegevensuitwisseling met private partijen tot verbetering van de kwaliteit van gegevens zal leiden. Daarnaast kunnen ook andere partijen ingeschakeld worden, denk aan garagebedrijven en woningcorporaties. De mogelijkheden hiertoe moeten nader geïnventariseerd worden.

Ad. e. Open data-beleid

Aan de hand van een EU-richtlijn Open data zullen –met uitzondering van persoonsgegevens en vertrouwelijke bedrijfsgegevens- gegevens zo veel mogelijk gratis (of tegen marginale verstrekingskosten) beschikbaar gesteld worden, zowel aan andere overheden als aan bedrijven. Bij het NHR en het Kadaster worden nu kostendekkende tarieven gehanteerd voor het verstrekken van gegevens. Indien zij wettelijk verplicht worden dit gratis te doen, zijn er afspraken over financiering nodig. In theorie zijn hiervoor de volgende opties beschikbaar:

- Financiering wordt gevonden aan de voorkant, dat wil zeggen bij registratie van gegevens moet worden betaald (bijv. inschrijving bij KvK in het NHR). In business case 5 is aangegeven dat aan deze optie bezwaren kleven omdat een drempel wordt opgeworpen voor registratie en daarmee deze optie kan leiden tot verminderde toegankelijkheid en daarmee verminderde kwaliteit van registraties;
- Uit algemene middelen wordt een budget toegekend ten behoeve van open data;
- Er wordt voor Kadaster en NHR een beroep gedaan op de uitzonderingsbepalingen van de concept EU-richtlijn, zodat de huidige output-financiering kan blijven bestaan.

Afhankelijk van de precieze inhoud van de EU-richtlijn is aanvullende wetgeving nodig, dan wel kan worden volstaan met implementatie van de richtlijn.

Samenvattend realisatieschema

<i>Wat</i>	<i>Wie is verantwoordelijk</i>	<i>Wanneer</i>
<i>3.a. Aanvullende waarborgen voor transparantie</i>		
Wettelijk regelen van digitale en toegankelijke: <ul style="list-style-type: none"> • inzage in gegevens • mogelijkheid tot signaleren en (laten) corrigeren van foutieve gegevens • bezwaar en beroep bij niet adequaat corrigeren van foutieve gegevens • openheid over algemeen gegevensgebruik en traceerbaarheid van individueel gegevensgebruik 	BZK, EZ en VenJ	Loopt (binnen de kaders van Digitaal 2017)

<i>3.b. Gebruikersvriendelijke digitale interface voor burgers en bedrijven</i>		
Ontwikkelen prototype i.s.m. burgers en bedrijven	BZK en EZ	Gereed: 2016
Pilot en testfase door burgers en bedrijven	BZK en EZ	Gereed: 2017
Operationaliseren	BZK en EZ	Gereed: 2018
Evalueren en doorontwikkelen	BZK en EZ	Start: 2019
<i>3.c. Nog betere bescherming privacy</i>		
Bevorderen van 'niet meer gegevensuitwisseling dan nodig'	Nationaal commissaris	Start: 2014
Wettelijk regelen van zeggenschap burgers en bedrijven bij verstrekken gegevens aan private partijen	BZK en EZ	Loopt (binnen de kaders van Digitaal 2017)
Kaderwet voor beter hanteerbare privacy-regelgeving	BZK, EZ en VenJ/MC Fraudebestrijding	Loopt (binnen de kaders van Digitaal 2017)
Hoofdpijnennotitie fundamentele keuzes versterken positie burgers en bedrijven en verbeteren privacybescherming	BZK en EZ	Gereed: 2015
<i>3.d. Verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven expliciet maken</i>		
Projectvoorstel 'Opschorten dienstverlening bij onjuiste gegevens' (t.b.v. politieke agendering via MC Fraudebestrijding)	FIN, VenJ, BZK met beleidsdepartementen	Gereed: 2015
Inventariseren mogelijke andere partijen ter stimulering juistheid van gegevens	Nationaal commissaris	Gereed: 2016
<i>3.e. Open data-beleid</i>		
Kabinetvoorstel financiering open data NHR en Kadaster	EZ en I&M met BZK	Gereed: 2016

Raakvlakken

De acties en maatregelen ten behoeve van Advies 3 'Zorg voor volledige transparantie en versterk de verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven' hebben de volgende raakvlakken met de andere adviezen:

- Advies 1: Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen. De afweging ten aanzien van het opschorten van uitkering of toeslag bij onjuiste gegevens heeft consequenties voor de te realiseren besparingen.
- Advies 2: Vereenvoudig de werking van het stelsel: de introductie van het rotondeconcept is nodig om transparantie (incl. traceerbaarheid), (mede-)zeggenschap en slim bevragen te ondersteunen. Harmonisatie en vereenvoudiging dragen eveneens bij aan transparantie en maken het voldoen aan privacy-eisen beter hanteerbaar.

3. Besturing en organisatie

Voor een goede besturing en organisatie van bovenstaande bouwstenen zijn de volgende elementen aan te bevelen⁷²:

- Een interbestuurlijke stuurgroep die het opdrachtgeverschap richting de Nationaal commissaris invult voor de GDI/het stelsel van basisregistraties en beschikbaar is voor interventies in bestuurlijke gremia.
- Taken en bevoegdheden van de Nationaal commissaris die bestaan uit:
  - Opstellen gezamenlijk werk- en financieel programma t.b.v. besluitvorming in de bestuurlijke gremia MR en de besturen van IPO, VNG en UvW. Sommige acties en maatregelen voert de Nationaal commissaris met eigen capaciteit en middelen uit, maar ook acties en maatregelen ten behoeve van het stelsel als geheel (cq. GDI) met capaciteit en middelen van anderen zijn onderdeel van dit werk- en financieel programma;
  - Rapporteren over de voortgang aan de interbestuurlijke stuurgroep, met de bevoegdheid direct te agenderen in besluitvormende bestuurlijke gremia als MR en de besturen van IPO, VNG en UvW.
  - Specifiek op de aspecten samenhang en samenwerking ten behoeve van het stelsel als geheel (cq. GDI) eventueel de bevoegdheid om direct aan het parlement te rapporteren.
- Participatie burgers en bedrijven bij doorontwikkeling van de visie als de concrete vormgeving van diverse acties, bijvoorbeeld door focusgroepen;
- Communicatie-activiteiten door BZK en EZ in samenwerking met VNG, IPO en UvW onder regie en met gebruikmaking van budget van de Nationaal commissaris.

4. Middelen

Om de effectieve inzet van basisregistraties mogelijk te maken moeten de huidige financiële knelpunten ten aanzien van het stelsel van basisregistraties opgelost worden voor het geheel van de betrokken organisaties.

De ketenafhankelijkheid bij effectieve en efficiënte benutting van basisregistraties maakt dat de baten van een investering vaak niet bij dezelfde organisatie terecht komen als degene die de kosten maakt. Om suboptimale beslissingen te voorkomen is een collectieve financieringsconstructie over de grenzen van overheidsorganisaties heen noodzakelijk. Dit kan als volgt worden georganiseerd:

- De Nationaal commissaris regisseert kosten-batenmanagement ten aanzien van beheer en ontwikkeling van de GDI middels business cases volgens een vooraf overeengekomen standaard;

---

72 Nadere invulling van besturing en organisatie is aan Nationaal commissaris bij de vormgeving van diens werkprogramma.

- De Nationaal commissaris stelt een gezamenlijk financieel programma op voor het beheer en doorontwikkeling van de GDI, waarover de Ministerraad besluit. De verdeling van kosten baseert hij op de hierboven genoemde business cases, waarbij het budget van een uitvoeringsorganisatie kan worden ingezet ten behoeve van beheer of ontwikkeling van de GDI naar rato van de baten die blijkens de business case bij die betreffende uitvoeringsorganisatie optreden;
- In de reguliere begrotingscyclus wordt een overzicht opgenomen van alle kosten en baten van en ten gevolge van de GDI (zowel in uitvoeringskosten als de grote geldstroom).

Aan de in deze programmdefinities opgenomen acties/maatregelen kunnen nog niet begrote transitiekosten verbonden zijn. Deze zullen uiteraard in beeld worden gebracht door de nationaal commissaris en onderdeel zijn van een bredere business case/MKBA voor de doorontwikkeling van het stelsel van basisregistraties cq. gegevensgebruik door de overheid.

5. Risico's

Voor afzonderlijke maatregelen zijn risico's te benoemen. Voor maatregelen waar een business case voor is opgesteld, is dit in de achterliggende rapporten gebeurd. In deze paragraaf zijn de risico's geïnventariseerd op het programma-niveau, d.w.z. in relatie tot het realiseren van de doelen. Bij risico's op programma-niveau gaat het om de omstandigheden die zich kunnen voordoen waar de eigenaren van het programma (de interbestuurlijke stuurgroep en de Nationaal commissaris) geen invloed op hebben. Er zijn 3 basisstrategieën om met de risico's om te gaan: voorkomen, accepteren en mitigeren.

Overzicht van belangrijkste risico's

Risico	Gevolg	Omgang/maatregel
Haperende besluitvorming cq. te weinig mandaat voor de Nationaal commissaris	Geen coördinerende verantwoordelijkheid voor geheel	Mitigeren: terugvaloptie: BZK neemt coördinerende rol inclusief bestuurlijk mandaat
Incidenten tasten vertrouwen in gegevensgebruik door overheid aan	Minder draagvlak centrale regie en efficiënter hergebruik	Voorkomen: openheid over algemeen en specifiek gegevensgebruik (nieuwe incidenten voor proberen te zijn!) Accepteren: leren en nogmaals proberen
Uitvoeringsorganisaties leveren de gevraagde acties/ maatregelen niet	Voortgang en draagvlak in het geding	Voorkomen: business cases en door Nationaal commissaris opgesteld collectief financieel programma Mitigeren: Nationaal commissaris rapporteert aan MR achterblijvende inzet
Verzet tegen beoogde wettelijke maatregelen vanuit sectorale belangen	Efficiëntie en transparantie in het geding	Voorkomen: commitment in MR op werkprogramma waarin wettelijke maatregelen duidelijk staan Mitigeren: rapportage van Nationaal

		commissaris aan MR en evt. aan parlement
Onvoldoende investeringsmiddelen	Voortgang en toekomstbestendigheid in het geding	Voorkomen: bij positieve business cases zonodig alternatieve financiële (leen-) faciliteiten benutten Mitigeren: bij negatieve business cases afweging in MR
Onvoldoende inzicht in kosten en baten door strategisch gedrag van uitvoeringsorganisaties	Niet mogelijk om een financieel programma op te stellen	Voorkomen: business cases door derden laten opstellen Mitigeren: rapportage van Nationaal commissaris aan MR en evt. parlement

Bijlage A bij de programmadefinitie: Overzicht randvoorwaardelijke wettelijke kaders

In de programmadefinitie zijn op verschillende plekken acties opgenomen dat op een aspect een gemeenschappelijk wettelijk kader nodig is. Hierbij is niet ingezet op een specifieke vorm, bijvoorbeeld één samenhangende Wet op de overheidsinformatie of een Wet stelsel basisregistraties en een Wet gegevensgebruik of een verdeling van onderdelen op wettelijk niveau en in ministeriële regelingen. De juridische vormgeving is een nadere uitwerking van wetgevingsprofessionals. Relevant voor de programmadefinitie en een toekomstbestendig stelsel van basisregistraties zijn de elementen die op een of andere wijze een wettelijke borging behoeven. Onderstaande elementen zijn onderdeel van het reeds gestarte wetgevingsproces binnen BZK in samenwerking met EZ en VenJ (binnen de kaders van Digitaal 2017).

Gegevensuitwisseling met private partijen

- Melden van gegevensuitwisseling i.h.k.v. de pilots aan het College Bescherming Persoonsgegevens. Indien op basis van de pilots wordt besloten tot reguliere uitwisseling van gegevens met private partijen hiervoor wettelijke grondslag creëren.

Invoeren rotondeconcept

- Wettelijk regelen van de wijze van gegevensuitwisseling (via rotonde);

Aanvullende waarborgen voor transparantie

- Mogelijkheid om op toegankelijke wijze digitaal de gegevens die de overheid heeft in te kunnen zien (sommige gegevens uitgezonderd, bijvoorbeeld in relatie tot justitiële onderzoeken of inlichtingendiensten);
- Mogelijkheid van het digitaal signaleren en in specifieke gevallen (laten) corrigeren door burgers en bedrijven van foutieve gegevens;
- Mogelijkheid tot bezwaar en beroep als foutieve gegevens niet (voortvarend genoeg) worden gecorrigeerd;
- Openheid over het gebruik van gegevens door
  - Op toegankelijke wijze inzichtelijk maken welke gegevens voor welke taken worden gebruikt, en waarom;
  - Traceerbaarheid van welke organisatie/medewerker welk gegeven wanneer waarvoor heeft gebruikt.

Nog betere bescherming privacy

- Wettelijk regelen van zeggenschap voor burgers en bedrijven over gegevensuitwisseling met private partijen (zie ook advies 1);
- Een kaderwet voor betere hanteerbaarheid van privacywetgeving, met volgens de denkrichting in de eindrapportage onderdelen als:
  - Uitvoeringsorganisaties leggen in openbaar toegankelijke publicaties vast welke gegevens nodig zijn voor de uitvoering van wettelijke taken;
  - De gebruiker van gegevens is ook verantwoordelijk voor en aanspreekbaar op het veilig gebruik van gegevens;

- Doelbinding op hoger abstractieniveau vastleggen dan op het niveau van afzonderlijke materiewetten, bijvoorbeeld door vast te leggen dat gegevensuitwisseling binnen een gegevensdomein is toegestaan en in een gegevensdomein beschikbare gegevens te regelen in een AMvB of ministeriële regeling.

Bijlage B bij de programmadefinitie: Planningsoverzicht acties

Acties bij Advies 1: Maak kosten en baten inzichtelijk en realiseer besparingen	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>1.a. Inzichtelijk maken van kosten en baten inzichtelijk</i>		Overzicht kosten en baten <i>van het</i> stelsel van basisregistraties/GDI (nationaal commissaris met FIN/IRF)				
		Overzicht kosten en baten <i>t.g.v.</i> stelsel van basisregistraties/GDI (Nationaal commissaris met FIN/IRF)				
		Financieel programma GDI t.b.v. MR (Nationaal commissaris)				
<i>1.b. Business case 1: Breder gebruik persoonsgegevens</i>	Versnellen besluitvormingsproces over eID (BZK)					
<i>1.c. Business case 2: Doelgroepenbeleid</i>		Projectvoorstel “burgers die schulden hebben bij overheid” incl. kosten en baten (Nationaal commissaris met FIN)	Inventariseren overige doelgroepen (Nationaal commissaris met FIN)			
<i>1.d. Business case 3: Opschorten uitkering of toeslag</i>		Projectvoorstel met nadere inschatting kosten en baten t.b.v. politieke agendering (Nationaal commissaris met FIN en overige betrokken departementen)				

<i>1.e. Business case 4: Eén bankrekeningnummer</i>		Projectvoorstel afhankelijk van uitkomst evaluatie bij BD (Nationaal commissaris met FIN)			
		Onderzoek naar alternatief 'real time koppeling met banken' (Nationaal commissaris)			
<i>1.g. Onderzoek 2: Gegevensuitwisseling met private partijen</i>		Melden van gegevensuitwisseling i.h.k.v. de pilots aan het College Bescherming Persoonsgegevens conform de meldingsvereisten in de Wbp.			
		<p>Start pilots gegevensuitwisseling met private partijen (coördinatie BZK, EZ):</p> <ul style="list-style-type: none"> • banken: verificatie BRP (Ag. BRP) • verzekeraars: verificatie "in leven zijn" (BD) • verificatie persoons- en identiteitsgegevens (Ag. BRP, UWV en BD) 			

Acties bij advies 2: Vereenvoudig de werking van het stelsel	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>2.a. Invoering rotondeconcept</i>		Uitwerken rotondeconcept tot een ontwerp op hoofdlijnen (Nationaal commissaris)	Voltooiing i-NUP acties (Nationaal commissaris)			
		Stappenplan 'Realisatie rotondeconcept' (Nationaal commissaris)				
	Wettelijk regelen wijze van gegevensuitwisseling (via rotonde) (BZK: loopt binnen de kaders van Digitaal 2017)					
	Start pilots slim bevragen: <ul style="list-style-type: none"> eigen bijdrage voor studenten in een inrichting (DUO en VWS) informatie bij scheiding (BZK)					
			Inventariseren persoonsgegevens buiten BRP relevant voor breder gebruik (Nationaal commissaris)			
<i>2.b. Harmonisatie bestaande regelingen</i>		Voorstel tot naleving en handhaving IAK en AR en escalatie bij niet naleven (Nationaal commissaris en				

		VenJ)			
		Regievoeren op naleving IAK en AR en 'comply or explain' (Nationaal commissaris)			
	Vinger aan de pols houden bestaande regelgeving (Nationaal commissaris en departementen)				
<i>2.c. Onderhouden en verbeteren kwaliteit gegevens</i>		Stelselcatalogus aanvullen met informatie over kwaliteit en betrouwbaarheid (Nationaal commissaris)	Jaarlijks actualiseren Stelselcatalogus (Nationaal commissaris)		

Acties bij advies 3: Wees transparant, maar vraag ook meer eigen verantwoordelijkheid van burgers en bedrijven	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>3.a. Wettelijk regelen van waarborgen</i>	Wettelijk regelen van digitale en toegankelijke: <ul style="list-style-type: none"> • inzage in gegevens • mogelijkheid tot signaleren en (laten) corrigeren van foutieve gegevens • bezwaar en beroep bij niet adequaat corrigeren van foutieve gegevens • openheid over algemeen gegevensgebruik en traceerbaarheid van individueel gegevensgebruik (BZK, EZ en VenJ: loopt binnen de kaders van Digitaal 2017)					
<i>3.b. Gebruikersvriendelijke digitale interface</i>			Ontwikkelen prototype met burgers en bedrijven (BZK en EZ)	Pilot en testfase door burgers en bedrijven (BZK en EZ)	Operationaliseren (BZK en EZ)	Evalueren en doorontwikkelen (BZK en EZ)
<i>3.c. Nog betere bescherming privacy</i>	Bevorderen van 'niet meer gegevensuitwisseling dan nodig' (Nationaal commissaris)					
	Wettelijk regelen van zeggenschap burgers en bedrijven bij verstrekken gegevens aan private partijen (BZK en EZ: loopt binnen de kaders van Digitaal 2017)					
	Kaderwet voor beter hanteerbare privacy-regelgeving BZK, EZ en VenJ/MC Fraude: loopt binnen de kaders van Digitaal 2017)					

		Hoofdpijnennotitie fundamentele keuzes versterken positie burgers en bedrijven en betere privacybescherming (BZK en EZ)				
<i>3.d. Verantwoordelijkheden van burgers en bedrijven expliciet maken</i>		Projectvoorstel 'Opschorten dienstverlening bij onjuiste gegevens' t.b.v. politieke agendering (FIN, VenJ, BZK met beleidsdepartementen)	Inventarisatie mogelijke andere partijen ter stimulering juistheid van gegevens (Nationaal commissaris)			
<i>3.e. Open data-beleid</i>			Kabinetsvoorstel financiering open data NHR en Kadaster (EZ en I&M met BZK)			